

DEEL

4

DE BLOEIPERIODE
NA DE
TWEEDE
WERELDOORLOG
TOT DE JAREN 1960

hoofdstuk 1

De heropbouw na de Tweede Wereldoorlog

■ Het ACV herneemt zijn activiteiten

Door de slechte ervaringen bij de moeilijke heroprichting van de christelijke vakbeweging na de Eerste Wereldoorlog, had het ACV zich ditmaal nog tijdens de oorlogsjaren voorbereid. Na het samenwerkingsavontuur met de Unie van Hand- en Geestesarbeiders dienden de verantwoordelijken echter eerst intern de brokken te lijmen. Ze hadden de grootste moeite om de eenheid binnen het ACV te herstellen. Toen de talrijke gesprekken niet tot een verzoening leidden, riep pater Rutten zelfs de hulp in van kardinaal Van Roey. Door zijn toedoen leek er een einde gekomen aan deze woelige periode en kwam er ruimte vrij om contacten te leggen met de andere vakbonden en de patroonsorganisaties. Dit leidde in april 1944 tot het "Ontwerpakkoord van sociale solidariteit". Hierin werden de krachtlijnen voor de naoorlogse sociale en economische politiek van overleg en samenwerking vastgelegd. De oprichting van nationale overlegorganen en ondernemingsraden werd de eerste jaren na de oorlog gerealiseerd. Daarnaast werden de fundamenteën van de sociale zekerheid gelegd. Zo werd bijvoorbeeld de ziekte- en werkloosheidsverzekering verplicht gesteld.

Ondertussen had het ACV in juli 1942 een consultatieve commissie opgericht, die één tot tweemaal per maand samenkwam. Zij stelde een eisenprogramma op, voerde onderhandelingen en legde nieuwe grenzen vast voor de centrales. Op regelmatig gehouden propagandistenvergaderingen, verspreid over het ganse land, gaf de commissie vertrouwelijke richtlijnen aan de centrales en verbonden, zodat ze na de bevrijding dadelijk aan de slag zouden kunnen gaan. Op 4 september 1944, slechts één dag na de bevrijding van Brussel, kwam het dagelijks bestuur samen en werd de heropstanding van het ACV aangekondigd.

Hierdoor kwam ook het ACV in de Rupelstreek na de bevrijding snel terug op gang. De voorbereidingen, die het plaatselijk voorlopig comité onder de oorlog had getroffen, wierpen hun vruchten af. Het comité, bestaande uit H. Mampaey, J. Roscam, F. Van Dyck, F. De Craen, P. Piessens en proost Hulselmans, nam het dagelijks bestuur van het verbond op zich en kwam wekelijks samen. Onmiddellijk werden Egied Van Linden en Leopold De Wit in dienst genomen als bode-propagandist voor Boom en Terhagen. Later kwamen Frans De Bruyn, half-vrijgestelde voor Rumst en Albert Van Aken voor Niel de ploeg vervolledigen.

Ondanks praktische problemen, zoals de inbeslagname van de lokalen en het gebrek aan meubelen en materiaal, werd het secretariaat in Boom op 1 oktober 1944 heropend. Secretaris Frans Van Dijk werd hierbij geholpen door jonge werklozen. In de loop van 1945 kwam Jos Vinck in dienst als bediende, Egied Van Linden werd omwille van ziekte vervangen door Arthur Sas.

FRANS VAN DYCK

Frans Van Dyck werd geboren op 3 november 1902 als oudste van zes kinderen. Zijn vader was kosten. Het gezin kende echter geen weelde. Tijdens zijn kinderjaren zag Frans rondom hem verschillende christelijke vakverenigingen ontstaan. In 1920, net voor zijn achttiende verjaardag, begon Frans Van Dijk als bediende te werken op het secretariaat van het Christen Verbond van Steen- en Cementbewerders. Zo was hij een van de eerste medewerkers van Hubert Mampaey en verrichtte hij heel wat werk achter te schermen. Van meet af aan toonde Frans ook een bijzondere belangstelling voor de initiatieven op cultureel gebied, zoals de studiekringen, de volksontwikkelingsavonden, de

zang- en toneelavonden. Nadat Frans Van Dyck tijdens de Tweede Wereldoorlog in Brussel bij de kolenverdeling had gewerkt, werd hij de eerste naoorlogse secretaris van het Gewestelijk Vakverbond. Hij kreeg de opdracht de christelijke

vakbeweging terug op te richten en ze groter en sterker te maken dan voor de oorlog. Ondanks zijn vele verplichtingen op het vlak van administratie, propaganda en vertegenwoordiging, bleef zijn aandacht gaan naar de vorming van de militanten en leden. De gewestelijke sociale school, de studieavonden en de vormingscursussen droegen zijn stempel. Ook buiten het ACV zette Frans Van Dyck zich in voor de christelijke arbeidersbeweging. Zo was hij jarenlang schatbewaarder van het plaatselijk ACW, waarvan hij trouw de vergaderingen bijwoonde. Hij was korte tijd gemeenteraadslid in Boom. De laatste jaren van zijn leven was hij ook beheerder van de SV Het Volkswelzijn. Frans Van Dyck overleed in 1954.

Ondertussen werden in de verschillende gemeenten van het gewest, in afwachting van de statutaire vergaderingen, voorlopige besturen aangesteld. Ze werden aangevuld met jonge krachten. Deze plaatselijke afdelingen hielden regelmatig bestuurs- en algemene vergaderingen, die in de eerste maanden na de bevrijding nog veel te lijden hadden onder het gevaar van de V1- en V2-bommen. De propagandisten zorgden in de afdelingen voor de herinrichting van de secretariaten en de inschrijving van nieuwe leden. Ze onderhielden goede contacten met de beroepsafdelingen en richtten - waar nodig - mee afdelingen en besturen op.

Op 3 april 1945 werd er opnieuw een Raad van Afgevaardigden samengesteld. Deze bestond uit 69 personen, elke beroepsafdeling mocht immers per 50 tot 300 leden één afgevaardigde aanstellen en boven de 300 leden één afgevaardigde per 100 leden. In 1950 waren er al 94 afgevaardigden. Hun taak bestond erin verslag uit te brengen over de syndicale activiteiten en de werking van het Gewestelijk Verbond.

Op 29 april 1945 hield het Gewestelijk Verbond zijn eerste naoorlogs congres. Hier koos de Raad van Afgevaardigden het nieuwe Hoofdbestuur. Het bestond uit vijftien afgevaardigden, waarbij elke beroepsgroep en gemeente vertegenwoordigd moest zijn. In 1946 kwam er een vertegenwoordiger van de be-dienden (LBC), René Van Bulck, het Hoofdbestuur vervoegen. Hij zou later nog ondervoorzitter en voorzitter worden van het Gewestelijk Verbond. Het Hoofd-bestuur kwam viermaal per jaar samen en hield zich hoofdzakelijk bezig met het nazicht van de financiën en de bespreking van de begroting van het verbond.

Het Hoofdbestuur verkoos op zijn beurt H. Mampaey tot voorzitter van het Gewestelijk Verbond en J. Roscam tot ondervoorzitter. De samenstelling van het

Beperkt Comité bleef ongewijzigd. Het nam verder het dagelijks bestuur van het verbond waar en werkte richtlijnen uit voor het personeel, dat elke donderdagvoormiddag bijeenkwam. Op deze personeelsvergaderingen werden ook de werkloosheidsreglementering en de richtlijnen van het nationaal ACV en de centrales besproken. Verder werd de agenda vervolledigd met actuele vraagstukken en de voorbereiding van bestuurs- en algemene vergaderingen.

Tenslotte was er nog de middenraad, die om de drie maanden vergaderde. Hier werden de meest actuele vraagstukken besproken.

Op 10 juni 1947 overleed Hubert Mampaey. Met hem verloren de christelijke arbeiders in de Rupelstreek hun grote voorman. Frans De Craen, propagandist van de steen, volgde hem op als voorzitter van het Gewestelijk Verbond. René Van Bulck verving ondervoorzitter Roscam, die met pensioen ging.

Na de toetreding van de gemeente Reet werd op 1 januari 1950 het personeelsbestand uitgebreid. August De Decker, afkomst van Klein-Willebroek, werd de eerste propagandist van ACV-Rupelstreek. Hij was ook halftijds centraal

FRANS DE CRAEN

Frans De Craen werd geboren in 1910 te Kapelle-op-den-Bos. Hij studeerde aan de Sociale Hogeschool te Heverlee en begon zijn vakbondsliepbaan op 1 januari 1933 als gewestelijk secretaris van het ACV - Herentals. Daar was hij verantwoordelijk voor 26 gemeenten, die hij per fiets en later per motorfiets bezocht.

Om geld in het bakje te brengen, speelde Frans mee toneel. Zo reisde hij met een gezelschap in de streek rond met het toneelstuk

"De Mijnramp", waarbij zijn vrouwen begeleidde op piano. In 1937 kwam De Craen in dienst van de Steencentrale als verantwoordelijke voor de studie- en documentatiedienst en voor de propaganda in Mol, Herentals en de Rupelstreek. Hij had zijn zetel te Boom.

Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog was De Craen één van de eersten die weigerde mee te werken aan de Unie van Hand- en Geestesarbeiders. Op de "Kommandantur" te Brussel argumenteerde hij: "Ik kan alleen de richtlijnen volgen van Rerum Novarum en Quadragesimo Anno". Dit had tot

gevolg dat Frans werkloos werd na zijn mobilisatie en krijgsgevangenschap van een half jaar. Hij vond werk op de papiercentrale, een dienst die opgericht was in het ministerie. Door de relaties die hij hier opbouwde, kreeg hij na de oorlog een job als directeur aangeboden, maar als een echte idealist koos hij voor zijn vakbondswerk in het ACV. Na de pensionering van J. Roscam (1/1/47) en het overlijden van H. Mampaey (10/6/47) stond Frans De Craen samen met Remy Vlerick aan de leiding van de centrale.

De Craen werd algemeen secretaris

en was verantwoordelijk voor de algemene actie. Hij was voor de centrale de woordvoerder in de verschillende paritaire comités en overlegorganen. Op 7 april 1968 werd De Craen benoemd tot voorzitter van de centrale, een taak die hij geruime tijd vervulde, als opvolger van R. Vlerick. Naast zijn werk in de steencentrale was De Craen tussen 1947 en 1956 voorzitter van het Gewestelijk Verbond van de Rupelstreek en tussen 1954 en 1975 was hij onafgebroken lid van het nationaal ACV-bestuur. Hij vertegenwoordigde het ACV onder meer in het beheerscomité van de Rijksdienst voor Kinderbijslag en het beheerscomité van het Fonds voor Beroepsziekten. Hij ijverde er voor om asbestose erkend te krijgen als beroepsziekte. De Craen oefende ook bestuursopdrachten uit in het ACW en in de Internationale Federatie van Christelijke Vakverenigingen in Industriële Bedrijven. Na de oorlog was hij korte tijd actief in de Boomse gemeentepolitiek. Op 1 mei 1975 ging Frans De Craen met pensioen. Vier jaar later, op 3 oktober 1979, overleed hij.

Met de jonge secretaris Frans Van Der Borgh waaide er een frisse wind door het ACV. Deken De Bisscop en verbondsvoorzitter Gust Verschuren luisterden aandachtig naar zijn woorden.

propagandist voor de steen. Marcel Sas van Boom werd aangeworven als bode-secretaris. De secretariaten, de uitbetaling van de werkloosheid en de bodetoeren werden herverdeeld.

In september 1951 kwam Frans Vanderborgh op proef in dienst als propagandist. Op 12 april 1952 werd hij definitief aangeworven en nam hij de plaats in van August De Decker, die voltijds overging naar de centrale Steen als propagandist voor de Rupelstreek en het Waasland. Naast gewestelijk propagandist was Vanderborgh ook hoofdverantwoordelijke van de dienst arbeidsrecht. Wanneer op 28 april 1954 Frans Van Dijk overleed, werd hij gewestelijk secretaris. Hij bracht een jonge, vernieuwende wind in het verbond. Hij was verantwoordelijk voor het dagelijks beheer van het verbond, de juridische dienst, de vorming en de propaganda.

■ Ledenwerving

De eerste bekommernis van het ACV na de bevrijding was het herwinnen van de leden. In de Rupelstreek werden nog in het najaar van 1944, onmiddellijk na de indienstneming van het personeel, inschrijvingskaarten bezorgd aan de oud-leden. De bodes en de wijkmeesters van de KWB haalden ze terug op. Deze eerste ronde gaf niet het gehoopte resultaat omdat vele leden nog in het buitenland verbleven. Bij een tweede rondgang werden ook de bestuursleden en de "vertrouwenspersonen", nu delegees genoemd, ingeschakeld. Zij kwamen immers dagelijks in contact met hun medewerkers. In verschillende wijken en "werkhuisen" plande het ACV de oprichting van "actiecomiteiten". Omdat men propaganda van man tot man belangrijk vond, werd elk bestuurslid gevraagd vier leden te werven, zodat men spoedig opnieuw de 3.500 leden van voor de oorlog zou bereiken.

Pas vanaf 1948 begonnen de ledencijfers van het ACV in de Rupelstreek sterk te stijgen, zodat in 1949 het vooroorlogse streefcijfer werd bereikt. Dit was het

gevolg van de grote ledenslag en de vele propagandistische en syndicale activiteiten. Het rekruteringsgebied werd ondertussen ook voortdurend uitgebreid, zowel bij de volwassenen als bij de jongeren en de niet- of andersgesyndiceerden.

De vrouwen bleven een belangrijk aandachtspunt voor de ledenwerwers. Zij waren immers de "kassiersters" van het gezin. Voor deze doelgroep kreeg de vakbond hulp van de wijkmeesteressen van de vrouwengilde. Bij hun huisbezoeken spoorden ze de vrouwen aan hun mannen en jongens aan te sluiten bij de vakbond. De vrouwen die zelf in de steenbakkerijen werkten, werden gewoonlijk lid tijdens het winterseizoen om gemakkelijk hun werklozensteun te ontvangen. Daarna namen ze terug ontslag. Maar ook de talrijke vrouwen in de schoen- en pantoffelfabrieken sloten nauwelijks aan bij de vakbond.

Om de jongeren te bewegen tot vakbondslidmaatschap werd er een beroep gedaan op de christelijke jeugdorganisaties KAJ en VKAJ. Ondanks hun inspanningen daalde het aantal jonge syndicalisten sterk in het midden van de jaren vijftig. De syndicale geest bij de jongeren verminderde sterk en KAJ - VKAJ kende heel wat moeilijkheden om hun organisatie op gang te krijgen in de Rupelstreek.

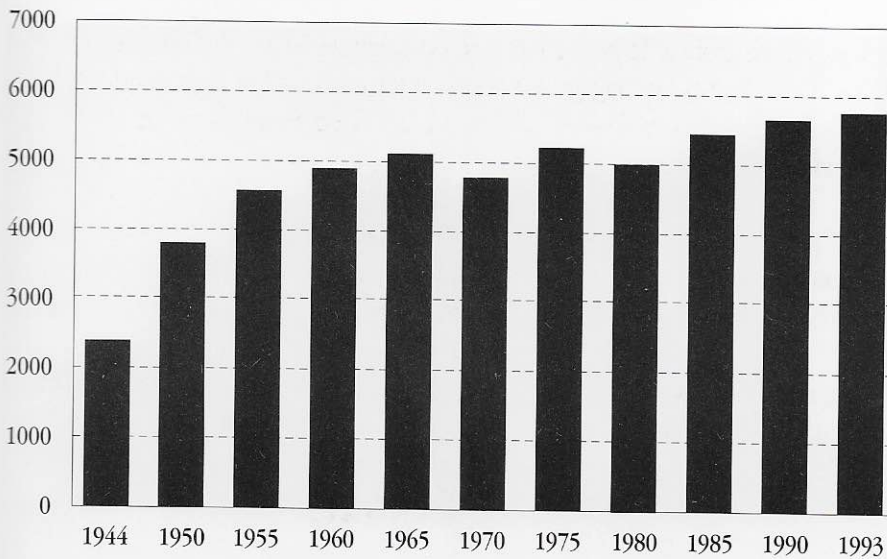
In deze naoorlogse jaren waren er weinig leden die naar andere vakbonden overgingen. Toch woedde nog altijd het "Rood of geen brood". Vooral de scheepsherstellers en de diamantbewerkers hadden ermee af te rekenen. Aan de Antwerpse dokken, waar ook mannen van Boom en Niel in de metaal- en vervoersector werkten, werden de arbeiders verplicht aan te sluiten bij de socialisten.

In de plaatselijke vakverbonden werden de maandelijkse schommelingen van de ledencijfers op de voet gevolgd. Vooral de ontslagredenen van de leden werden door de bestuursleden aandachtig onderzocht. Soms gingen ze bij hen op huisbezoek. Ook om nieuwe leden te werven, waren huisbezoeken de meest ideale en efficiënte werkwijze. Om mogelijke leden op te sporen, deden de bestuursleden vaak beroep op de ledenlijsten van de christelijke mutualiteit. Wie hiervan nog geen vakbondslid was, werd dan persoonlijk gecontacteerd.

In de periode 1953-1955 werd de groei van het ACV voor enkele jaren onderbroken. Bij de mannelijke leden was er nog een lichte stijging, maar het aantal vrouwelijke leden nam sterk af, vooral bij de jeugd. In deze periode waren 138 van de 143 ontslagnemende leden vrouwen. De verklaring hiervoor moet vooral worden gezocht bij de schorsingen van werkloosheidsvergoedingen omwille van langdurige werkloosheid. Vanaf 1955 werden de ledencijfers terug positiever door de sterke aanwinst van leden die van het ABVV kwamen. Toch moest het ACV op zijn hoede blijven. Het probleem van de ontvolking van de Rupelstreek stak zijn kop op.

Op de eerste plaats kende de streek een zeer laag geboortecijfer, maar daarnaast leidde de schaarste aan bouwgronden en het gebrek aan duurzame tewerkstelling tot het wegtrekken van jonge gezinnen. Op twee jaar tijd verlieten zo'n 850 inwoners de streek. Terhagen verloor sinds de bevrijding een 1.000-tal inwoners door emigratie. Hierdoor zag het ACV 185 van zijn leden vertrekken. Via een actieve woningbouw in de streek, de recuperatie van de Rupelgronden en aandacht voor ACV - vertegenwoordiging in de maatschappijen voor goedkope woningen probeerde de vakbond zoveel mogelijk leden in eigen streek te behouden.

De ontvolking van de Rupelstreek bleef aanhouden in de jaren zestig. Gevolg hiervan was een sterke veroudering van de bevolking. Voor de vakbond betekende dit een steeds groter wordend aandeel oudere leden. In 1961 was al één op vijf leden ouder dan 55 jaar. Dit bracht financiële problemen met zich mee. Immers hun lagere bijdragen dekten nauwelijks de kosten van de verschillende diensten en het vakblad.

Op het einde van de jaren vijftig was het ACV nog steeds in de minderheid ten opzichte van het ABVV in de Rupelstreek. Toch begon zijn macht vaste vorm aan te nemen en werd het ACV in verschillende middens reeds "aanvaard". Het ledental bleef hiervoor een belangrijke factor. De "macht van het getal" woog immers door bij sociale conflicten, onderhandelingen, vertegenwoordiging en niet te vergeten bij de sociale verkiezingen.

■ Dienstverlening

De dienstverlening aan de leden werd voor het ACV in de loop der jaren steeds belangrijker. Tevreden leden waren het mooiste propagandamiddel. Na de Tweede Wereldoorlog breidde het ACV zijn diensten verder uit, aangepast aan de maatschappelijke evoluties.

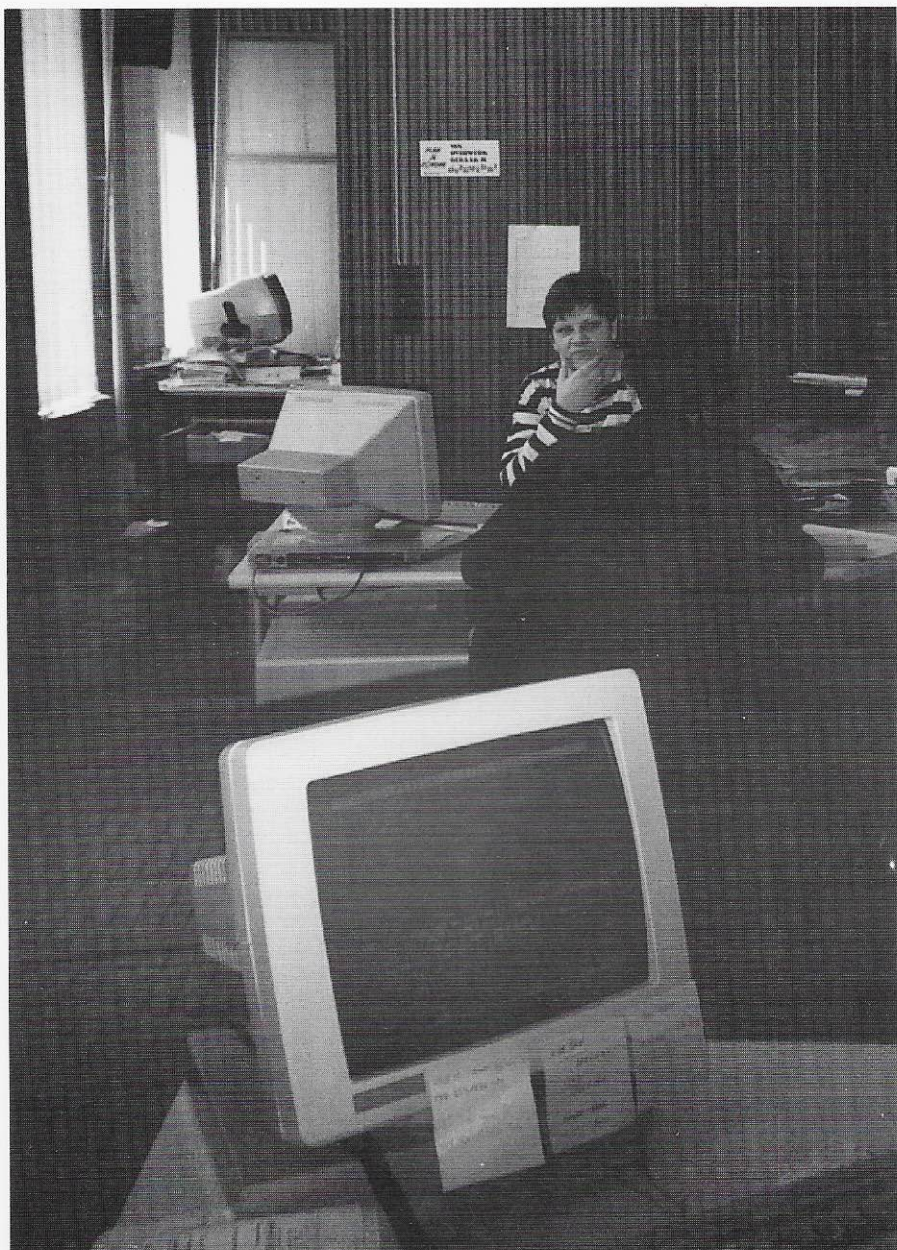
Vanaf de beginjaren van het ACV was de bode het vertrouwde gezicht van de vakbond. Hij deed toen nog wekelijks zijn toer bij de leden: hij ontving de bijdragen, praatte over de laatste nieuwsjes en loste vragen en problemen op. In de jaren vijftig werd de bodendienst gerationaliseerd. Vanaf mei 1955 werd een zegelsysteem ingevoerd: de bijdragezegels konden rechtstreeks in het lidboekje gekleefd worden. De bodes schakelden ook over naar halfmaandelijks bijdragen, die op vaste, regelmatige tijdstippen aan huis werden geïnd. Vanaf 1965 werd de maandelijks betaling ingevoerd. Er werd ook meer aandacht besteed aan achterstallige betalings. Dit werd hoe langer hoe belangrijker, de bedragen werden immers steeds groter. In de jaren zestig ontving het ACV in de Rupelstreek ongeveer 5 miljoen per jaar aan bijdragen.

De bodendienst werd uitgeoefend door verschillende personeelsleden, die dit combineerden met een secretariaat en de uitbetaling van werkloosheidsvergoedingen op vrijdagmiddag en zaterdag. Maar meer en meer kwam de bode voor een gesloten deur te staan, wanneer man en vrouw beiden buiten huis werkten. Men probeerde hiervoor oplossingen te vinden, zoals het in bewaring geven van zijn lidboekje bij burens of familieleden of het betalen van de bijdragen op het secretariaat.

De taak van het secretariaat bestond ook uit het ontvangen van klachten (o.m. in verband met verlofgeld, kinderbijslag, achterstallig loon), het inschrijven van nieuwe leden en de administratie van de plaatselijke afdelingen. In bepaalde

*De meeste leden kennen het ACV
voornamelijk via de dienstverlening
in de secretariaten.*

*Sinds de reorganisatie van 1 juni
1993 is het secretariaat van Boom
omgevormd tot een Dienstencentrum
waar alle dossiers gecentraliseerd
worden afgewerkt.*

perioden schopte de werkloosheidsadministratie de werkzaamheden van het secretariaat grondig in de war. Alle hulp was dan welkom, zoals vlak na de oorlog, toen het personeel van de steencentrale zijn hulp aanbood om de werklozen die uit Duitsland terugkeerden, op te vangen. Om de steeds groter wordende administratie te centraliseren en te rationaliseren, richtte het ACV Gewestelijke Administratieve Diensten (GAD's) op in de gewestelijke verbonden. Deze diensten stonden in voor de inning van de bijdragen, de ledenregistratie en de werkloosheidsadministratie, zoals de verwerking van de dossiers en de bijstand van de werkloze leden bij de RVA. Ook de uitbetaling van de verschillende syndicale premies werd door de GAD verzekerd. De premies werden uitbetaald bij staking, huwelijk, geboorte, overlijden, militie, pensioen en rust. De ongevallenpremie werd midden van de jaren vijftig afgeschaft. Vanaf 1965 werden er ook getrouwheidspremiën uitbetaald. Deze vergoedingen werden regelmatig aangepast aan de gestegen levensduurte.

Om specifieke klachten op te vangen, bouwde het Gewestelijk Verbond vlak na de bevrijding in de Rupelstreek ook een eigen dienst Arbeidsrecht uit. Zijn eerste opdracht bestond uit het schrijven van brieven naar Duitse firma's met vragen en klachten van leden rond verlofvergoedingen, pensioenkaarten en

kindertoeslag. De gunstige resultaten van de dienst konden al spoedig als propagandamiddel worden gebruikt.

De eigenlijke taak van de dienst Arbeidsrecht bestond erin individuele klachten en geschillen op te lossen. De leden legden problemen voor omtrent lonen, kinderbijslag, verlofgeld, sociale wetgeving, werkloosheid enz. Het ACV-personeel legde per klacht een dossier aan en zocht een oplossing. Wanneer het gerecht werd ingeschakeld, moest wel het nodige geduld worden geoefend. Om zijn taak zo goed mogelijk te doen, was het personeel verplicht dag na dag de sociale wetgeving bij te houden.

Het ACV kreeg ook vele dossiers rond arbeidsongevallen te verwerken. Hierover kwamen steeds meer betwistingen bij het vaststellen van de percentages werkonbekwaamheid. Daarom werd vaker het advies van een bevoegd geneesheer ingeroepen.

Door de bestendige uitbreiding van het Gewestelijk Verbond werden er op het einde van de jaren vijftig in Boom grootse plannen gemaakt om nieuwe gebouwen op te richten voor de christelijke arbeidersbeweging. Dit volledig nieuw sociaal centrum zou enig zijn in de streek. De mutualiteit werd gevraagd om samen één gebouw te betrekken, maar daarvan werd afgezien. Op 9 december 1960 werd de "oude keet" in de Groenhofstraat verlaten en werd het nieuwe kantorencomplex in de H. Spillemaeckersstraat, 5 plechtig ingewijd in aanwezigheid van zo'n 250 genodigden. De kostprijs bedroeg zo'n 1.600.000 fr. Hetzelfde jaar werden ook de secretariaten van Reet en Niel heringericht. In Rumst en Terhagen waren er echter financiële problemen omtrent de inrichting van meer comfortabele secretariaten. Door deze plaatselijke secretariaten kon de dienstverlening sterk gedecentraliseerd worden. Vanaf september 1966 werden er ook avondzittingen ingericht in drie gemeenten.

Op 9 december 1960 werd het nieuw kantorencomplex in de Henri Spillemaeckersstraat te Boom plechtig ingewijd. Tot op heden zijn hier de verbondelijke diensten en ACV-Metaal gebuisvest.

Dit gebeurde omwille van het vervroegd sluiten van de burelen om 17u.30 en wegens de stijging van de vrouwelijke tewerkstelling. Deze wijziging viel echter niet in de smaak bij alle personeelsleden.

■ Plaatselijke ACV - besturen

Na de oorlog dienden ook de plaatselijke afdelingen weer te worden opgestart. Nog tijdens de oorlog had het ACV immers beslist zijn werking te steunen op twee volwaardige pijlers: zowel de professionele als de interprofessionele. In de herziene statuten van 1947 werd dan ook ingeschreven dat het ACV voortaan bestond uit centrales en gewestelijke verbonden samen. Hierdoor werden de gewestelijke verbonden statutair gelijkwaardig aan de centrales. De uitbouw van de plaatselijke afdelingen was één van de vereisten om de interprofessionele pijler te versterken. Zij zouden allerlei administratieve taken van het gewestelijk verbond kunnen overnemen, zoals de ledenwerving, het opvangen van klachten en het inrichten van zitdagen voor sociaal dienstbetoon.

Na de aanstelling van voorlopige besturen kort na de bevrijding, was het in de Rupelstreek de afdeling Terhagen, die als eerste de maandelijkse bijeenkomsten van de plaatselijke afdeling in 1945 hervatte. In de andere gemeenten werd eerst en vooral aandacht besteed aan de heroprichting van de beroepsafdelingen. De afdelingen Niel en Boom werden pas in 1947 terug definitief opgericht, respectievelijk in februari en op 29 april. Ook Rumst had toen terug een vaste maandelijkse vergaderdatum.

Op 1 april 1949 breidde het Gewestelijk Verbond uit met de gemeente Reet, die voorheen tot het Gewestelijk Vakverbond Antwerpen behoorde. Tot dan toe had Reet vooral een landbouwersbevolking. Begin van de jaren vijftig was het grootste deel van de inwoners echter loonarbeider en voerde het ACV een

Op huisbezoek

Het afleggen van huisbezoeken bleef voor het ACV ook na de Tweede Wereldoorlog het ideale middel om nieuwe leden te werven.

Het moest echter goed worden voorbereid en planmatig gebeuren. De bestuursleden kregen dan ook de nodige richtlijnen: "Ze moesten zich steeds met twee aanbieden. Daarbij mochten ze niet te vroeg of te laat aanbellen en wanneer er belet was - bij het eten of bij bezoek - mochten ze niet aandringen, maar beloven terug te komen. Ze moesten er zeker op letten de vrouw des huizes niet te ontstemmen door haar reine huis te besmeuren."

Vervolgens waren er twee strategieën om zowel de niet-gesyndiceerden als de anders-gesyndiceerden te overtuigen. De laatsten moest men eerst en vooral feliciteren met hun syndicaal lidmaatschap. Daarna dienden de anders-gesyndiceerden uitvoerig te worden geconfronteerd met de tegenstellingen tussen het ACV en het ABVV - ACLVB. Bij overschrijving naar het ACV behielden zij overigens al hun rechten. Bij de niet-gesyndiceerden was het eerder een kwestie van de mensen te overtuigen van het nut van de vakbond, zowel verwijzend

naar de vroegere successen, als naar de noodzaak van het behoud en de verbetering van de verworvenheden. Mogelijke kritieken op de vakbond werden op voorhand door de bestuursleden ontleed. Ze moesten vooral de solidariteit onder de arbeiders benadrukken. Kon men een nieuwe lid aansluiten, dan was het bezoek geslaagd. Bleef er echter nog wat twijfel bestaan, dan ging men best nog een tweede maal op bezoek.

vastberaden strijd om een erkende plaats te verwerven als vakbond naast de andere belangengroepen. De rekrutering van de leden verliep succesvol en het plaatselijk bestuur kwam maandelijks samen om de situatie te bespreken. Het bestuur verkreeg het recht om één afgevaardigde naar het Hoofdbestuur te sturen. Deze plaats werd ingenomen door Jozef Thijs. Vanaf 1952 werden er ook regelmatig zitdagen georganiseerd in de gemeente Reet.

Naast het organiseren van familie- en propaganda-avonden, toneelfeesten, Rerum-Novarumvieringen en kaartprijskampen, werd tijdens de vergaderingen van de plaatselijke besturen het hoofd gebogen over de toestand van de ledenbeweging, de financiën van de afdeling, actuele vraagstukken en de sociaal-economische situatie in de bedrijven. Het Gewestelijk Verbond was op deze plaatselijke bestuursvergaderingen steeds vertegenwoordigd door de secretaris of de voorzitter. Zij traden op als raadgevers en als band tussen de beide niveaus.

Er werd ook al eens een busuitstapje gemaakt met de bestuursleden. In 1949 organiseerde Rumst tijdens de week betaald verlof een studie- en ontspanningsreis langs Leuven naar Limburg. Het daaropvolgend jaar ging het richting Holland.

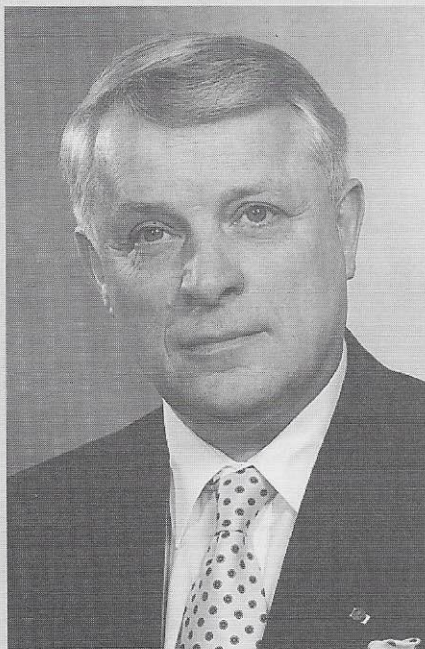
Enkele malen per jaar hielden de plaatselijke afdelingen een algemene vergadering, die grondig werd voorbereid. In de jaren vijftig werden ze dikwijls ingekleed in een film- of kwisavond, een propagandavergadering of een jaarfeest. In Boom werden er ook gewestelijke jaarvergaderingen gehouden, waarop iedereen werd uitgenodigd. In 1951 en 1952 vonden deze plaats in het Volkswelzijn, maar bij de derde jaargang was zelfs de zaal Plaza met zijn 1.600 plaatsen te klein. Niet minder dan 1.850 leden uit de verschillende afdelingen woonden op 24 februari deze bijeenkomst bij. Het ACV legde acht autobussen in en een tram. August Cool, nationaal voorzitter van het ACV, sprak de massa toe over de syndicale actualiteit. Daarna volgde amusement met een optreden van "De Lustige Notenkrakers".

In 1957 werden in alle plaatselijke afdelingen nieuwe statuten opgesteld onder impuls van verbondssecretaris Frans Vanderborght. Hij was van mening dat

Enkele decennia geleden was reizen nog niet zo vanzelfsprekend. De plaatselijke besturen, zoals hier Niel, maakten er een traditie van om jaarlijks een dagreisje te organiseren.

FRANS VANDERBORGH

Frans Vanderborght werd op 23 mei 1929 geboren te Mechelen. Zijn vader was ambtenaar bij de spoorwegen en woonde met zijn gezin in een Mechelse volksbuurt. Frans liep school in het St.-Romboutscollege. Door de bombardementen van 1944 moest hij noodgedwongen zijn studies afbreken en gaan werken. Hij kwam achtereenvolgens terecht in een garnierderij en een grote meubelzaak. Frans werd lid van het syndicaat, dat hem later ook aanwees om als jongere te fungeren in het Comité Veiligheid en Gezondheid. Hij volgde mee de vakbondscursussen en werd in 1948 aangesteld als eerste niet-vrijgestelde secretaris in het beroepsverbond Hout en Bouw, dat toen het grootste beroepsverbond van Mechelen was. Frans werd het jaar daarna naar de Sociale School van Heverlee gestuurd om er een opleiding voor vrijgestelde te volgen. In 1952 studeerde hij af als maatschappelijk assistent. Ondertussen was Vanderborght sinds september 1951 aangeworven als propagandist bij het gewestelijk ACV-verbond "Boom en omstreken". Door het plotse overlijden van Frans Van Dyck werd hij in september 1954 gewestelijk secretaris. Hij zou dit blijven tot 31 december 1971, het moment waarop hij senator werd. Vanderborght had als voornaamste taak de structuur

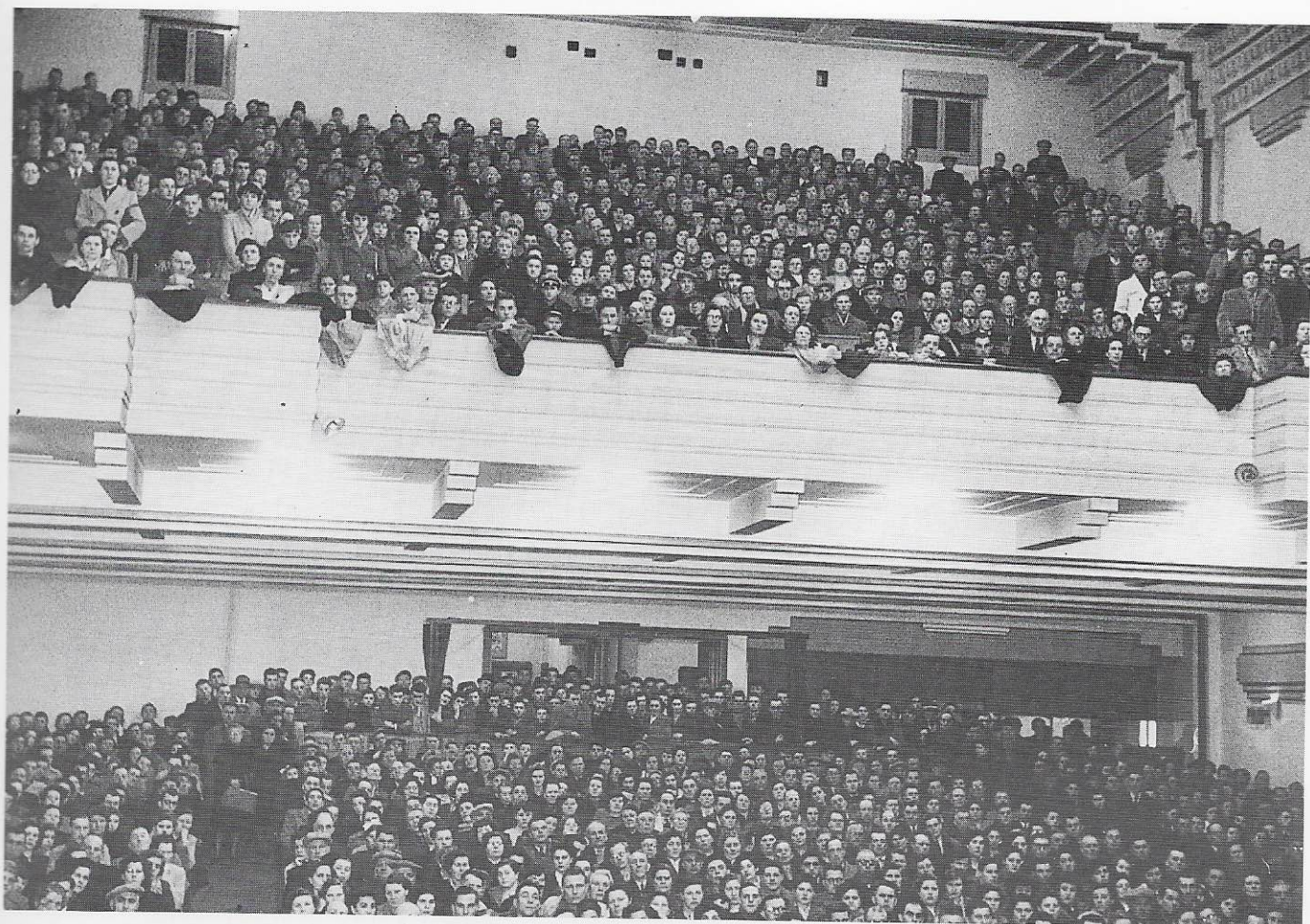

van het gewestelijk verbond uit te bouwen door de verjonging van de bestuurskaders en de oprichting van nieuwe gewestelijke beroepsafdelingen. Daarnaast was hij ook verantwoordelijk voor de juridische dienst, de vorming van de militanten en de afgevaardigden van ondernemingsraad en CGV en het begeleiden van de plaatselijke afdelingen. Onder zijn impuls bouwde het ACV in 1960 nieuwe kantoren, werden er in 1964 grootse feesten en een openluchtspel georganiseerd naar aanleiding van het 70-jarig bestaan en werd het ACV verder uitgebouwd. Vanaf de eerste na-oorlogse verkiezingen in 1947 was Vanderborght betrokken bij de plaatselijke CVP-werking in

Mechelen. Hij begon als lid van het propaganda-team. In 1964 was hij voor het eerst kandidaat bij de provincie- en gemeenteraadsverkiezingen. Sinds 1 januari 1965 zetelde hij onafgebroken in de gemeenteraad van Boom. Bij de parlementsverkiezingen van november 1971 werd Vanderborght met meer dan 11.000 voorkeurstemmen verkozen tot senator. In deze hoedanigheid was hij lid van verschillende commissies (Binnenlandse Zaken, Landsverdediging, Infrastructuur en plaatsvervanger bij Justitie). Sinds 1989 is hij eerste schepen in Boom met bevoegdheid over ruimtelijke ordening, milieu en personeel. Door zijn jarenlang dienstbetoon is "de Sus" gekend bij vriend en tegenstrever. Zijn leuze was steeds "open deur voor elke kleur". Door zijn syndicale ervaring en zijn politieke bindingen kon hij in de loop der jaren een net van relaties opbouwen, waardoor hij een uitgebreid dienstbetoon kon aanbieden aan de bewoners van de Rupelstreek. Eind 1994 stopt Vanderborght met de politiek omwille van zijn pensioenleeftijd. Wanneer hij nu terugdenkt aan zijn tijd in de vakbond, is het vooral de collegiale sfeer, gebaseerd op vriendschap en vertrouwen, die hem bijblijft. Van hoog tot laag kende iedereen iedereen.

de besturen hun taak niet altijd goed kenden en zich te veel verdiepten in financiën, vertegenwoordiging en feesten. Hun taak lag echter veeleer op het vlak van het werven en beïnvloeden van leden. De bestuursleden moesten de behoeften en de wensen van de arbeiders verzamelen en deze, als raadgevers, aan de vrijgestelden doorgeven. In 1961 sprak Vanderborght in het jaarverslag van een "gevoel dat wij in een keurslijf zitten". De statutenwijzigingen had de heersende geest in de afdelingen niet van koers doen veranderen. In februari 1965 kwam er een tweede statutenwijziging, waardoor de plaatselijke afdelingen een meer officiële werking kregen.

In 1964 werd het 70-jarig bestaan van het ACV - Rupelstreek gevierd. Op 30

mei waren zo'n 3.200 sympathisanten aanwezig op de Boomse Grote Markt voor een groots openluchtfest. De uitnodigingen beloofden een sterrenparade op "De nacht van Boom". Tijdens de plaatselijke vieringen werden dat jaar 452 eretekens uitgereikt aan de pioniers.

In de jaren vijftig groeiden de gewestelijke jaarvergaderingen uit tot massabijeenkomsten.

Zaal Plaza met zijn 1.600 zitplaatsen barstte uit zijn voegen.

■ Vorming en propaganda

Het economisch en sociaal leven veranderde na de Tweede Wereldoorlog grondig. De uitbouw van de overlegeconomie na 1944 had vergaande gevolgen voor de vakbeweging. De sociale acties zouden nu immers vooral rond de onderhandelingstafel worden gevoerd. Hierdoor was er nood aan goed gevormde leiders, militanten en leden. Ook de vertegenwoordiging van het ACV in de verschillende sociaal-economische raden en commissies vroeg de nodige intellectuele, technische en ideologische bagage. Het ACV probeerde dit via verschillende kanalen te verwezenlijken: via een permanente vorming van de leden en vrijgestelden, via de eigen pers en via de uitbouw van een studie- en documentatiedienst.

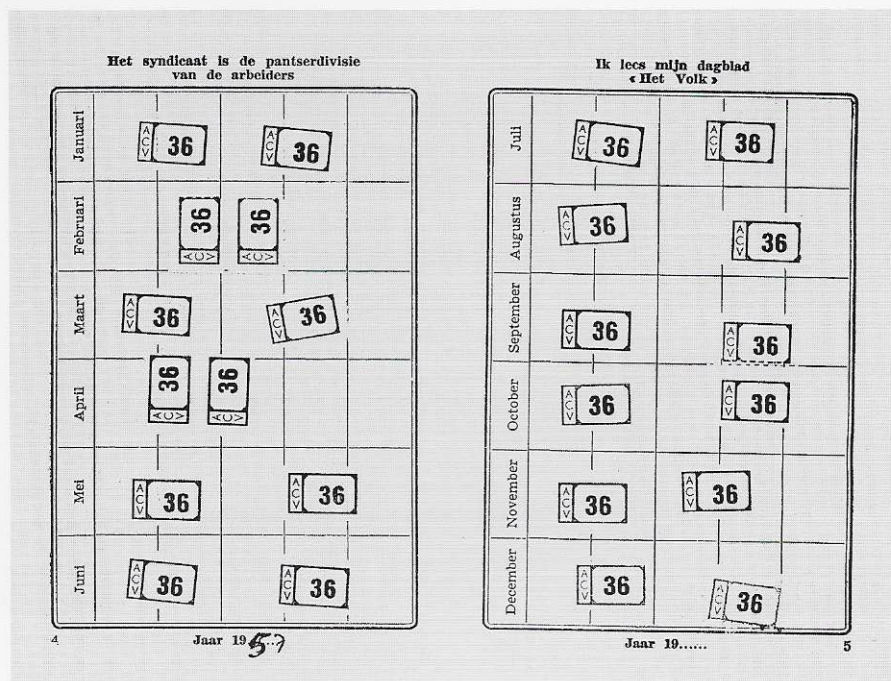
Om zijn bestuursleden en vertrouwensmannen zo goed mogelijk op de hoogte te houden van de actualiteit en hen syndicaal te vormen, spoorde het gewestelijk verbond hen aan zich te abonneren op het nationaal militantentijdschrift ACV-Maandblad. Voor de andere leden was er het weekblad De Volksmacht, dat in 1945 al bij meer dan 2.000 arbeidersgezinnen in de Rupelstreek werd bezorgd. In de Antwerpse uitgave verzorgde het Gewestelijk Verbond een rubriek "Uit de Rupelstreek". Dit werd ook als propagandamiddel gebruikt. Zo werden de bestuursleden gevraagd om op dinsdag tijdens de rust-

Om zijn bestuursleden en militanten zo goed mogelijk te informeren, gaf het ACV vanaf 1957 een eigen bestuursblad uit in de Rupelstreek.

De ACV-bode plakte zegeltjes in de lidboekjes als betalingsbewijs voor de ledenbijdragen.

Deze boekjes waren voorzien van allerlei propagandistische slogans.

en middagpauzes De Volksmacht te lezen in de fabrieken. Op 1 oktober 1957 verscheen het eerste nummer van een eigen verbondelijk informatiebladje ACV-Morgen. Het werd verspreid onder de bestuursleden en vanaf 1960 ook onder de effectief verkozenen in de bedrijven. Het bevatte de agenda en de verslagen van plaatselijke, verbondelijke en zelfs nationale vergaderingen en activiteiten. Verder was er veel aandacht voor de sociale wetgeving. Het blaadje verscheen maandelijks, soms ook twee- of zelfs viermaandelijks. Het eigen bestuursblad werd steeds minder uitgegeven omwille van de aanwezigheid van veel vulgariserende artikels in de pers van het nationale ACV en de centrales.

Wat de dagbladpers betrof, stond voor het ACV de krant Het Volk bovenaan de lijst. Tussen de katholieke bladen genoot dit de voorkeur omdat het “onomwonden dagdagelijks de programmapunten van het ACV verdedigt en de belangen van de christen arbeiders behartigt”. In 1947 werd er in Rumst een speciaal offensief ingezet onder de arbeiders, dat meer dan 100 abonnees op Het Volk opleverde.

Door deze informatieverstrekking voerde het ACV propaganda naar de grote massa. Met de vorming van bestuursleden en kandidaat-afgevaardigden - later verkozenen - in de ondernemingen bereikte het ACV een beperkte groep. Aanvankelijk werden er maandelijks vormingsavonden georganiseerd, maar deze gaven rond het einde van de jaren vijftig geen voldoening meer. Het ACV stapte over naar vormings- en studiedagen, waar verscheidene onderwerpen konden worden besproken. Een drietal dagen werden dan gespreid over het werkjaar. De meest uiteenlopende onderwerpen konden aan bod komen, zoals de

wetgeving rond de arbeidscontracten of de opdrachten en kwaliteiten van de militant. Deze vormingsinitiatieven werden ook gebruikt om die militanten, bij wie de nodige interesse voor het syndicaal werk ontbrak, te motiveren.

Het ACW richtte na de oorlog terug zijn gewestelijke sociale school op in Boom. Het Gewestelijk Verbond werkte actief mee aan de uitbouw ervan. Hier werden "zware" cursussen gegeven, zoals de "Algemene geschiedenis van sociale stelsels en denkers" van K. Hellemans. Vanaf de Grieken passeerden alle grote denkers de revue. Begrippen als kapitaal en eigendom de natuur en de staat werden grondig besproken. Men eindigde bij de arbeidersorganisaties van onze eeuw.

In het Gewestelijk Verbond was er geen echte traditie van "congressen". Buiten het congres van juist na de oorlog, werd er nog een congres georganiseerd op 20 oktober 1946. A. Cool, algemeen voorzitter van het ACV, en J. Keuleers, adjunct algemeen - secretaris, traden op als woordvoerders, iets wat "door de andere gewesten benijd" werd. Zij spraken over de economische organisatie en de twee-pijlerstructuur van het ACV. Er werd tevens een verslag gegeven van de activiteiten van het voorbije jaar. Van de gelegenheid werd ook gebruik gemaakt om de leden-jubilarissen een diploma te overhandigen.

■ Het ACV in de samenleving

Het ACV - Rupelstreek was geen afgesloten groepje. Regelmatig mengde het zich in maatschappelijke discussies. De naoorlogse jaren waren een woelige periode. Vooreerst was er natuurlijk de Koningskwestie. Het optreden van koning Leopold III gaf aanleiding tot hevige tegenstellingen en verdeelde het land in twee kampen. De katholieke wereld, waaronder het ACV, behoorde tot de voorstanders van de terugkeer van de koning. Zij waren van mening dat zijn voorzichtige houding tijdens de oorlog veel bloedvergieten had voorkomen. Het ACV riep zijn leden dan ook op om niet deel te nemen aan de "politieke" stakingen.

Wanneer in 1954 de socialistische - liberale regering Van Acker werd gevormd, laiden door de maatregelen van de socialistische onderwijsminister Collard de ideologische tegenstellingen weer hoog op. De katholieke gemeenschap meende dat het rijksonderwijs door zijn wetsontwerp te veel werd bevoordeeld ten nadele van het vrije onderwijs en vreesde dat de vrije schoolkeuze in gevaar zou komen. De christelijke vakbeweging reageerde snel. Samen met het ACW werd naar een gemeenschappelijk katholiek antwoord gezocht. Beide organisaties richtten mee het Nationaal Comité voor Vrijheid en Democratie op, dat acties tegen de regering zou coördineren. De Schoolkwestie beroerde de gehele bevolking. In de Rupelstreek gaven de propagandisten hun volledige medewerking aan het comité. Op 26 maart werd er een dag gestaakt en werd de brug van Boom bezet. De hele hetze rond de Schoolstrijd veroorzaakte ook schommelingen in de maandelijkse ledencijfers.

Eind 1960 riep de socialist André Renard dan weer op tot een algemene staking naar aanleiding van de besparingsmaatregelen in de Eenheidswet van de regering - Eyskens. Het ACV weigerde hieraan deel te nemen. In de Rupelstreek riep het ABVV een algemene staking uit op 4 januari 1961. De socialistische

vakbondsleden gaven weinig gehoor aan deze oproep. Slechts 24% van de arbeiders staakten in de streek. Hun leiders dreigden met maatregelen tegen de ongehoorzamen. Vanaf 9 januari werden de acties brutaal: er werden doodsb bedreigingen geuit, werkwilligen werden geslagen, ruiten sneuvelden en straten werden opgebroken en gebarricadeerd. Rijkswachters te paard voerden

*De Schoolstrijd woedde ook in de
Rupelstreek in alle hevigheid.
De christelijke betogers eisten
op 26 maart 1954 "Weg met Collard".*

De brug van Boom bezet

De strijd rond de Schoolwet bracht ook binnen het ACV in de Rupelstreek grote heibel met zich mee. Vele bestuursleden en leden zetten zich actief in in het Comité voor Vrijheid en Democratie, dat de katholieke organisaties ter verdediging van de belangen van het vrij onderwijs hadden opgericht.

"Naast verschillende betogingen bezetten de actievoerders de brug van Boom. Aanvankelijk wilden ze de brug openzetten, maar ze vonden

geen schipper, die hen tot bij het mechanisme wilde varen. Dus zat er niets anders op dan met de hele ploeg de brug te versperren. Er bestond wel wat vrees voor de socialistische tegenbetogers, te meer daar er een hele hoop stenen voor het grijpen lagen. Uiteindelijk werd er wat heen en weer geroepen, getrokken en geduwd."

"Door de bezetting ontstonden er files tot in Antwerpen en Brussel. Eén van de tegengehouden

vrachtwagens weigerde te stoppen en reed op de bezetters in. Verschillende bezetters gingen aan de vrachtwagen hangen om hem tegen te houden, maar hij reed gewoon door. Gelukkig vielen er geen gewonden."

Interview

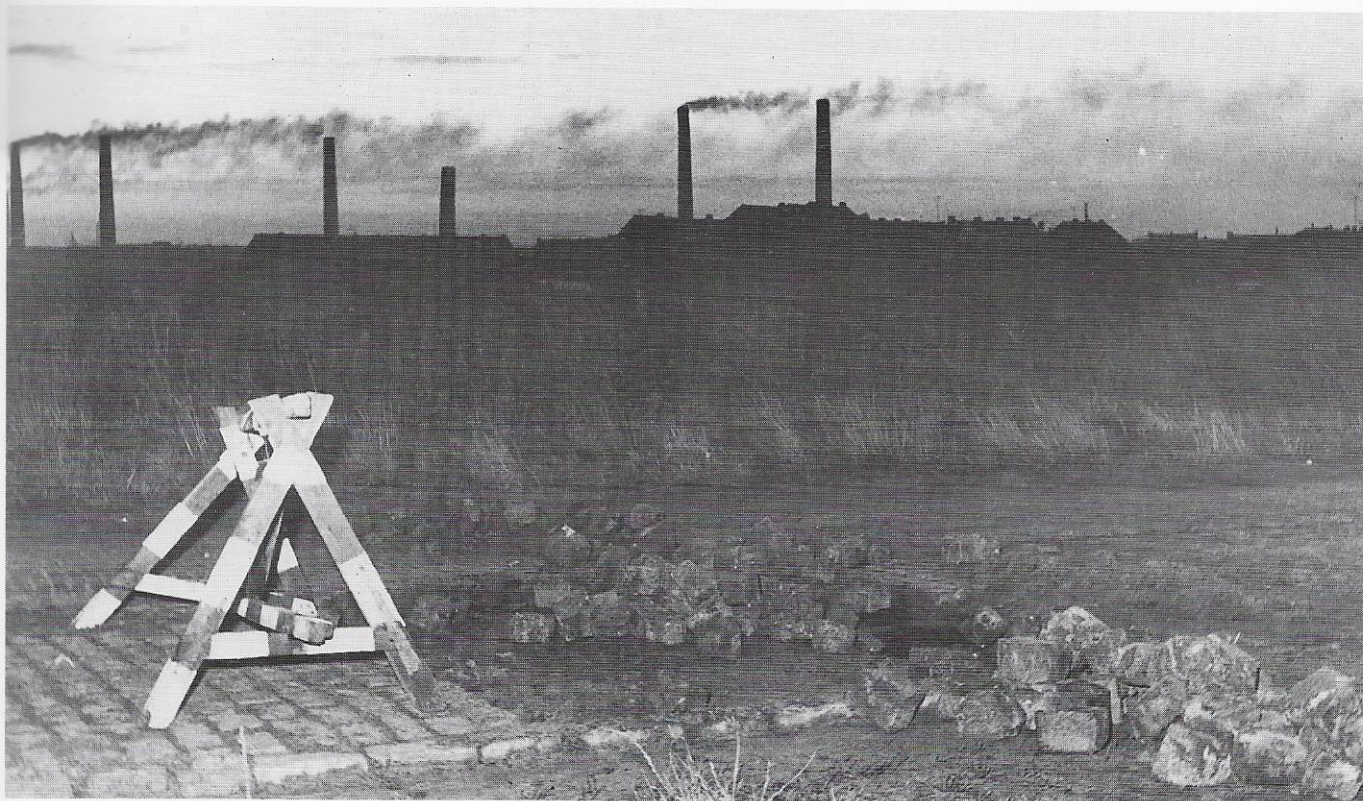
*Ward Possemiers - Boom, 5/1/94;
Lucien Roelands - Boom, 10/1/94.*

charges uit. Het openbaar vervoer werd geblokkeerd. Tientallen trouwe leden verlieten het ABVV. Door de afkeuring door hun eigen mensen, was de staking tot mislukking gedoemd. Ze eindigde op 14 januari. De rust herstelde zich en de Eenheidswet, inzet van de staking, werd toch doorgevoerd.

Op zijn propagandistenvergadering besliste het ACV om strooibrieven huis aan huis te bezorgen met een verslag van de voorbije staking. Het zou alles in het werk stellen om de overschrijving van ontevreden ABVV-leden naar het ACV in de hand te werken. Het ACV won tijdens de maand januari 32 nieuwe leden. In zijn jaarverslag schreef het ACV: "In gans de streek is iedereen zich nu bewust dat men zonder of tegen het ACV nog weinig successen zal boeken" en nog "Nu weet elkeen dat zij (de socialisten) in de Rupelstreek hun hoogtepunt voorbij zijn".

De Eenheidswet leidde in 1960 tot brutale acties in de streek.

Socialistische stakers braken straten op of versperden de doorgang.

hoofdstuk 2

Het ACV in de bedrijven

■ De economische situatie

Bij de bevrijding in september 1944 was de nationale economie volledig ontreddeerd. Er heersten grote armoede en werkloosheid onder de bevolking. De daaropvolgende maanden kon de productiecapaciteit zich echter vlug herstellen, doordat er een grote nood was aan allerlei goederen en de industriële installaties vrij ongeschonden waren gebleven. Om opnieuw een gunstige sociale atmosfeer te scheppen, werden tussen 1944 en 1948 acht Nationale Arbeidsconferenties gehouden. Daar werden, in aanwezigheid van patroons en vakbonden, de verschillende facetten van de levensstandaard van de arbeiders onderzocht. Vooral het probleem van de lonen en prijzen stond op de agenda. Door dit regelmatig overleg en de zitting in verschillende officiële commissies won het ACV in grote mate aan invloed.

Ook in de Rupelstreek heerste vlak na de oorlog grote werkloosheid. In Boom waren einde 1944 1.938 mannen en 1.432 vrouwen werkloos. In de Boomse bedrijven waren toen 2.569 arbeiders tewerkgesteld: 570 in de steenbakkerijen, 666 op de scheepswerven en 516 in de metaalverwerkende sector. Tijdens de eerste naoorlogse jaren kwam er een heropbloei van de economische bedrijvigheid in de Rupelstreek. De diamantindustrie, de pantoffel- en glasfabrieken hervatten hun werkzaamheden, waardoor de tewerkstelling vlug de hoogte inging. In 1946 waren er in Boom 4.109 arbeiders aan de slag. In 1947 daalde de werkloosheid tot 600 personen.

■ De werking van de centrales

De heropleving van de economie betekende voor de arbeiders en de vakbonden het moment om loonsverhogingen te eisen en de achterstand van de voorbije jaren in te halen. In de steennijverheid werden de loonsverhogingen goedgekeurd in de Paritaire Commissies. Als aanpassing aan de gestegen levensduurte kregen de arbeiders in de machinesteenbakkerijen in september 1944 een opslag van 80% op het basisloon van 1936. In de handsteenbakkerijen kwam er een opslag van 95%. In februari 1945 werd er een tweede opslag van respectievelijk 25% en 40% overeengekomen. Ondanks deze inspanningen was er een tekort aan werkkrachten in de steenbakkerijen. Vele arbeiders verbleven nog in Duitsland of werden aangetrokken door de hoge lonen die de geallieerde legers betaalden in de streek. Gevolg hiervan waren verschillende loonsverhogingen in de steenbakkerijen zelf, zodat er geen eenvormigheid meer was in de loontarieven.

Werken op de steenbakkerijen

Na de Tweede Wereldoorlog werd het werk op de steenbakkerijen de beste broodwinning in de Rupelstreek. "Het werk was heel zwaar, je was de hele dag nat van het zweet. Maar het was erg plezant: er was een grote solidariteit onder de mensen en men hielp elkaar. Als iemand het wat moeilijk kreeg, dan werd er gezegd: Zullen we eens

zingen ...," vertelt Paula ons. Ook Maria werkte graag op "t geleeg". "Als je je werk goed deed, was je je eigen baas en verdiende je goed". Ze zat in een plezante ploeg. Ze zongen veel, zoals bijvoorbeeld de eerste liedjes van Will Tura. 's Namiddags gingen de vrouwen samen een "pint pakken". Met "Sinte Pieter" bleef het natuur-

lijk niet bij eentje. Dan legden ze rond elf uur het werk neer en werd er tot 's morgens vroeg gefeest. Sommigen gingen zonder slapen terug aan het werk.

Interview

Paula Van Hoylandt, Boom - 17/1/94;

Maria Ceulemans, Boom - 27/1/94.

Strijd voor collectief verlof en vijf-dagenweek

Jan Claes begon in 1926 in de steenbakkerijen te werken en werd lid van het ACV. Na de Tweede Wereldoorlog ging hij zich actief engageren en sloot hij aan bij het bestuur van de Steen om iets aan de vele misbruiken in de steenbakkerijen te kunnen verhelpen. Met zijn werkgever Verbeeck - Van Reeth kon hij met zijn werkmakkers voor het eerst een overeenkomst voor jaarlijks collectief verlof afsluiten. In de andere steenbakkerijen moest men daarvoor nog twee jaar wachten. Claes zette zich ook in voor de regeling van klein verlet. Nadat hij hierrond persoonlijk problemen ondervond, plaatste hij de kwestie bovenaan het eisenprogramma voor de winter. Ook in de strijd voor de

vijfdagenweek stond Claes in de voorlinie. Het ACV lanceerde deze eis in de jaren vijftig en organiseerde zijn fameuze "zaterdagstakingen". Bij het begin van de zaterdagstakingen stond Jan Claes met vier andere arbeiders aan de poort. Na drie weken was hij nog de enige aan het piket. Ook Ward Possemiers van Terhagen herinnert zich de zaterdagstakingen nog levendig: "Het was boel op de steenbakkerijen!" De katholieken gingen in staking, maar de socialisten hadden van hun leiders een verbod tot staken opgelegd gekregen. Met enkele ACV - militanten probeerden ze in de steenbakkerij Landuyt de socialisten te overtuigen mee te staken. De acties duurden vier zaterdagen. In de hele Rupelstreek steeg het

aantal stakers tot 1.500.

Verschillende firma's lagen volledig stil en talrijke andere kenden grote moeilijkheden om hun productie normaal te laten verlopen. Er werd zo'n 400.000 fr. stakersvergoeding uitbetaald. De petitie van het ACV bracht 6.000 handtekeningen op. Alhoewel de realisatie van de vijfdagenweek bij het begin van de ACV-acties, zowel door de patroons als door de arbeiders, als iets onverwezenlijkaars werd beschouwd, werd in de loop van de volgende jaren de invoering van de 45-urenweek en de vijfdagenweek gerealiseerd in de Rupelstreek.

Interview

Jan Claes - Boom op 7/7/93;

Ward Possemiers - Boom op 5/1/94.

Het syndicaal werk op de steenbakkerijen was een zware klus in deze naoorlogse jaren. Toch konden de meeste problemen opgelost worden door onderhandelingen en besprekingen, zodat er maar enkele plaatselijke stakingen voorkwamen. Veel was te danken aan de besprekingen in de Paritaire Commissie, die voor de machinesteenbakkerijen tienmaal per jaar samenkwam. Zo aanvaardden de patroons in 1947 nieuwe eenvormige loontarieven op voorwaarde dat ze in het Belgisch Staatsblad zouden verschijnen, zodanig dat iedereen er zich aan moest houden. Hierdoor werden de conflicten de daaropvolgende maanden tot een minimum beperkt. Het daaropvolgend jaar begon de strijd voor een stelsel van bestaanszekerheid met een

gemeenschappelijk eisenprogramma van de drie vakbonden. Pas in juli 1949 werd hierover een akkoord bereikt. De patroons verbonden zich ertoe een bijpassing op de werklozensteun te betalen aan het personeel dat een bepaald aantal maanden prestaties had geleverd. Dit maakte het voor de patroons minder aantrekkelijk om hun arbeiders te laten stempelen. De mannelijke personeelsleden konden zo in de winter langer aan de slag blijven.

In de metaalsector waren de loonsverhogingen in 1944 minder spectaculair. Op de Boomse scheepswerven verkreeg men pas na zes dagen staking een verhoging van 20%. Op 12 november 1946 brak er opnieuw een staking uit, ditmaal langdurig en hevig. Zo'n 6.300 scheepsbouwers legden het werk neer langs de Schelde- en Rupelboorden. Ze eisten een rechtvaardige loonaanpassing, om het evenwicht tussen prijzen en lonen te herstellen. Onderhandelingen in het Paritair Comité en op het ministerie van Arbeid hadden tot dan toe niets opgeleverd. Het werd een lange bittere strijd. De vakbonden richtten een gemeenschappelijk stakerscomité op. Het ACV stelde meermaals voor de staking uit te breiden over heel de metaalsector, maar de socialisten en liberalen gingen

Bij conflicten of syndicale acties werden er altijd heel wat geruchten verspreid en probeerden de betrokkenen de kwestie in hun voordeel uit te leggen. De vakbonden verspreidden dan ook regelmatig informatieve pamfletten onder hun leden.

Er gebeuren rare dingen in Terhagen

Naar aanleiding van de vooropzeg van staking die door het A.C.V. werd ingediend voor de OVENARBEIDERS van de steenbakkerij DE BEUKELAER en de koop die ingevolge deze vooropzeg werd gesloten tussen de directie en het A.B.V.V. (zonder het A.C.V.) menen wij dat het goed is de arbeidende bevolking van TERHAGEN hieromtrent in te lichten.

Dat er sedert geruime tijd een algemene misnoegdheid heerst onder de arbeiders van de (nieuwe) steenfabrieken DE BEUKELAER is voor iedereen, die niet ziende blind is en die kan en wil horen, geen geheim meer.

Er is geen enkele afdeling in de steenbakkerij, van in de put tot aan de kade (nieuwe fabriekszijde inbegrepen) of er zijn klachten, meestal betrekking hebbende op de lage verdienste.

Ook is het op de fabriek algemeen geweten dat deze mistevredenheid en de pogingen die worden aangewend om ze te doen verdwijnen, door de directie, inzonderheid door dhr. DE SMEDT met de meeste onverschilligheid worden opgenomen. Het niet toepassen van afgesloten overeenkomsten -- het negeren van beslissingen getroffen in het paritair comité -- het met de voeten treden van de sociale wetgeving, zijn op deze firma schering en inslag geworden.

*Is het dan te verwonderen dat er geklaagd wordt
en dat op een gegeven ogenblik de maat overloopt?*

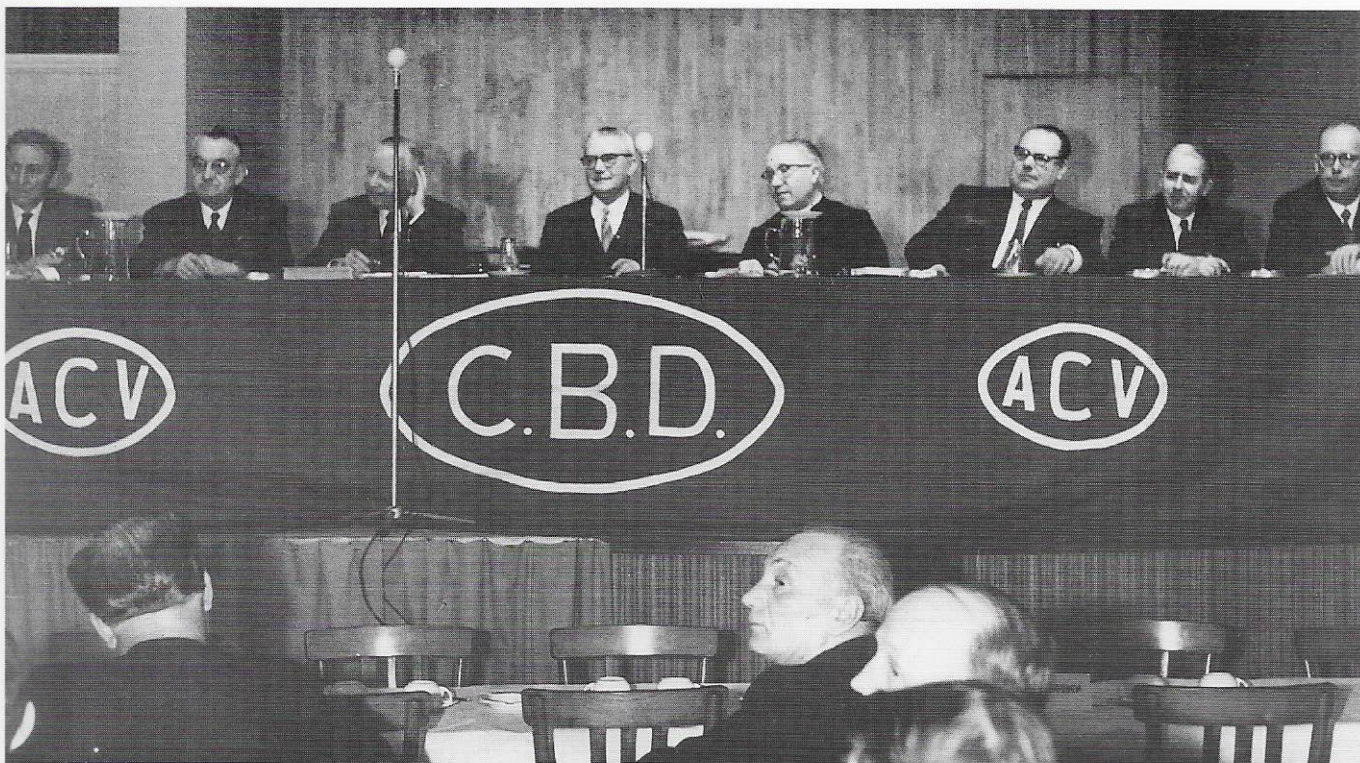
Het conflict dat ontstond bij het ovenpersoneel is één der gevolgen van de laakbare houding van de directie.

Waarom werd door ons, in opdracht van de ovenmannen, de vooropzeg van staking gegeven

- Omdat reeds verschillende malen vragen werden gesteld omtrent de tarificatie voornamelijk van de snelbouwblokken, waarop nooit een voldoende antwoord is gekomen.
- Omdat ons de laatste tijd de kans niet meer gegeven werd een normale bespreking te hebben omtrent de wensen en verlangens van 't personeel.
- Omdat de GROTE MEERDERHEID der ovenmannen het moe was nog langer tevreden te zijn met te aanvaarden hetgeen de patroon « wilde » betalen en niet langer van de grillen van een humeurig bedrijfshef wilde afhankelijk zijn.

Het is na het geven van de vooropzeg dat wij dan iets hebben meegemaakt dat enig is in de syndikale geschiedenis!

Verantw. uitgever: A. De Decker, Groene Hofstr. 26, Boom.

hier niet op in. Om de miserie in de betrokken arbeidersgezinnen wat te milderen, werden er omhalingen en feesten ten voordele van de stakers georganiseerd. Ondertussen werd er verder onderhandeld met de gouverneur en de Eerste Minister als regeringsvertegenwoordigers. Uiteindelijk nam de linkse regering Huysmans op 27 februari 1947 een scheidsrechterlijke beslissing: voor de grote scheepswerven werd een loonsverhoging van 1 fr. toegekend, voor de kleine werven 1,30 fr. Met uitzondering van de firma Boel hernamen de scheepsbouwers het werk op 3 maart, na zestien weken staking. Voor het ACV betekende deze staking een doorbraak op de scheepswerven, zowel bij de arbeiders als bij de negentien patroons waarmee ze nu contacten hadden gelegd.

In de Boomse Metaalwerken werden de katholieken de eerste naoorlogse jaren niet betrokken bij de besprekingen met de patroon door de "fanatieke houding van de socialistische vrijgestelde". In 1945 brak er echter een vijf weken durende staking uit, waardoor er veel veranderde in deze "rode burcht". In 1946 wisten de vakbonden belangrijke verbeteringen af te dwingen, weliswaar na dreiging met een nieuwe staking. De looncategorieën werden gewijzigd, er kwam een algemene loonsverhoging en de jongerenlonen werden op punt gesteld. Voortaan waren ook de twee délégués van het ACV bij de onderhandelingen aanwezig.

In de diamantnijverheid werkten zo'n 500 arbeiders in de 23 Boomse en acht Nielse slijperijen. De sector kende echter een moeilijke periode na de oorlog. Om de produktie en het marktaanbod te beperken, besliste het Paritair Comité vanaf november 1946 nog maar drie dagen per week te werken. Het jaar werd afgesloten met 101 volledige en 332 gedeeltelijke werklozen. De CBD zag zijn ledental met zo'n 40 à 50% verminderen sinds 1930. In 1946 had het nog 33 leden. Om de wisselvalligheden van de sector op te vangen, hoopte de CBD bestaanszekerheid te verwerven voor zijn leden.

Begin van de jaren vijftig bevond de sector zich in een bestendige crisistoestand. Er was een onvoldoende afzet in het buitenland en een foute bedeling van de ruwe diamant. De "zichthouders", die de ruwe diamanten op de beurs van Londen opkochten, verkochten deze door aan het buitenland,

De Christelijke Belgische Diamantbewerkerbond had reeds voor de Eerste Wereldoorlog zijn nationale zetel in Boom. Op de plechtige jaarvergadering van 1958 zetelden Gustaaf Piessens, Jules Roscam, Lode Bloquaux, Jan Van Dyck, Kan. Desmet, Rik Kuylen, Jef Weltens en Robert Monsieurs.

Het ACV riep steeds haar leden bij elkaar wanneer er een staking uitbrak. Louis Vercammen spreekt hier de stakers van de Boomse Metaalwerken toe.

waardoor bij de Belgische fabrikanten een tekort aan grondstoffen ontstond. De werkloosheid ging verder de hoogte in. De CBD deed in de Rupelstreek verwoede pogingen om een inzinking van de loontarieven te voorkomen. De werkgevers trokken zich echter één na één uit de streek terug en vestigden zich in andere regio's.

Ook in de schoen- en pantoffelfabrieken was nog veel syndicale strijd nodig. Wanneer in november 1946 een nationaal akkoord werd gesloten in het paritair comité, weigerden vele patroons dit met terugwerkende kracht toe te passen. In de Rupelstreek werd het pas van toepassing midden 1947, na tussenkomst van de Arbeidsinspectie. Twee jaar later herhaalde de situatie zich en moest de zaak voor de werkrechtsheraad komen. De strijd om de loonaanpassingen bleef hevig. In 1950 moest het ministerie bemiddelen bij een korte algemene staking. Struikelblok in de Rupelstreek bleef de erkenning van de vakbonden. Het ACV had, als enige vakbond, veertien leden op een totaal van 68 arbeiders. De arbeiders werden dan ook regelmatig aangespoord om zich te syndiceren. Het patronaat in de Rupelstreek behield zijn negatieve houding: het bleef afwezig in paritaire comités, hield geen of onregelmatig ondernemingsraden en paste de loonbarema's niet toe.

De voedingsnijverheid telde in de Rupelstreek maar een klein aantal ondernemingen, toch was er steeds een goede medewerking van de centrale. De vrijgestelden probeerden in de brouwerijen en de bloemmolens via onderhandelingen betere lonen en arbeidsvoorwaarden te verkrijgen. In 1946 legden de arbeiders in de maalderijen Lenie en Rijpens het werk neer tijdens de staking van de Antwerpse maalderijen. Ze hielden vastberaden vrachtwagens tegen van de Mechelse en Brusselse molens. Bij een gelijkaardige actie in 1948, kregen ze 1 fr. opslag.

Na de oorlog werd ook het bediendensyndicalisme erg actief in de streek. Het "Syndikaat voor Handel en Nijverheid" en de "Mutualiteit van het Bediendensyndicaat" werden circa 1913 opgericht in Boom. Rond 1945 sloten ze aan bij de Landelijke Bedienden Centrale. Renaat Van Bulck maakte zich er als voorzitter (1945 - 1972) erg verdienstelijk. In de Rupelstreek voerde de LBC na de oorlog een onderzoek uit naar de toestand van de bedienden in de steenbakkerijen. Dit betekende een keerpunt dat mee de sociale en syndicale bewustwording van de bedienden op gang bracht. Tot dan hadden de patroons hun bedienden sterk aan zich gebonden door hen bijvoorbeeld bestuurspostjes

Naast de traditionele sectoren waren ook de werknemers in de kleinere nijverbeden syndicaal actief. De maaldersgasten legden in de jaren veertig meermaals het werk neer om hun eisen kracht bij te zetten.

CHRISTELIJKE CENTRALE DER VOEDINGSBEDRIJVEN

Nationalestraat 109, Antwerpen

Tel. : 32.58.80

Sector : Maalderijen

Antwerpen, 12 Februari 1955

Aan al de maaldersgasten van Antwerpen en Boom

Waarde Vrienden,

Het is dringend noodzakelijk dat de lonen der maaldersgasten worden aangepast.

Immers, sinds 1951 hebben de lonen der maaldersgasten, buiten de koppeling aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen, geen noemenswaardige wijzigingen ondergaan.

Terwijl in praktisch alle andere nijverheidssectoren, de levensstandaard der arbeiders bestendig kon worden opgevoerd.

Anderzijds wordt er in de overgrote meerderheid der voedingsfabrieken een eindejaarspremie aan het personeel gegeven, *waarvan de maalderijarbeiders verstoken blijven.*

WIJ WILLEN VOOR DE VOEDINGSARBEIDERS ABSOLUUT GEEN MINDERWAARDIGE POSITIE AANVAARDEN !

Het is daarom dat de A.C.V.-Voedingscentrale, na raadpleging van de maalderij-afgevaardigden, besloten heeft volgende eisen bij het Paritair Comité in te dienen :

1. LONEN — Verhoging van het basisloon met 2,— fr per uur ;
2. EINDEJAARSPREMIE — Het toekennen van een premie welke gelijk staat met een volle week loon [REDACTED] (m.a.w. een 53e week) ;
3. CLASSIFICATIE — De herclassering van sommige functies ;
4. KLEINVERLET — De patroons moeten met de syndikaten akkoord gaan om náargelang de omstandigheden en plaatselijke gewoonten, verbeteringen aan het minimum statuut inzake kleinverlet aan te brengen.

Wij zullen het personeel nauwgezet voorlichten over het verloop der aan gang zijnde onderhandelingen. Moesten de patroons echter onze eisen zonder meer afwijzen, dan zullen de maaldersgasten in blok hun verantwoordelijkheid moeten opnemen.

Vrienden, U ziet dat het weerom de Christelijke Voedingscentrale is, welke de actie moet voeren voor de verbetering van de lonen en arbeidsvoorwaarden.

Ongesyndikeerden, sluit U onmiddellijk aan, opdat gij in geval van staking rechten kunt doen gelden op de voorziene syndikale stakerssteun.

Volgt stipt de ordewoorden van de vakbond.

Met genegen en syndikale groeten,

De Secretaris,
JAN MARSTBOOM.

Politiebevel : niet wegwerpen a.u.b.

te geven in plaatselijke verenigingen, zoals de muziekmaatschappijen, waarvan ze zelf voorzitter waren. Deze taak moesten ze, net als de schouderklopjes in het openbaar, als een eer beschouwen. Deze “meelopers van de bazen” werden door de arbeiders niet graag gezien. Het onderzoek bracht een aantal misbruiken aan het licht zoals de vele onbetaalde overuren. Ze werden uit angst of schaamte door de bedienden verzwegen. Hun ware sociaal statuut kwam nu aan het licht.

■ De plaatselijke beroepsbesturen

De centrale van de Steen bleef na de oorlog de grootste beroepscentrale in de Rupelstreek: ze verenigde 58,5% van de leden in februari 1945. Op de tweede plaats kwam de Metaalcentrale (14%), gevolgd door de centrale Chemie & Leder (10%) en Hout & Bouw (6%). Het aandeel van de centrale Steen daalde gestaag. In 1948 daalde het tot onder de 50%. In 1968 verenigde ze nog 35% van de leden van het verbond.

Net als de plaatselijke ACV - besturen, hervatten ook de plaatselijke beroepsbesturen na de bevrijding langzamerhand hun werking. In 1945 hadden de volgende centrales een eigen bestuur in Boom: LBC, Chemie & Leder, Hout & Bouw, Steen, Voeding, Metaal, Grafisch & Papier en Spoor. Ze hielden regelmatig vergaderingen, enkele van hen zelfs op vastgestelde dagen. In Niel kwamen de leden van Chemie & Leder, Steen, Metaal en Hout & Bouw samen, in Rumst Steen en Tram, in Terhagen Steen en Metaal. Sommige centrales richtten een gewestelijke afdeling op, zoals de leraars in het Technisch Onderwijs en de Christen Onderwijsbond, die respectievelijk 56 en 250 leden hadden. Ook Hout & Bouw dacht aan een gewestelijke afdeling om betere loononderhandelingen te kunnen voeren. Begin 1947 was er binnen de Centrale Chemie & Leder opnieuw sprake van om in de Rupelstreek een beroepsverbond op te richten voor de schoen- en pantoffelfabrieken.

Deze plaatselijke en gewestelijke beroepsafdelingen waren vlak na de oorlog de enige plaatsen waar arbeiders met eenzelfde beroep samen kwamen. De kernwerking op de bedrijven zelf zou immers pas na de eerste sociale verkiezingen van 1950 starten. Tijdens de vergaderingen van deze beroepsafdelingen werd de specifieke economische situatie van de sector onder de loep genomen. De nodige informatie werd verstrekt door de propagandist van

Tijdens jaarlijkse bestuursfeestjes werden de vriendschapsbanden versterkt. In 1951 kwam het bestuur van de Boomse steenbewerker samen met hun echtgenotes: Jos Vinck, Arthur Sas, Jef Van Aken, Frans Scholliers, Leonard Muysbond, Charles De Weerd, Gust De Decker, Alfons Hellemans, Jules Sas, Frans Hellemans, Gerard Vermant, Frans Van Dyck, Jan Claes, Frans De Craen, Fons Vinck, E.H. Hellemans.

*In 1954 vierden de steenbewerkers
hun vijftigjarig bestaan.
Bij deze gelegenheid werd
een nieuwe vlag ingewijd.*

In 1948 organiseerden de Metaalbewerker hun eerste naoorlogse St.-Elooisfeest. Louis Vercammen sprak de aanwezigen toe, waaronder proost Hulselmans, Jules Roscam, Louis Van der Auwera (Vz Metaal-Boom), deken De Bisschop, Gust Verschuren (Vz gewest), René Van Bulck (Ovz gewest), Mon Daelemans, Lucien Roelands.

de centrale. Hij hield de bestuursleden ook op de hoogte van de syndicale actualiteit en de acties in de bedrijven. De gewestelijke propagandisten waren veelal ook aanwezig op deze bijeenkomsten. Zij brachten nieuws uit het verbond en moedigden de bestuursleden aan bij hun werking.

Nadat de diamantbewerker in 1937 hun nationale zetel naar Antwerpen hadden verhuisd, behielden enkel de propagandisten van de Steen, J. Roscam en Fr. De Craen hun nationaal secretariaat in Boom. De propagandisten van de andere centrales hadden hun bureau in Antwerpen of in Mechelen, van waaruit zij regelmatig het gewestelijk secretariaat in Boom bezochten. Vlak na de oorlog ging het om de propagandisten Coeck, De Ley en Van De Vijver (Metaal), Nuyts (Hout & Bouw), Apers (Spoor), De Weerd (LBC), Posson en Reynaerts (Voeding) en Mortelmans (Chemie & Leder). Rene Serrien, propagandist van de Openbare Diensten, zou korte tijd zijn zetel in de Rupelstreek gehad hebben.

De bestuursleden gaven ook vaak blijk van een groot organisatietalent. Er werden immers regelmatig patroonsfeesten ingericht of speciale bijeenkomsten, zoals vlaginhuldigingen of optochten. Het bestuur van de Boomse afdeling Hout & Bouw organiseerde jaarlijks een St.-Jozefsfeest, waarbij de tombola allerlei gereedschappen voorzag als prijs. Dit feest gebeurde in samenwerking met de andere "kleine vakken" die geen eigen patroonsfeest hadden: de afdelingen Chemie & Leder, Spoor, Diamant, Voeding en Papier. Bij de Metaalbewerker werd jaarlijks rond 1 december St.-Elooi gevierd. In Boom organiseerde men in 1948 het eerste naoorlogse St.-Elooisfeest "met als ontspanning een cabaretavond". Tijdens de pauze werd er gezorgd voor "een ernstige en geestelijke spreekbeurt". De avond werd traditioneel besloten met een "prachtige tombola". Zondagmorgen werd aansluitend een "mis opgedragen voor het geestelijk welzijn der levende en overleden leden". In de steenbakkerijen werd de laatste dinsdag van juni het St.-Pietersfeest uitbundig gevierd. In 1947 bijvoorbeeld richtte het ACV voor de vrouwen een koffiefest in en voor de mannen een variété-avond. Soms werden op deze patroonsfeesten ook de syndicale ere tekens uitgereikt.

De leden en bestuursleden werden meestal ook opgeroepen om deel te nemen aan activiteiten van andere afdelingen en organisaties. Zo'n gelegenheid was bijvoorbeeld een vlaginwijding, zoals die van de Boomse afdeling Chemie en Leder in 1953. Een mis, een grootse optocht en een feestzitting met een toespraak waren de traditionele ingrediënten van zulke viering. Een andere mooie gelegenheid om naar buiten te treden met het bestuur, was de jaarlijkse Maria-Ommegang in Boom. De Houtbewerkers hadden reeds jarenlang de "eer" om de praalwagen "t Stalleke van Bethlehem" te mogen maken. Deze traditie ging terug tot de Eerste Wereldoorlog.

■ De sociale verkiezingen

Geleidelijk zou het zwaartepunt van de syndicale acties verschuiven van de plaatselijke beroepsbesturen naar de syndicale kernen in de bedrijven zelf. Het Sociaal Pact, dat de patroons en vakbonden sloten in 1944, voorzag immers in overlegorganen op verschillende niveaus. De concrete uitvoering van het pact leverde echter heel wat problemen op. In de loop van de jaren was de goede wil van de oorlogsjaren bij de patroons langzaam weggeëbd. Uiteindelijk voorzagen nieuwe wetten drie organen in de ondernemingen: de syndicale delegatie, de ondernemingsraad en het Comité Veiligheid, Gezondheid en Verfraaiing. Pas op 20 september 1948 werd de wet betreffende de organisatie van het bedrijfsleven goedgekeurd, waardoor in 1950 de eerste verkiezingen voor de ondernemingsraden konden worden georganiseerd. Via deze sociale verkiezingen werden de werknemersafgevaardigden aangeduid. Nogal wat patroons maakten het de kandidaten moeilijk, zodat reeds op 18 maart 1950 een wetsvoorstel ter bescherming van de kandidaten werd goedgekeurd.

De om de vier jaar terugkerende verkiezingen zouden het syndicaal werk voor een groot deel gaan bepalen. Telkens werd er tussen ACV en ABVV immers een echte verkiezingsslag geleverd. Het ABVV bleef nationaal tot 1971 de grote winnaar. In 1950 behaalde het 61,4% van de zetels. De LBC was toen al wel de grootste bediendenvakbond in Vlaanderen. In 1975 behaalde het ACV 51% van de zetels in de ondernemingsraad, het ABVV 45%. Voor het Comité voor Veiligheid en Gezondheid, waarvoor er vanaf 1958 verkiezingen werden gehouden, behaalde het ACV al in 1963 de overwinning op het ABVV met 49,85% tegenover 46,47% voor het ABVV. Het ACLVB, de liberale vakbond, schommelde al die jaren tussen de 2% en 4%.

In de Rupelstreek kwamen bij de eerste sociale verkiezingen in 1950 acht ondernemingen, waaronder vijf steenbakkerijen, in aanmerking voor de inrichting van een ondernemingsraad. De voorbereiding van de verkiezingen, waaraan grote aandacht werd besteed, verliep in twee fasen. Gedurende een eerste periode werden mogelijke kandidaten gezocht en lijsten samengesteld. Dit gebeurde vooral in samenwerking met de plaatselijke besturen. Aan de hand van personeels- en ledenlijsten duiden zij de arbeiders aan die in aanmerking kwamen om hun kandidatuur te stellen. Deze personen werden dan persoonlijk bezocht. Uit 90 huisbezoeken werden de nodige 68 kandidaten verzameld. In een volgend stadium werden er vergaderingen belegd per onderneming om samen met de kandidaten de verkiezingslijsten op te stellen. In de steenbakkerijen werden daarnaast nog pollvergaderingen gehouden voor het personeel, waarna de definitieve samenstelling van de kandidatenlijst plaats vond. Op de vastgestelde tijd kon in alle acht ondernemingen de ACV-lijst voor de arbeiders ingediend worden. Slechts in drie ondernemingen - schoenfabriek

ONDERNEMINGSRADEN
VEILIGHEID
ACV
GEZONDHEID
WAARBORG
VERFRAGING
WAARBORG

Veilige THUISKOMST

VRIJ VAN ZEGEL - VERKIEZINGEN O.R. - F.C.V.C.V.

Verantw. opsteller-uitgever: L. BEYNS, Welstraat 127, Brussel

*In 1950 werden de eerste sociale
verkiezingen gehouden in de
ondernemingen.*

*Hierbij werd het voeren van
propaganda steeds belangrijker
voor de vakbonden.*

Modern en de steenbakkerijen De Neef en De Beuckelaer - slaagde het ACV er niet in een bediendenlijst in te dienen.

In de tweede voorbereidingsfase ging alle aandacht naar het voeren van propaganda en het toezicht op het verloop van de verkiezingen. Zowel binnen als buiten de ondernemingen werd op een intensieve manier propaganda gevoerd. De betrokken personeelsleden kregen drie maal een verkiezingspamflet per post toegezonden. Onder de plaatselijke rubriek van De Volksmacht werden wekelijks artikels geplaatst met een oproep aan de leden en een voorstelling van de kandidaten. Een speciale uitgave werd huis aan huis bezorgd in heel de Rupelstreek.

In de bedrijven zelf werden strooibrieven en affiches verspreid. Maar vooral “het gesproken woord van man tot man” door de militanten en vertrouwensmannen moest naar een overwinning leiden.

Uiteindelijk behaalde het ABVV 25 zetels, het ACV 20. Het ACV beschouwde dit niet als een zware nederlaag, te meer omdat het in de steenbakkerijen meer mandaten behaalde dan het ABVV (15 tegenover 14).

De oprichting van ondernemingsraden in de bedrijven stelde nieuwe eisen aan de vakbondswerking. Daarom werden vanaf 1950 in alle gewestelijke verbonden diensten voor ondernemingsafgevaardigden (Donaf-diensten) opgericht. In de Rupelstreek kreeg deze dienst als eerste taak het zoeken van kandidaat-militanten, zodat er in de ondernemingen verkiezingslijsten konden worden ingediend. Een algemeen propagandaplan en een vormingsprogramma voor deze kandidaten werden in samenwerking met de propagandisten van de centrales uitgewerkt, maar de uitvoering ervan bleef in verbondelijke handen. Na de verkiezingen viel de opvolging van de verkozenen onder de bevoegdheid van de centrales.

De komende jaren evolueerden de sociale verkiezingen naar een groots opgezette campagne. In 1963 waren er al zo'n 465 ACV-militanten die een plaats kregen op de verkiezingslijsten. Bij de verkiezingen van 1967 was het verbond genooddaakt om de cinema Rex af te huren. Het gewest organiseerde een grote gewestelijke verzameldag met film en diamontages voor de kandidaten. Ook het propagandamateriaal zelf werd steeds uitgebreider. Terwijl in 1954 slechts sprake was van “5.000 stekeshouders”, nam de geschenkenregen voor de kiezers steeds meer uitbreiding. Daarom riep het ACV in 1968 op om orde te scheppen in deze ongezonde vleierij. Het ACV was er voorstander van om hierover afspraken te maken met de andere vakbonden.

Onmiddellijk na de eerste verkiezingen richtte het Gewestelijk Verbond in de verschillende ondernemingen “kerngroepen” op, die de voorlopers waren van de latere vaste militantenkernen. Ze bestonden uit gekozen en niet-gekozen kandidaten en bestuursleden, werkzaam in de betrokken onderneming. Tijdens deze maandelijks vergaderingen werd de werking van de ondernemingsraad besproken en werden nieuwe werkingspunten voorgesteld.

Gust De Decker, die met het oog op de eerste sociale verkiezingen was aangeworven als gewestelijk propagandist, startte met de kernen in de grote steenbakkerijen. Later bouwde hij deze om tot gemeentelijke kernen. Zij hadden het voordeel, ten opzichte van de aloude beroepsbesturen, alle steenbakkerijen te vertegenwoordigen. De vroegere besturen, die nog als enige activiteit de organisatie van het Sint-Pietersfeest op de agenda hadden, doofden langzaam uit. De meeste bestuursleden werden opgenomen in de nieuwe kernen, die de nadruk legden op de beroepswerking.

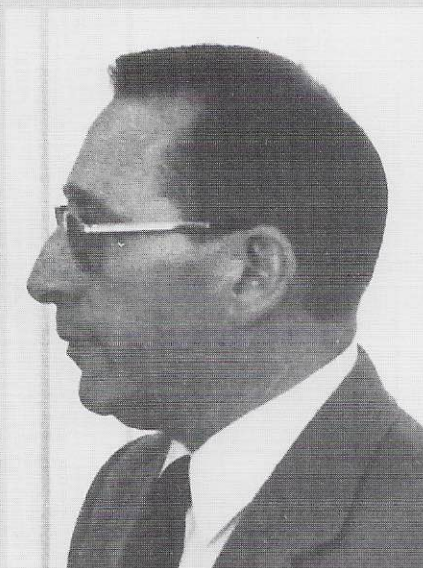
Ook in de Boomse Metaalwerken werd deze kernwerking stevig uitgebouwd. De kern bestond er uit twee ACV-verkozenen, twee ACV-délégés,

AUGUST DE DECKER

August De Decker, Gust of Giesje voor de vrienden, werd geboren op 24 juli 1927 te Klein-Willebroek. Zijn vader was er de enige katholieke "garde" in deze "rode" gemeente. Al heel jong was Gust sociaal actief. Hij hielp zijn vader met persoonlijk dienstbetoon aan de mensen en was actief in de Chiro, de parochie en later de KWB. Tijdens de oorlog ging hij, onder andere in Boom, geld inzamelen voor "Winterhulp".

In 1945 behaalde hij zijn A-3 Electriciteit aan de PTS te Boom en werkte hij twee jaar bij ENI-Antwerpen. Al spoedig werd echter zijn sociale inzet opgemerkt en door toedoen van de vader van Louis Vercammen, CVP - gemeenteraadslid en ACV - bestuurslid, vroeg ACV - Mechelen hem om naar de Sociale School in Heverlee te gaan. Na een stagejaar bij het ACV en de christelijke mutualiteit van Mechelen, studeerde hij in 1950 af als sociaal assistent.

Op 1 januari 1950 werd Gust De Decker aangeworven door het Gewestelijk Verbond Rupelstreek. Hij was de eerste propagandist die het verbond in dienst nam. Tegelijkertijd werkte hij halftijds voor de centrale Steen, waar hij op

1 oktober 1951 voltijds propagandist werd. Hij was er, naast de Rupelstreek, ook verantwoordelijk voor het Waasland, regio Antwerpen, Mechelen en Dendermonde. In 1968 benoemde het Hoofdbestuur van de centrale hem tot hoofdpropagandist voor Vlaanderen. Hij behield wel zijn gewestelijke werking. In 1971 werd hij nationaal secretaris van de centrale en moest hij de Rupelstreek verlaten voor de zetel te Brussel. In 1975 volgde hij Frans De Craen op als voorzitter van de centrale. Hij was ook lid van het Nationaal ACV-bestuur en vice-voorzitter van de internationale federatie

van het WVA.

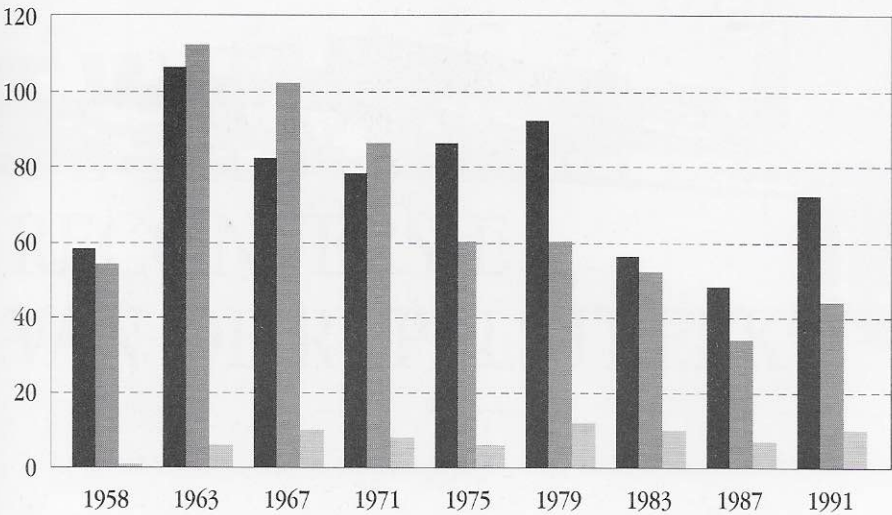
Gedurende de twintig jaar dat De Decker hier in de Rupelstreek als propagandist werkte, kon hij ruimschoots zijn ideeën en manier van werken invoeren en toepassen. Hij stond bekend als een keihard en impulsief onderhandelaar, wat door vele patroons niet in dank werd afgenomen. Hierdoor kon hij echter de vijfdaagseweek en de gelijke bezoldiging van de vrouwen op de steenbakkerijen realiseren. Hij heeft daarnaast honderden militanten begeleid en gevormd in zijn kernen, die model hebben gestaan voor de hele centrale. De Decker onderhield ook buiten de vergaderingen goede contacten met zijn militanten en maakte van individueel dienstbetoon het uitgangspunt van zijn syndicaal werk. Wanneer hem een probleem werd voorgelegd, zelfs uit het privéleven, deed hij alle moeite om een oplossing te vinden. Zijn mandaat in het beheerscomité van het Fonds voor Beroepsziekten liet hem toe vele dossiers door persoonlijke tussenkomsten te versnellen of af te handelen. Op 1 september 1987 ging Gust De Decker op 60-jarige leeftijd op brugrustpensioen.

tien militanten en zeven jongeren. De jongerenwerking in de kern was het resultaat van de samenwerking tussen het gewestelijk verbond en de metaalcentrale. Op de bijeenkomsten brachten de verkozenen zelf verslag uit van de ondernemingsraad, want het schriftelijk verslag van de secretaris mocht niet worden verspreid in de fabriek: "geen woord mocht naar buiten". Uit deze vakbondsverslagen blijkt dat naast organisatorische dispuuten (bv. de bewaarplaats van het verslagboek) en besprekingen rond premies, vooral problemen rond veiligheid, gezondheid en hygiëne werden besproken in de eerste ondernemingsraden. Blijkbaar was het hoog tijd dat zaken, zoals de ongezonde werkttoestand, giftige stoffen en slechte WC's ter sprake konden komen. Ook de arbeidsongevallen werden er overlopen.

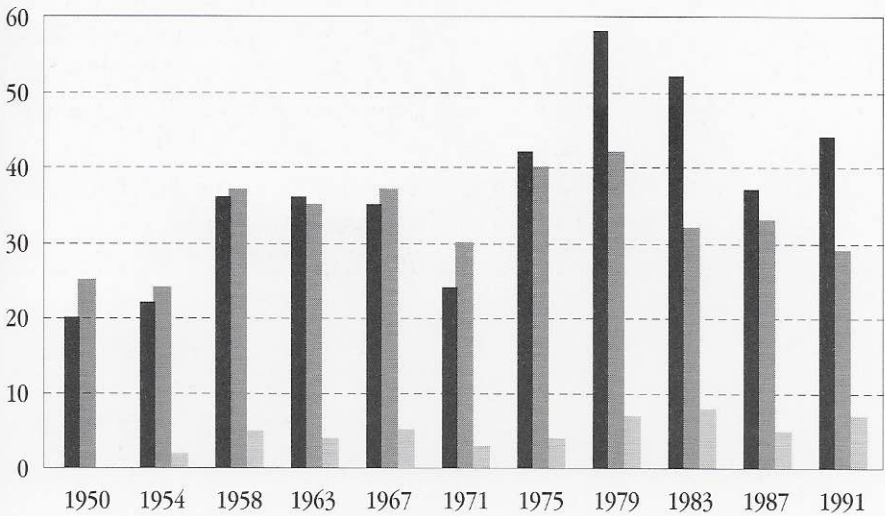
De eerste jaren na de installatie van de ondernemingsraden doken nog heel wat zaken op die de goede werking belemmerden. Vooreerst was de wetgeving

ter zake onvolledig, zeker wat betreft de bevoegdheden en de bescherming van de verkozenen en de bekendmaking van de besprekingen en beslissingen. Onder andere in de steenbakkerijen leidde dit tot de ontmoediging van de afgevaardigden, de patroons gingen immers niet verder dan wat strikt wettelijk bepaald was. Vertrouwen en een goede samenwerking ontbraken dan ook.

Onder andere dankzij de stimuleringsmaatregelen van de Eenheidswet trad vanaf het begin van de jaren zestig langzamerhand een algemene economische expansie op. In de Rupelstreek steeg de productie , de werkloosheid daalde en de winsten gingen de hoogte in. Gedurende deze jaren was het voor de vakbonden iets minder moeilijk om voor de werknemers meer welstand af te dwingen via aanzienlijke loonsverhogingen en toeslagen allerhande. Deze bloei zou echter van korte duur zijn.

Zetelverdeling OR

Zetelverdeling CVGV

	BEVOLKING	ACV	ABVV
BOOM	17.002	2.050	2.716
NIEL	10.094	980	1.659
REET	4.495	611	272
RUMST	5.792	826	897
TERHAGEN	3.008	615	700
TOTAAL	40.391	5.082	6.244

Bevolking en vakbondsleden in de Rupelstreek - 1968

*Wanneer de traditionele sectoren in
de Rupelstreek in verval geraaakten,
verloren steeds meer werknemers
hun job.*

*De werklozen kwamen massaal op
straat: er moest een einde komen
aan de vele bedrijfssluitingen!*

DEEL

5

DE TELOORGANG EN
RECONVERSIE
VAN DE RUPELSTREEK

hoofdstuk 1

Het economisch verval van de Rupelstreek

■ De traditionele nijverheden verdwijnen van het toneel

Na de "golden sixties" werd België in het begin van de jaren zeventig ontnuchterd door een zware economische crisis. Opvallend was de snel stijgende werkloosheid: van ongeveer 100.000 naar meer dan 800.000 werklozen in 1985, die in een of ander statuut op zoek waren naar volwaardig werk. De weerslag op de vakbond was zeer groot: het ACV kende een licht ledenverlies en tussen de 20 en 25% van zijn leden was werkloos. Net zoals tijdens de crisis van de jaren dertig dreigden de ACV-secretariaten herleid te worden tot loutere werkloosheidsdiensten.

Na een korte bloeiperiode verloor de baksteenindustrie stilaan haar vooraanstaande positie in de Rupelstreek. Vanaf de jaren zestig kende de tewerkstelling een snelle terugloop door een sterk doorgedreven mechanisatieproces. De baksteenindustrie ontwikkelde zich van een arbeidsintensieve sector naar een kapitaalsintensieve industrie. Voor dezelfde opbrengst waren steeds minder arbeiders nodig. Daarnaast wonnen staal, beton en andere substitutieprodukten aan belang in de bouwnijverheid. Tijdens de oliecrisis stegen de produktiekosten tegelijk met de energieprijzen: 25% van de kosten ging naar brandstof en elektriciteit. Rond 1980 kwam daarbij nog een algemene economische recessie en de crisis in de bouwsector.

De sterke marktpositie van de Rupelstreek werd gebroken door de opkomst van steenbakkerijen in andere streken, ondermeer in de Antwerpse en Limburgse Kempen en vooral in de regio Kortrijk-Doornik. Door de verbetering van de produktietechnieken en de transportmogelijkheden konden ook minder kwalitatieve kleigronden rendabel worden ontgonnen. De oude familiebedrijven aan de Rupel konden, door de verspreiding van de aandelenpakketten over verschillende familieleden, minder goed en snel reageren dan de jonge dynamische concurrenten. Deze laatsten beschikten dan ook over de modernste produktietechnieken en machines. Van de 42 steenbakkerijen die de Rupelstreek in 1960 telde, bleven er in 1991 slechts vijf over. Vandaag zijn Swenden (Rumst), Heylen (Terhagen), Damman (Niel), Steenfabriek Niel en de ambachtelijke steenbakkerij Lauwers (Noeveren) nog actief. De tewerkstelling daalde met 93,5%!

Ook de andere industrieën in de Rupelstreek kwamen in een diepe crisis terecht. De schoen- en pantoffelnijverheid verdween in de streek door de scherpe concurrentie met Italië, Frankrijk en de lage loonlanden uit Zuidoost-Azië. Bijna 1.500 arbeidsplaatsen gingen verloren in deze sector. De diamant telde in 1956 nog elf slijperijen, die in 1984 alle verdwenen waren. Dit gebeurde vooral onder concurrentiedruk van de Kempische slijperijen.

De glasindustrie verdween eveneens volledig uit de Rupelstreek. Vlak na de oorlog waren er nog drie glasfabrieken in Schelle en één in Boom. Twee Schelse bedrijven vielen spoedig weg door de achteruitgang in de Belgische glasnijverheid. De Boomse glasfabriek deed verwoede pogingen om het hoofd boven water te houden. De Boomse fantasie-artikelen die nog met de mond geblazen werden, konden echter niet op tegen de concurrentie. Na een fusie met drie Henegouwse bedrijven, een opname in de Duitse groep "Gantenbrink" en een kapitaalsverhoging, besloot de glasfabriek in 1982 toch haar deuren te sluiten.

De scheepssector houdt vandaag nog slechts drie scheepswerven over van de twintig in 1960: Fulton Marine (Ruisbroek), Scheepswerf Hemiksem en Jachtbouwer Vennekens (Boom). Door het faillissement in 1983 van ondermeer de Sint-Pietersscheepswerf in Hemiksem halveerde de tewerkstelling in deze bedrijfstak in één jaar tijd. Ook in deze sector speelden de buitenlandse concurrentie en het uitblijven van modernisering en uitbreiding van de familiebedrijven een negatieve rol.

De metaalverwerkende nijverheid werd eveneens in het verval meegesleurd. In juni 1983 werd de eens zo prestigieuze Boomse Metaalwerken voor een tweede maal failliet verklaard. In de jaren zestig waren er nog 1200 werknemers tewerkgesteld en kende het bedrijf een periode van onbeperkte mogelijkheden. Concurrentie, de crisis in de metaalsector en een slecht beheer leidden in het midden van de jaren zeventig tot financiële verliezen. De vakbonden deden verwoede pogingen om de werkgelegenheid veilig te stellen. Ze drongen aan op staatssteun om de "Boomse" te redden. In 1983 werd de "Nieuwe Boomse Metaalwerken" opgericht, die nu tot de Nederlandse groep Hemburg behoort en ongeveer 200 werknemers tewerkstelt.

De traditionele bedrijven in de streek moesten één na één hun deuren sluiten.

In april 1978 spraken de vakbondsleiders, Rosette De Roeck (ABVV), Marcel Van Mol (ACV-Steen), Jobny Van Doren (LBC) en Rik Holsters (ACLVB) het personeel van de steenbakkerij Landuydt toe na de mededeling van het faillissement.

*De vervallen droogloodsen bleven
achter als stille getuigen van een rijk
industrieel verleden.
Er was dringend nood aan een
ernstige reconversie van de streek.*

In de periode 1977 - 1983 kreeg de Rupelstreek 94 faillissementen te verwerken. De donkerste jaren waren 1978, 1980 en 1983. In 1978 waren er twaalf sluitingen, waaronder zes steenbakkerijen. In 1980 werd een record aantal faillissementen genoteerd. De meeste van de 23 bedrijven situeerden zich in de sector "handel". In 1983 waren er 21 faillissementen, wat een zware klap gaf aan de tewerkstelling. Grote bedrijven zoals de Boomse Metaalwerken (ongeveer 650 werknemers) en de Sint-Pietersscheepswerf (ongeveer 170 werknemers) legden de boeken neer.

■ **Tewerkstelling.**

Door de vele faillissementen in de Rupelstreek daalde de tewerkstelling zienderogen. In vele steenfabrieken groeien nu struiken en bomen in de vervallen droogloodsen, die nu zelf stilaan uit het landschap verdwijnen. Duizenden arbeidsplaatsen gingen teloor. In 1960 werkten er nog meer dan 6.000 werknemers in de steenbakkerijen, nu nog een 350-tal. Na de tewerkstellingspiek van 1962, daalde het aantal arbeidsplaatsen in de streek bestendig. In de periode 1974-1982 daalde de tewerkstelling met 21,4% in de Rupelstreek, dit tegenover een daling van 3,2% in de provincie Antwerpen en 2,3% in heel Vlaanderen.

Dit verlies was volledig toe te schrijven aan de industriële sector. Door de teloorgang van de traditionele nijverheden gingen er tussen 1960 en 1990 10.745 jobs verloren. Dit betekende 75% van de tewerkstelling. Gemiddeld verdwenen er jaarlijks zo'n 360 jobs.

*Evolutie
van de tewerkstelling
in de
Rupelstreek
1960-1990*

Sekundaire sektor :	1960	1964	1974	1984	1990
Voeding en drank	293	305	293	130	176
Chemie	228	159	120	111	126
Hout en meubelen	73	55	20	29	24
Grafische	25	34	46	104	46
Kleding	187	169	123	64	66
Schoenen en pantoffels	1.305	1.363	262	10	2
Steen	6.149	5.725	2.682	709	705
Metaalverwerking	1.808	2.001	2.928	1.329	1.067
Metaalkonstruktie en machinebouw	1.644	1.763	1.098	515	415
Scheepsbouw en -herstellingen	824	1.028	462	117	75
Bouw	1.324	1.349	1.178	505	608
Diversen	498	458	623	484	305
Totaal	14.358	14.409	9.835	4.112	3.613
Tertiaire sektor :					
Transport	65	107	569	549	1.032
Handel	431	723	1.190	1.221	1.590
Banken	16	33	192	316	876
Overheidsdienst	2.173	2.328	2.448	3.233	3.648
Totaal	2.685	3.191	4.399	5.399	7.146
Algemeen totaal	17.043	17.600	14.324	9.431	10.759

In de tertiare sector daarentegen kon een stijging van de werkgelegenheid worden waargenomen. Hierdoor is de totale tewerkstelling in de Rupelstreek de laatste jaren terug toegenomen.

In de crisisjaren was het aanbod van arbeid in de Rupelstreek steeds groter dan de vraag naar arbeidskrachten. In 1981 noteerde men een tekort van bijna 9.000 arbeidsplaatsen. Pendelarbeid en werkloosheid waren hiervan twee belangrijke gevolgen.

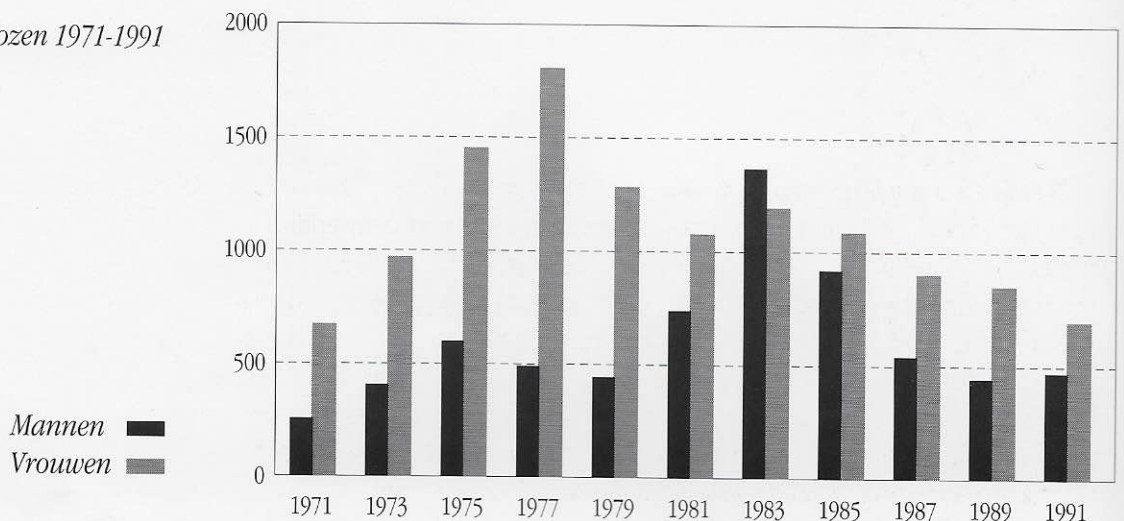
■ De Rupelstreek kampt met hoge werkloosheid

De Rupelstreek telde bij het uitbreken van de economische crisis al vrij veel werklozen. In 1970 was met de 908 werklozen de werkloosheidsgraad gestegen tot 4,2% tegenover 1,9% in de provincie Antwerpen. In 1984 werd een recordaantal bereikt, het aantal werklozen was verdriedubbeld. Vergeleken met de beroepsbevolking was in 1982 bijna één op vijf werknemers werkloos, in de provincie Antwerpen was dit één op tien.

Voor de vrouwen in de Rupelstreek was de toestand nog dramatischer. Tussen 1965 en 1972 steeg de vrouwenwerkloosheid met 137%. In 1977 waren 77% van het aantal werklozen vrouwen en stond één op drie buitenhuiswerkende vrouwen aan "de dop". In het begin jaren tachtig daalde de vrouwenwerkloosheid tot 46% van het totaal aantal werklozen. Dit was voornamelijk te wijten aan de sanctieringen op basis van artikel 143. Op één jaar tijd (1980 - 1981) werden 342 vrouwelijke langdurige werklozen uitgesloten. Dit betekende een sanctieringsgraad van 13,2%. In Antwerpen bedroeg dit slechts 4%, voor het hele land 2,4%. Deze aanpak van de langdurige werkloosheid trof de Rupelstreek zwaar, gemiddeld kende de streek immers een langere werkloosheidsduur dan de rest van de provincie. In 1985 waren bijna twee op drie werkzoekenden langer dan één jaar werkloos. In 1991 was dit nog 43%, 30% was langer dan twee jaar werkloos.

Deze hoge werkloosheid had in de Rupelstreek zware sociale gevolgen. De overgrote meerderheid van de werklozen had zijn leven lang in de steenbakkerijen of in één van de andere traditionele nijverheidstakken gewerkt. Ze waren laag of ongeschoold en velen waren al op middelbare leeftijd. Ze geraakten elders moeilijk aan de slag. Als ongeschoolden werden ze dikwijls beschouwd als personen zonder aanleg, alhoewel ze harde werkers waren. Ze zochten angstvallig naar werk, maar velen zochten tevergeefs.

Werklozen 1971-1991

Eduard Possemier, die 34 jaar in de steenbakkerij Landuydt werkte, ondervond dit aan de lijve: "Dat was ik dan, een stielman van 50 jaar, die op straat stond. Twintig, dertig keer ben ik mezelf gaan aanbieden links en rechts in de Rupelstreek en daarbuiten. Soms kreeg ik een voorgedrukt kaartje! "Tot onze spijt moeten wij U meedelen ...". Met dat mezelf gaan presenteren, ben ik gestopt. Ik voelde me zo voor de aap gehouden, dat ik dat niet kon blijven doen."

De RVA stuurde de mensen vaak naar fabrieken waar ze weinig betaald werden of waar de arbeidsvoorwaarden veel te wensen overlieten. Anderen werden verplicht een herscholing te volgen, soms tot in Gentbrugge toe. Vele werklozen trokken weg uit de streek om elders hun geluk te beproeven. De bevolking van de Rupelstreek verouderde sterk en de kleine verlaten werkmanshuisjes verkrotten. De streek leek ten dode opgeschreven.

Jonge werklozen bleven niet bij de pakken zitten.

Verskillende initiatieven volgden elkaar op.

In 1981 betoogden de leden van het Dopperscomité in Mechelen voor het behoud van de tewerkstelling in de Rupelstreek.

■ Het antwoord van het ACV op de crisis

Het dopperscomité

Terwijl men dagelijks de rijen werklozen aan de stempelokalen zag aangroei, werd in 1975 in de Rupelstreek gestart met een werklozenwerking. Het was een gezamenlijk initiatief van Julia Van Gils (toen nog KAJ-vrijgestelde) en verbondssecretaris Willy Van Asbroeck. Vanuit een groep jonge werklozen, die op de eerste infodagen aanwezig waren, bouwden ze een bestendige werking uit. Er ontwikkelden zich verschillende initiatieven. De stuurgroep verzamelde informatie rond de werkloosheid en verspreidde deze via info-krantjes onder de werklozen. Een aantal werklozen stak de handen uit de mouwen en ging helpen bij de ruimingswerken in Ruisbroek dat getroffen was door een zware

overstroming. Daarnaast was er het werklozenatelier. Hier maakten werklozen een aantal produkten op ambachtelijke wijze. De werklozen planden zelf het hele arbeidsproces en het financieel beheer in het kader van het toen populaire "zelfbeheer". Ze kregen ook vorming om zo de problematiek van de werkloosheid uit te diepen. Eind juni 1976 stopte het atelier.

In het najaar van 1976 nam de jongerenkern ACV - KAJ de draad opnieuw op. De deelnemers gingen mensen interviewen en probeerden zo zicht te krijgen op de werkloosheidsproblematiek in de streek. Om er meer mensen bij te betrekken, organiseerden ze twee vormingsdagen voor jonge werklozen.

Pas na de infodagen van de KAJ, die aangekondigd werden door straattoneel, liedjes en pamfletten aan de stempelokalen, de cafés en de jeugthuizen van de streek, kwam er opnieuw een eigen werklozenorganisatie van de grond, later "Dopperskomitee Rupelstreek" geheten. Begin 1977 stelde dit comité zich ook open voor oudere werklozen en anders- of niet-gesyndiceerden. Vanuit een onafhankelijk lokaal in Boom hield het info-vergaderingen. Door de "actie doplokalen", die een menswaardige behandeling van alle doppers eiste, kreeg het onafhankelijk Dopperskomitee ruime weerklank in de regionale pers en bekendheid onder de werklozen.

In 1977 kwam Julia Van Gils in dienst bij het ACV, als eerste vrouwelijke propagandist in Boom, en zette als vrijgestelde de werking van het dopperscomité verder. Het comité bleef contacten onderhouden met de "mensen aan den dop" en voerde actie wanneer er iets moest veranderen. In 1978 werden, op basis van het beruchte artikel 143, 306 werklozen geschorst in de Rupelstreek. Het dopperscomité stelde een eisenbundel samen. Het organiseerde hierrond een enquête aan de doplokalen en ging de steun vragen van de drie vakbonden. Zo kon op 7 mei 1979 de eerste "doppersbetoging" van de Rupelstreek, en waarschijnlijk ook van Vlaanderen, plaatsvinden. Ze stond in het teken van de eisen : "Geen schorsingen, geef werk; recht op verlof, herscholing hier". Een afvaardiging van de drie vakbonden liep op kop van de 200 werklozen.

Na de betoging van mei 1979 werd de samenwerking met het ABVV-Boom en de liberale vakbond steeds moeilijker. In 1981 besloot het onafhankelijk dopperscomité aan te sluiten bij het ACV, dat het dopperscomité belangrijk vond als drukingsgroep. Om te garanderen dat alle "doppers" welkom zouden blijven, werden er een aantal duidelijke afspraken op papier gezet. Door het samengaan met het ACV kreeg het dopperscomité meer zeggenschap. Het had nu immers een sterke vakbond achter zich.

In de jaren 1979 tot 1981 stond het dopperscomité van de Rupelstreek op de eerste rij om samen met andere comités in het Vlaamse land acties te voeren, onder andere tegen de interimkantoren en de anti-crisiswetten van de regering. Op 5 februari 1981 werd de brug van Boom bezet om meer aandacht te vragen voor de tewerkstelling in de Rupelstreek. De massale media-aandacht was toen nog een uniek gebeuren !

De acties aan de doplokalen werden verder gezet. Een hoogtepunt in de strijd was de publikatie van het dossier over artikel 143 "Naar een sluiting van het jachtseizoen", dat in 1983 werd samengesteld door Chris Serroyen, toen pas afgestudeerd en nu werkzaam op de nationale studiedienst van het ACV. Hierin werden feiten en cijfers naar voor gebracht die jarenlang verzameld waren. Het dossier kreeg grote nationale weerklank en het vermoeden dat er in de Rupelstreek meer werklozen werden uitgesloten dan elders, werd erin bevestigd.

Ook bij bezoeken van belangrijke personaliteiten aan de Rupelstreek, probeerde het dopperscomité steeds de problematiek van de streek en haar

Onderzoek bevestigde in 1983 dat er in de Rupelstreek meer werklozen werden uitgesloten dan elders. Naar aanleiding hiervan organiseerde Julia Van Gils een driedaagse cursus rond het beruchte artikel 143.

Koning Boudewijn bezocht op 21 december 1981 de Rupelstreek. Terwijl de koning aandachtig naar hun problemen luisterde, overhandigden de leden van het Dopperscomité hem een baksteen en een droog brood.

werklozen onder de aandacht te brengen. In 1981 kreeg koning Boudewijn bij zijn bezoek een baksteen en een droog brood overhandigd van het dopperscomité. En eind 1982 werd Jean-Luc Dehaene, toenmalig minister van Sociale Zaken, bij zijn bezoek aan de streek onder vuur genomen over het DAC-statuut.

Om echt iets te kunnen veranderen aan de situatie van de werklozen, moest er druk worden uitgeoefend op het nationale beslissings- en onderhandelingsniveau in Brussel. De vakbonden moesten ook opkomen voor de collectieve belangen van de werklozen. Tot dan toe waren de vakbonden immers voornamelijk gericht op de belangenverdediging van de tewerkgestelde werknemers. In het werkjaar 1983 - 1984 kwam er binnen het Vlaams-ACV een brede discussie op gang over de uitbouw van een werklozenwerking binnen de vakbond. Het dopperscomité van de Rupelstreek had daarin, vanuit haar rijke ervaring, een belangrijke inbreng. Er werden plaatselijke, gewestelijke en verbondelijke werkzoekendenkernen en -comités opgericht en vanaf het

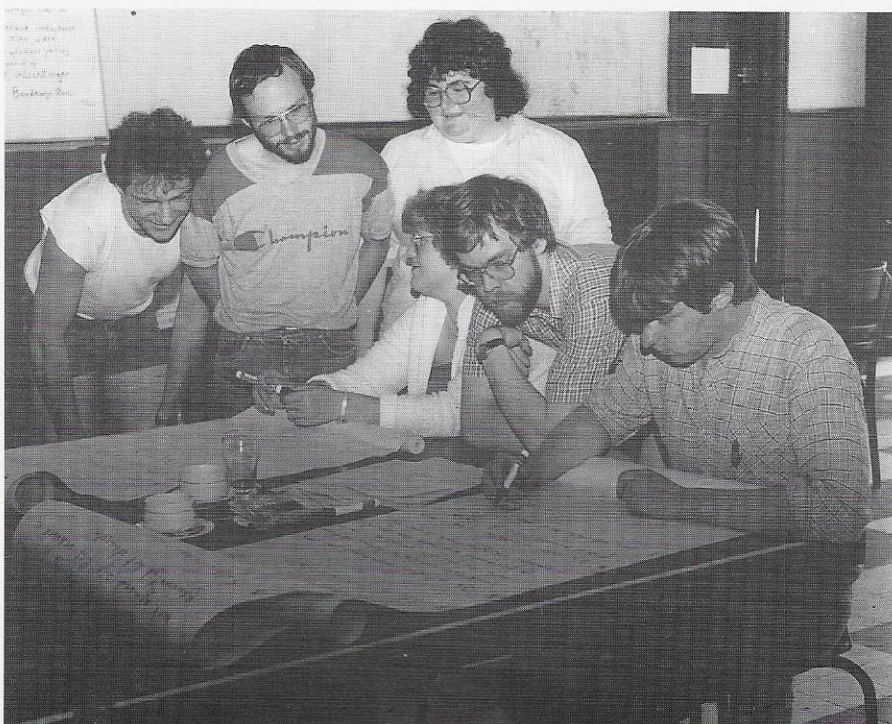
werkjaar 1985 - 1986 een nationale werkzoekendenraad. Het dopperscomité van de Rupelstreek heeft daarin één vertegenwoordiger.

In januari 1985 startte de tewerkstellingscel als onderdeel van de werkzoekendenwerking in de Rupelstreek. De werking was gebaseerd op solidariteit tussen actieven en werklozen, waardoor ook de ondernemingsmilitanten uit de verschillende sectoren erbij werden betrokken. Werkenden en werklozen bogen zich samen over de toepassing van de tewerkstellingsvoorschriften in de bedrijven, de herverdeling van de arbeid en de betere behandeling van de werkzoekenden door de ondernemingen. Bij grote faillissementen kregen de gedupeerde militanten hier ook de kans om hun eigen visie op de gebeurtenissen te vertellen.

*Op 28 mei 1985 schreven de
werklozen in het pas geopende
ontmoetingslokaal "t Doppersgeleeg"
hun "Langste Sollicitatiebrief".
Hun actie kwam uitvoerig in de pers.*

*De vzw VOKANS organiseert sinds
mei 1992 opleidingen voor langdurig
en laaggeschoolde werkzoekenden
en probeert zo de kansen van deze
mensen op de arbeidsmarkt te
vergroten.*

Op 3 mei 1985 werd in Boom een ontmoetingsruimte voor werklozen geopend: "t Doppersgeleig". De idee, die gegroeid was tijdens een vormingscursus voor jonge werklozen, vond een onderkomen in het jeugdhuis te Noeveren. Twee namiddagen in de week konden de werklozen er een babbeltje slaan, een pintje drinken of samen spelletjes spelen. In dezelfde periode werden er ook regelmatig sollicitatieweken en gemeentelijke informatievergaderingen ingericht.

Na verloop van tijd vonden de meeste mensen van het dopperscomité werk als BTK-er, DAC-er of TWW-er. Zo kwamen er steeds meer vragen over deze statuten en werd er in september 1985, naast het dopperscomité, een aparte statutenkern opgericht. De kern streefde naar volwaardige tewerkstellingen en werkte een voorstel uit rond één statuut voor alle werklozen in de tewerkstellingsprogramma's.

Het dopperscomité houdt zich nog steeds bezig met de belangenverdediging van en de informatieverstrekking aan werkzoekenden. Het komt regelmatig samen om regeringsmaatregelen en nieuwe wetten te bespreken en te evalueren. Via dopperskrantjes en infovergaderingen houdt het de werklozen hiervan op de hoogte.

Vanuit het dopperscomité werd ook de algemene vorming van de werklozen gestimuleerd. Zo ontstond Basiseducatie, dat samen met het ACW en het ACV werd uitgebouwd. Boudewijn Goos kreeg een kantoor in het ACV-gebouw. Als gevolg van het decreet op de basiseducatie ging dit initiatief op in het Centrum voor Basiseducatie Klein-Brabant - Vaartland - Rupelstreek. In 1991 werden er binnen het verbond opnieuw plannen gemaakt inzake de opleiding van werklozen. ACV en ACW richtten immers een nieuwe nationale vzw op, VOKANS (Vormings- en Opleidingskansen). De opzet hiervan was dat VOKANS-teams in de verschillende verbonden vorming en opleidingen zouden organiseren voor langdurig en laaggeschoolde werkzoekenden. Het gewestelijk verbond diende zijn aanvraag in, zodat op 18 mei 1992 het VOKANS-team van Boom van start kon gaan. De afgelopen twee jaar organiseerde het team verschillende vooropleidingen "Kantoor" en een opleiding "Logistieke help(st)er in de bejaardensector". Naast het verwerven van kennis en vaardigheden worden de cursisten vooral gemotiveerd om terug actief in de sociaal-economische wereld te stappen.

De Reconversie

Na de sluiting van acht steenbakkerijen in 1978 in de Rupelstreek besloot het Gewestelijk ACV - Hoofdbestuur zijn jaarlijks studieweekend volledig in het teken te stellen van "De Rupelstreek en haar toekomst?". De nationale studiethema's werden even opzij gezet, er was immers nog zoveel te doen in eigen streek! De situatie en de verschillende visies op de reconversie en het gewestplan werden grondig besproken. Het Hoofdbestuur opteerde in het teken van de economische reconversie voor de volledige ontsluiting van de industrieterreinen, de economische herwaardering van de Rupel, het aantrekken van arbeidsintensieve KMO-bedrijfjes, de oprichting van een intercommunale en economische hulpverlening van de overheid. Naast deze plannen voor tewerkstelling en infrastructuur werden er ook stellingen ingenomen omtrent bevolking en woongelegenheden, onderwijs, beroepsopleiding en herscholing, pendelarbeid en leefmilieu.

WILLY VAN ASBROECK

Willy Van Asbroeck werd geboren te Mechelen op 9 februari 1948. Zijn ouders baatten een volkscafé uit in Terhagen. Na zijn Grieks-Latijnse in het O.-L.-Vrouwecollege te Boom, volgde hij graduaat Toerisme. Als student rond het jaar 1968, was hij voorvechter van studenteninspraak en ging hij als praeses van de studentenvereniging onderhandelen bij de directie. In 1972 volgde hij Frans Vanderborght, die senator werd, op als gewestelijk secretaris voor de Rupelstreek. Zijn belangstelling voor vakbondswerk was gegroeid tijdens zijn jeugd, wanneer hij in het café van zijn ouders de straffe verhalen hoorde van de arbeiders van de steenbakkerijen en de vakbondsmilitanten, die over de vloer kwamen. Daaruit groeide ook zijn betrachting om met de socialisten samen te werken waar kon. Het waren

in zijn ogen immers allemaal arbeiders, socialisten en katholieken. Van Asbroeck stelde zich erg vernieuwend op. Zo startte hij met de jaarlijkse studieweekends voor het Hoofdbestuur en was hij de bezieler van onder andere het dopperscomité,

de jongerenkern en de SARR, de Syndicale Actiegroep voor de Reconversie van de Rupelstreek. In de plaatselijke besturen betrok hij de militanten zoveel mogelijk bij de vakbondswerking door ze te informeren over de actualiteit en hen standpunten te laten innemen. Zo kon hij de stem van de "basis" vertegenwoordigen in de hogere organen van het ACV. Door zijn specifieke manier van werken werd hij gevraagd om aan de Sociale School van Heverlee gastdocent te zijn rond "Begeleiding en vorming van militanten in de plaatselijke afdelingen". In 1979 ging hij naar ACV-Mechelen, waar hij eerst adjunct-verbondssecretaris werd en in 1983 verbondssecretaris. Sinds 1986 is hij diensthoofd van Vakantiegenoegens - ACW-Antwerpen.

Vanuit het ACV-Hoofdbestuur werd een oproep gedaan aan de andere vakbonden om samen oplossingen te zoeken voor de gestelde problemen. Hieruit ontstond de Syndicale Aktiegroep voor de Reconversie van de Rupelstreek (SARR). Er werden gesprekken gevoerd met de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij (GOM), de RVA - directeur, de werkgevers, de gemeentebesturen en de parlementsleden uit de streek. Met de steenbakkers werd op de twee-maandelijke vergaderingen naar middelen gezocht om de bestaande arbeidsplaatsen te behouden.

Begin 1979 werd tijdens een academische zitting in de schouwburg "Rupelsteen", in aanwezigheid van politici en vakbondsleiders, de brochure "Rupelstreek hoogtij(d)" voorgesteld. Uitgaande van de besluiten van het ACV-studieweekend, verzamelde de SARR hierin haar standpunten en voorstellen ter oplossing van de sociaal-economische problemen. Met deze uitgave wilde men de openbare opinie en de verantwoordelijke instanties sensibiliseren.

Op basis van dit ontwerp-actieplan startte in juni 1979 en in samenwerking met de GOM de werkzaamheden van een Begeleidingsgroep voor de Rupelstreek, de "Rupelcommissie". Deze samenwerking tussen de sociaal-economische belangengroepen en de traditionele politieke formaties maakte een einde aan 30 jaar verdeeldheid en politieke touwtrekkerij. Alle belangengroepen zagen in dat enkel een gezamenlijke aanpak van de problemen de Rupelstreek nog kon redden. Om daartoe te komen, gaf de GOM begin 1982 de opdracht aan gespecialiseerde studiebureaus om een structuurplanning op te maken, die in een grondige herwaardering van de Rupelstreek moest uitmonden.

Om dit structuurplanningsproces verder uit te werken, werd er in 1982 in de Provinciale Technische School te Boom een "Info-centrum van de Rupelstreek" opgericht door de GOM. Het had als voornaamste taken informatie te verspreiden en inspraak van de bewoners en de gemeentebesturen te organiseren. Het Info-centrum kreeg af te rekenen met een niet onbelangrijke oppositie vanuit de bevolking, die vreesde dat er te weinig aandacht zou zijn voor de ruimtelijk-ecologische aspecten. In dit kader bracht het "Actiecomité Leefmilieu Rupelstreek" (ALR) radicale actiegerichtte standpunten naar voor met het oog op de sluiting van alle storten in de streek. Een ACW - ACV commissie, bestaande uit Willy Van Asbroek, toenmalig verbondssecretaris, Frans Elsen van Rumst en Eduard Possemiers van Terhagen bereidde rond de stortproblematiek acties voor en stelde teksten op. Met strooibriefjes riepen ze de bevolking op voor een betoging tegen het OTL-stort in Rumst. Hiermee werd het TV-nieuws gehaald en kwam het probleem onder de ogen van het grote publiek. Jarenlang streden de bewoners, milieu-organisaties en vakbondsmilitanten voor de sluiting van de stortten. Na een lange strijd hakte Vlaams minister van Leefmilieu, Jan Lenssens de knoop door. Op 1 januari 1984 kondigde hij een stortmoratorium af. Hierdoor werden dertien van de veertien erkende stortten gesloten en kon het slechte imago van de Rupelstreek opnieuw worden opgepoetst.

Binnen het ACW ontstond er tevens een DAC-project rond de structuurplanning. Mariette De Weerdts werd hierin tewerkgesteld, ze kreeg een bureau ter beschikking gesteld in het ACV- gebouw. Haar taak bestond erin de activiteiten van de structuurplanning op te volgen, vergaderingen bij te wonen en verslag uit te brengen van de verschillende werkgroepen.

Het ACV drong er steeds op aan om verder te blijven werken aan het behoud van de bestaande tewerkstelling in de streek en de creatie van nieuwe tewerkstellingsmogelijkheden. Om dit te realiseren werd de "Werkgroep Arbeid en Tewerkstelling" opgericht. De werkgroep kwam tot de conclusie dat voortaan ook voorrang moest worden gegeven aan kleinschalige projecten. In 1985

In het kader van de reconversie van de Rupelstreek nam de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij verschillende initiatieven. De realisatie van het industriepark Krekelenberg kwam aanvankelijk maar traag op gang.

besloot men een bedrijvencentrum op te richten. Hierin konden verschillende zelfstandige ondernemingen in worden onder gebracht, zodat zij over een aantal gemeenschappelijke faciliteiten, zoals vergaderlokalen, administratieve voorzieningen en een telefooncentrale, konden beschikken. Omdat er in de Rupelstreek geen geschikte lokatie werd gevonden, werd het centrum gebouwd op gronden van DAF-Aartselaar. Het bedrijvencentrum kende van bij de aanvang succes, maar het was niet de geschikte oplossing voor het werkloosheidsprobleem van de Rupelstreek. Het ging hier immers slechts om een beperkt aantal banen voor hooggeschoold personeel.

Het dopperscomité vond het ook belangrijk betrokken te zijn bij privé-initiatieven die een bijdrage wilden leveren tot de reconversie van de Rupelstreek. Eén van deze initiatieven was de Rupelontwikkelingsmaatschappij (ROM), die in 1988 werd opgericht als coöperatieve vennootschap. Bedoeling hiervan was om een bedrijvencentrum op te richten en zo een samenwerkingsverband op te bouwen met de reeds gevestigde bedrijfjes. De mooie plannen konden echter niet worden gerealiseerd door gebrek aan professionele begeleiding en financiële middelen. Al het werk gebeurde op vrijwilligersbasis. Vele inspanningen om overheidssteun te krijgen, mislukten. Drie jaar lang hebben de vrijwilligers tevergeefs geprobeerd om de ROM uit te bouwen tot een volwaardig bedrijvencentrum. De coöperatieve vennootschap werd dan ook eind 1991 ontbonden.

In 1991 werd de Rupelstreek, samen met de gemeente Willebroek, voor drie jaar erkend als impulsgebied. Het doel van dit programma was de economische situatie in probleemgebieden te bevorderen door het geven van financiële impulsen. Het moest private instellingen en lokale overheden aanzetten om te investeren in hun streek. Voor de realisatie van de drie grote luiken - infrastructuur, opleiding en tewerkstelling en specifieke acties - werd 174 miljoen voorzien voor dit impulsgebied. Om het beleid uit te bouwen via concrete acties werd op 21 mei 1991 de Streekcommissie van de Rupelstreek geïnstalleerd. Zij was voor de helft samengesteld uit de burgemeesters van de betrokken gemeenten, voor de andere helft uit vertegenwoordigers van de werknemers- en werkgeversorganisaties. Het resultaat van deze werking zal pas later volledig duidelijk zijn.

Het bewegingsleven

■ Vrouwen

Omwille van het stijgend aantal vrouwelijke werknemers na de Tweede Wereldoorlog richtte het ACV in 1947 een syndicale dienst voor vrouwen op en gaf het een eigen blad Vrouwen aan de arbeid uit. Maria Nagels en Sarah Masselang bouwden de dienst uit. Hun betrachting was de verspreiding van de syndicale geest onder de vrouwen, met daaraan verbonden de aanwezigheid van vrouwen in de vakbond en de verdediging van de specifieke vrouwelijke beroepsbelangen in de bedrijven.

In de Rupelstreek werkten de vrouwen reeds decennia mee in de steenbakkerijen. Tijdens de winter gingen de jonge meisjes “dienen” bij de gegoede burgerij in de stad of werkten ze in de fabrieken, zoals de pantoffel- of glasfabriek. Ondanks de regelmatige aandacht voor de vrouwen in het kader van de ledenwerving, bestond er voor de oorlog geen afzonderlijke vrouwenwerking binnen het ACV.

In 1948 werden in de Rupelstreek de eerste concrete stappen gezet om een specifieke werking onder de vrouwen op te zetten. Om deze leden te motiveren, kregen zij het bezoek van Maria Nagels. Het resultaat was dat alle afdelingen van het verbond vertegenwoordigd waren op het arrondissementeel vrouwencongres te Antwerpen. Nadien ontbrak echter de geschikte persoon om dit eerste succes bij de vrouwen verder te zetten.

In de jaren vijftig werden er dan ook verschillende pogingen gedaan in Boom en Terhagen om een vrouwenwerking op te starten. In Terhagen kon men rond het midden van de jaren vijftig toch telkens zo'n 80-tal vrouwen bereiken. Het aantal vrouwelijke leden (15%) stelde geen probleem, maar wel een concrete werking en het engagement. Vele vrouwen sloten immers bij de vakbond aan om gemakkelijk hun werkloosheidsvergoedingen te krijgen. Pas in de winter van 1958 - 1959 kon er van start worden gegaan met de eigenlijke syndicale werking. Rosa Beuckelaers, die sinds 1953 verantwoordelijke was voor de vrouwenwerking in het verbond Mechelen, werd tevens belast met de werking in de Rupelstreek. Ze wist de werking meer vaste vorm te geven door er voor te zorgen dat op regelmatige vergaderingen steeds dezelfde vrouwen aanwezig waren. Vanuit Mechelen verzorgde zij de redactie van het blad “Vrouwen aan de arbeid”. Al vlug werd gestreefd naar het opnemen van de vrouwen in de interprofessionele werking.

In 1963 werd Roza Beuckelaers opgevolgd door Jacqueline De Brabander van het gewest Antwerpen. Na vier jaar nam Bertha Delen van Mechelen de fakkel over. De vrouwen waren ondertussen nog moeilijk weg te denken uit de syndicale werking. Hun gewestelijke kern bestond uit een twaalf à vijftien

De vrouwelijke militanten waren steeds op post bij nationale studiedagen.

We herkennen hier o.a. vooraan:

Mathilde Beeckmans,

Augustine Van Mechelen,

Hortance De Boeck,

Angele Rens en achter hen:

Eduarda De Voeght, Bertha Delen en

Paula Dombret van de Vrouwenkern van de Rupelstreek.

vrouwen, die maandelijks vergaderden. Ze bespraken onderwerpen zoals de vrouwenlonen, de beroepsopleiding, de wet op de vrouwen- en kinderarbeid enz. Ze organiseerden ook een jaarlijkse modeshow en zomerreisjes en namen deel aan nationale studiedagen.

Op 9 december 1961 richtte het ACV een "nationale vrouwelijke consultatieve commissie voor vrouwenbelangen" op. Deze commissie was een raadgevend orgaan en bracht jaarlijks vrouwelijke afgevaardigden uit centrales en gewestelijke verbonden bijeen. Met de jaren werd de commissie steeds duidelijker de spreekbuis van de ACV-vrouwen. Vanuit de Rupelstreek was Mathilde Beeckmans de eerste afgevaardigde. Zij vertolkte de standpunten van de gewestelijke vrouwenkern op nationaal vlak. In 1965 werd zij ook gecoöpteerd in het Hoofdbestuur van het gewestelijk verbond. Tot 1980 was ze voorzitter van de vrouwenkern.

Rond 1975 had de vrouwenwerking een vaste plaats verworven binnen het nationale ACV. Dit bleek ook duidelijk uit het aantal vrouwelijke personeelsleden binnen het ACV. Naast de administratieve medewerksters, waren er zeventien vrouwelijke gewestelijke propagandisten en een tiental centrale propagandisten.

Na de pensionering van Bertha Delen in 1988 nam Julia Van Gils de vrouwenwerking over. Een rode draad in de werking bleef de rekrutering van vrouwelijke kernleden en hun integratie in de verschillende ACV - organen en -besturen. In september 1988 werd de vrouwenwerking vernieuwd. Omdat vele vrouwen via de traditionele ACV-initiatieven niet werden bereikt, wilde men de

De ACV-Vrouwenkern behandelde in het verleden reeds heel wat specifieke onderwerpen rond de tewerkstelling van vrouwen.

De Nieuwjaarsbijeenkomst van 1992 gaf Sigfried Van Puyenbroeck, Hortance De Vries, Irène Franquet, Renaat Hellemans, Julia Van Gils, Paula Van Hoylandt en Maria Buelens de gelegenheid om hierover gezellig na te praten.

Vrouwen in het ACV

De oprichting van een afzonderlijke vrouwenwerking verliep in het begin misschien wel wat moeizaam, maar eens de vrouwen waren overtuigd van het nut van hun samenkomsten, waren ze niet meer te stoppen. Maria Ceulemans en Paula Van Hoylandt, die beiden op de steenbakkerijen werkten, beamen dit vol enthousiasme. Paula kreeg als veertienjarig meisje de kans om in de pantoffelfabriek te gaan werken en 's avonds naailessen te volgen. Op haar achttiende koos ze voor het werk in de steenbakkerijen. Je kon daar in openlucht werken en je verdiende er meer. Paula's vader was delegee, zodat ze van veel sociale zaken op de hoogte was. Ze aarzelde dan ook niet om op te komen voor haar mede-arbeidsters of om op de vakbond uitleg te vragen omtrent de arbeidsvoorwaarden en de lonen die van kracht waren in de "vrijgenfabriek" waar ze 's winters ging werken. "Het werk grensde daar aan het ongelooflijke, de vrouwen aan de band weenden soms. Daar ben ik militant geworden!" Zo kwam ze in 1975 eerst in contact met het dopperscomité omdat ze 's winters nu en dan moest stampelen. Doordat ze zo meer

op het ACV kwam, werd ze ook voor de "syndicale dienst voor vrouwen" (1978), de IPA van Boom en het Hoofdbestuur (1979) gevraagd. Paula was ook (onder)voorzitster van de vrouwenkern en de IPA.

Maria kwam in contact met de vakbond via een algemene vergadering voor de vrouwen. Ze was 20 jaar actief in de vrouwenkern, waarvan bijna tien jaar als voorzitster. Ze was ook schatbewaarster in de IPA van Terhagen en lid van het Hoofdbestuur. Beide vrouwen getuigen dat het als vrouw zeer moeilijk was om zich te manifesteren binnen de vakbond. Vooreerst moest men tijd kunnen vrijmaken als buitenhuiswerkende vrouw en een kinderoppas hebben. Maria vertelt dat ze meestal na de vergaderingen nog haar strijk moest doen. Volgens Paula duurde het jaren vooraleer je als vrouw iets kon en mocht zeggen tijdens de vergaderingen, waar je dikwijls als enige vrouw zat.

"De vrouw moest driemaal sterker zijn: ze moest opkomen tegen de mannen tijdens de vergaderingen, tegen hun echtgenoot thuis (vele vrouwen mochten vrijdagavond of tij-

dens het weekend niet naar de vergaderingen) en tenslotte tegen de andere vrouwen ("Wat zit die tussen al die mannen te doen? En dan op café?"). Paula kreeg meermaals opmerkingen van haar buurvrouwen wanneer ze 's winters door mannelijke bestuursleden thuis werd opgehaald met de auto: "Weet je man hiervan?"

Toch hadden de vrouwen in de Rupelstreek een goede kern en was er een heel goede onderlinge samenwerking. Ze werkten hard rond specifieke problemen, zoals de gelijkstelling van de lonen. In de steenbakkerijen moesten ze immers dikwijls hetzelfde werk doen als de mannen, maar voor een lager loon. Ze schuwden het ook niet om, indien nodig, tot bij de hoogste instanties te gaan met hun eisen. Zo brachten ze eens een onaangekondigd bezoek aan minister Major, waar ze prompt als "visvrouwen" werden bestempeld.

Interview

*Paula Van Hoylandt,
Boom - 17/1/94;
Maria Ceulemans,
Boom - 27/1/94.*

werking opentrekken naar alle vrouwelijke ACV-leden. Onder het motto “Vrouw, Werkneemster, Werkzoekende, Moeder” werden verschillende thema-avonden georganiseerd. Specifieke onderwerpen zoals kinderopvang, zwangerschapsverlof, loopbaanonderbreking, arbeidstijdhervdeling en nachtarbeid kwamen aan bod. In de vrouwenkern zelf werden ook algemene sociaal-economische problemen besproken, zoals kansarmoede, migranten, de crisis- en begrotingsmaatregelen en de sociale verkiezingen. Er was ook regelmatig aandacht voor de problemen van de streek, zoals het milieu en de reconversie.

*Procentuele verdeling van de
verschillende belangengroepen in het
ledenbestand.*

	Mannen	Vrouwen	Jongeren	Soldaten Zieken Gepensioneerden
1944	43	8,5	14	34
1945	70	14	9,7	5,6
1946	69	9,8	12,6	5,2
1947	73	8	12,8	5,8
1948	73	7,3	13,3	5,9
1949	75,3	5,4	13,1	6
1950	73,7	5,8	15,2	5,1
1951	64,5	14,6	14,7	5,9
1952	59,7	17,1	15,5	7,6
1953	59,8	16,9	14,8	8,4
1954	62,2	15,5	13,3	9,1
1955	63,6	15,6	12	8,5
1956	64	15,2	12,7	7,9
1957	63,5	14,9	13,5	7,9
1958	63,2	16,6	10,7	9,3
1959	62,4	17,3	10,6	9,5
1960	62,4	16,2	11,7	9,5

■ Jongeren

Kort na de Tweede Wereldoorlog werd opnieuw de noodzaak duidelijk om de jeugd aan te spreken voor het syndicale werk. In oktober 1944 had het ACV reeds zijn vooroorlogs akkoord met de Vlaamse (V)KAJ en het Waalse JOC(F) hernieuwd. Hierdoor werden een aantal van hun vrijgestelden door het ACV gefinancierd om de syndicale werking onder de jongeren te organiseren.

Ook in de Rupelstreek werden, net als voor de oorlog, de KAJ en de VKAJ ingeschakeld om jongeren te motiveren en te doen aansluiten. Er bestonden goede relaties met de syndicale jeugdpropagandist. Bij de huisbezoeken van (V)KAJ werden de kajotters aangespoord om aan te sluiten bij de vakbond, omgekeerd werden ook de jonge syndicalisten aangesproken om de (V)KAJ te vervoegen. Er werd gestreefd naar “Elke kajotter syndicalist - elke jonge syndicalist, kajotter”. In de verschillende KAJ-afdelingen werden dan ook studiekringen georganiseerd over het syndicaat.

In 1946 bestond er al een bestendig contact met de syndicale jeugdleiders in de Provinciale Technische School van Boom. Gerard Van Acker en Frans Janssens leidden er een stevige kern "jong-syndicalisten", die driewekelijks vergaderde. Ze volgden samen studiedagen en kampen en organiseerden op het einde van het schooljaar een studiedag voor de schoolverlaters en hun ouders. Hier werd duidelijk de noodzaak van het syndicaat naar voor gebracht. Dit zou jarenlang de methode zijn om jonge leden te werven.

Na het verbondcongres van 1948 richtte de plaatselijke afdeling Boom samen met het Gewestelijk Verbond een arbeidsclub op voor jonge syndicalisten en kajotters. In de "ABC-club" werd vorming gegeven en werden actuele onderwerpen besproken. Ook de werking op het "arbeidsmidden" kwam uitvoerig aan bod. Het verbond zorgde voor de gastsprekers en de financiering van de uitnodigingen. De middenraad van het verbond voorzag eveneens een plaats voor de jongeren in alle besturen. In 1949 waren in bijna alle plaatselijke afdelingen "syndicale dienstoversten" aangesteld om de jeugdwerking te bevorderen. Rond 1950 werden in verschillende ondernemingen jeugdkernen opgericht. Dit was ondermeer het geval in de Boomse Metaalwerken en de steenbakkerijen Landuydt en Swenden. Hier werden ook jeugdleiders aangeduid. Tijdens de eerste verkiezingsstrijd voor de ondernemingsraden, voerde de KAJ intensieve propaganda met affiches, bladen en studiekringen. De arbeidsmiddenwerking onder de jongeren breidde zich uit in verschillende "clubs". Dit was het geval in de glasfabriek, de fietsenfabriek Ardex en in de andere steenbakkerijen. De metaal kwam samen met de jonge "IJzerkloppers". In de parochies startte de KAJ met militantenclubs, die vooral gericht waren op vorming. Er werd een onderzoek gestart naar de werkvoorwaarden en het vakbondslidmaatschap van de jongeren in de verschillende bedrijven. Ook bij de meisjes werden door de VKAJ regelmatig pogingen ondernomen, maar kon er geen solide groep worden opgestart.

Op het einde van de jaren vijftig waren de kinderziekten in de jongerenwerking nog niet genezen. Door de snelle wisseling van leden en propagandisten was er een gebrek aan continuïteit. Hierdoor gingen telkens veel kennis en ervaring verloren. Bij de jongeren zelf was er weinig interesse en zelfs onverschilligheid tegenover het christelijk syndicalisme. De jongerenkernen liepen bijna allemaal spaak, behalve in de Boomse Metaalwerken. Deze jongeren bleven maandelijks samenkomen onder het voorzitterschap van Kamiel Pauwels in het Rerum-Novarum-lokaal van het verbond. Het Gewestelijk Verbond wenste niets te ondernemen buiten de (V)KAJ om, maar deze kregen de jeugdbeweging niet echt van de grond in de Rupelstreek. De oprichting van afzonderlijke jongerenkiescolleges bij de sociale verkiezingen voor de Comités Veiligheid en Gezondheid (1958) en de ondernemingsraden (1963) en de afkondiging van het ACV-Jeugdprogramma (1959) brachten echter nieuwe hoop voor de toekomst.

In het begin van de jaren zestig werden er regelmatig gewestelijke ontmoetingsdagen voor de jeugd georganiseerd in de Rupelstreek. Zowel kajotters als syndicalisten werden hierop uitgenodigd, zodat er telkens toch zo'n 280 jongeren aanwezig waren. In 1962 was Tante Terry van de partij.

In 1973 besloot het nationale ACV een eigen "syndicale jeugddienst" uit te bouwen. De ACV-Jongeren werden in mei 1977 als nationale jeugddienst erkend. In 1975 werd in de Rupelstreek onder impuls van proost Koen Kuylen en verbondssecretaris Willy Van Asbroeck opnieuw gestart met een jongerenkern KAJ-ACV. De jongeren werden samengebracht naar aanleiding van de syndicale verkiezingen. Er werd gewerkt rond hun arbeidssituatie en de werkloosheidsproblematiek. De jongeren namen interviews af en onderzochten de tewerkstelling in de streek.

Tijdens het werkjaar 1978 - 1979 werd naast de jongerenkern, waar zowel werkloze als werkende jongeren rond algemene thema's bijeenkwamen, gestart met een tweede groep jongeren, namelijk de jongerenkandidaten voor de sociale verkiezingen. Voor deze jongeren werden vooral vormingsactiviteiten opgezet in verband met hun taak als verkozenen. Daarnaast werden tijdens de avondvergaderingen de actualiteit en de toestand in de bedrijven besproken.

Het daaropvolgende werkjaar nam de jongerenkern KAJ-ACV de coördinerende functie over de activiteiten van de jongerenkandidaten en de KAJ-afdelingen op zich. Onder zijn impuls werd er in Niel en Terhagen een KAJ-afdeling opgericht. Hier werden moeilijkheden besproken en vorming gegeven in functie van de andere werkingen. Zo werd er bijvoorbeeld in april 1983 een "jongerencursus voor doppers" georganiseerd. De kern bereidde ook het jongerencongres en de gemeenteverkiezingen voor. Hij probeerde zoveel mogelijk in de belangstelling te komen door aanwezig te zijn op verschillende jongerenactiviteiten.

Vanaf het midden van de jaren tachtig werd de aandacht vooral toegespitst op de jongerenkandidaten. Bij de voorbereiding van de sociale verkiezingen werden de jongeren reeds in groep opgevangen en geïntroduceerd in de syndicale wereld. Telkens werd met deze nieuwe groep gedurende vier jaar

Als jongere op de lijst

Geert Ceulemans maakte reeds tweemaal de sociale verkiezingen mee als jongerenkandidaat voor de Metaalcentrale. Na zijn studies begon hij in het najaar van 1986 te werken bij Atlas Copco, waar de hoofddelegee, Karel Verherstraeten hem vroeg om jongerenmilitant te worden van het ACV. Bij de sociale verkiezingen van 1987 was Geert voor de eerste maal kandidaat, maar het jongerenmandaat werd ingenomen door het ABVV. In 1991 werd Geert verkozen voor het Comité Veiligheid en Gezondheid (CVG).

Als beginnend jongerenmilitant was het voor Geert het belangrijkste om zich goed te informeren en alles in het oog te houden. Wanneer de arbeiders in zijn sector ook maar iets hadden opgevangen, kwamen ze immers bij hem te rade. Daarnaast was er bij de andere werknemers altijd veel kritiek op de vakbond: "Je hebt vlugger iets slecht gedaan dan iets goed". In het begin stoorde die opmerkingen wel, maar na ver-

loop van tijd leerde Geert de mensen beter kennen en gaf hij vlugger een antwoord.

Informatie verzamelen kon Geert op verschillende plaatsen. Vooraleerst tijdens de militantenvergaderingen en tijdens vergaderingen van het CVG in het bedrijf. Als nieuweling kwam het er op aan goed te luisteren, de anciens voerden het woord. Geert volgde daarnaast trouw de jongerencursussen en de avondvergaderingen van het gewestelijk verbond. Hier kon hij met jongeren van andere metaalbedrijven uit de streek ervaringen uitwisselen en specifieke jongerenproblemen aanpakken. Binnen de Metaalcentrale werd Geert afgevaardigd in het gewestelijk Hoofdbestuur en in de Vlaamse Jeugdcommissie, waar de nadruk lag op het innemen van standpunten die doorgegeven werden naar de centrale of het ACV.

In het bedrijf werd, kort na de laatste verkiezingen en onder impuls van de hoofddelegee, ook gestart met een

eigen jongerenkern met de acht ACV-jongerenkandidaten. Ze startten met het vastleggen van een eigen visie rond het onthaal van nieuwe werknemers. De kern stopte zijn werkzaamheden echter na enige tijd, vooral door gebrek aan specifieke jongerenproblemen op dat moment. Geert beleeft als vakbondsmilitant en verkozene het meeste plezier aan het zelf oplossen van kleine veiligheidsproblemen waarvoor zijn werkmakers hem komen opzoeken. Hij gaat dan bijvoorbeeld even tot bij de meestergast. Na een tijdje wordt je beter aanvaard en serieus genomen door de bazen, al moet je wel altijd op je hoede zijn, want je krijgt ook vlugger kritiek op je arbeidsprestaties.

*Interview Geert Ceulemans,
Boom - 25/1/94.*

Bij de sociale verkiezingen van 1991 stonden zo'n 30 jongeren op de lijsten.

Julia Van Gils begeleidde deze nieuwe groep tijdens de vormingsdagen en maandelijkse bijeenkomsten.

gewerkt via vormingsdagen en maandelijkse avondvergaderingen. De jongeren kregen zo de kans om hun ervaringen met leeftijdsgenoten te delen en nieuwe ideeën en kennis op te doen.

In het teken van de vernieuwing binnen de ACV-werking werden tijdens het werkjaar 1987 - 1988 in de verschillende gemeenten speciale jongerenavonden georganiseerd. Alle jonge ACV-leden werden hierop uitgenodigd om een gesprek aan te gaan rond vragen als "Wat kan het ACV voor de jongeren doen?", "Waarop zou jij als jongere afkomen?", "Wat verwacht jij van het ACV?".

Tijdens het werkjaar 1987 - 1988 startten de ACV-Jongeren ook met een nieuw initiatief voor de schoolgaande jongeren: "Jong-Club". De doelstelling was tweedelig: de studerende jongeren het ACV leren kennen en hen de gewoonte van het lidmaatschap bijbrengen. Het initiatief werd op de eerste plaats bekend gemaakt bij de eigen bestuursleden en militanten en in de ACW-deelorganisaties. De plaatselijke middenstand werd bezocht, zodat er een voordeelketen voor de Jongclubleden kon worden samengesteld. Er werd ook promotie gevoerd op de jaarmarkten in de streek. Om het contact met de jongclubleden te verstevigen, werd in het begin van het werkjaar 1991 - 1992 gestart met een werkgroep van personeels- en bestuursleden, onder voorzitterschap van Ronny Blommaert. Zij werkten allerlei acties uit gaande van een bedrijfsbezoek, over een opstelwedstrijd tot film- en muziekavonden. In de toekomst hoopt men hierdoor ook tot een verdere verjonging van de besturen te komen.

■ Gastarbeiders

In de jaren zestig kwam een groot aantal gastarbeiders naar de Rupelstreek. Het waren vooral Spanjaarden die door de Boomse glasfabriek naar hier werden gehaald om het gebrek aan stielmannen op te vangen. De fabriek betaalde hun reiskosten en gaf een voorschot om zich hier te kunnen vestigen. De nood aan geschoolde glasblazers was zo hoog dat er op het bedrijf zelfs 's zondags opleidingen werden georganiseerd. In 1962 waren er 406 werknemers tewerkgesteld. Steeds meer buitenlandse werknemers sloten zich aan bij het ACV. In 1968 waren er 68 gastarbeiders gesyndiceerd waarvan 64 met de Spaanse nationaliteit. Om de belangen van deze leden goed te kunnen behartigen, werd in 1966 Nieto Joachim van Rumst als medewerker aangetrokken. Verschillende malen werden in De Volksmacht artikeltjes in het Spaans opgenomen.

In het Vlaamse ACV had het Gewestelijk Verbond Rupelstreek - na het verbond Limburg - het hoogste procentuele aandeel van migranten in zijn ledenbestand. In 1969 was dit 1,4% (71 leden), in 1986 2,2% (124). In Antwerpen bedroeg het migrantenaandeel in 1981 2,4%, maar dit daalde terug tot 1,8% in 1986.

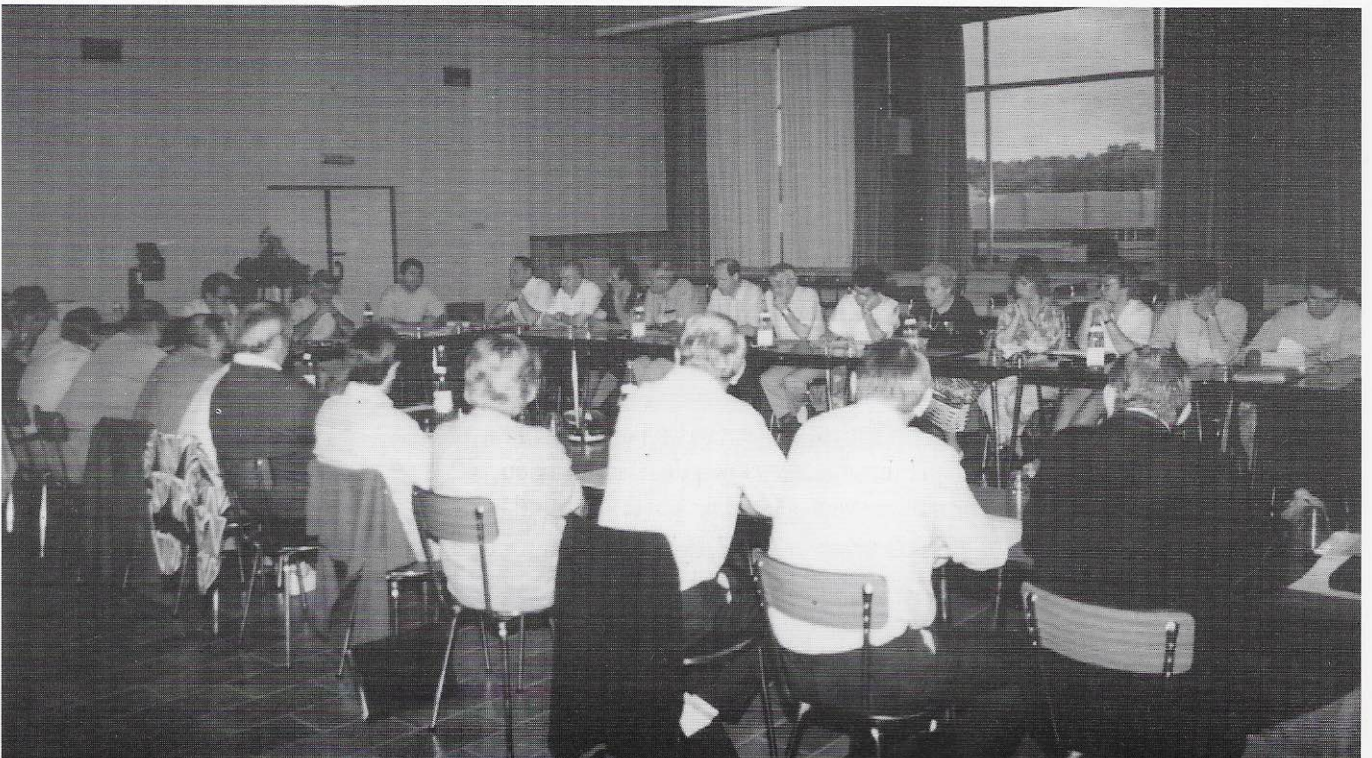
■ De werking van de plaatselijke besturen en het Hoofdbestuur

Door de uitbouw na de Tweede Wereldoorlog van de professionele en interprofessionele pijler binnen het ACV kregen de plaatselijke besturen een andere opdracht. Terwijl de specifieke sectoriële thema's in de ondernemingskernen en de gemeentelijke beroepsbesturen uitvoerig werden behandeld, kregen de plaatselijke interprofessionele besturen als voornaamste opdracht de ondersteuning van de administratieve taken van de plaatselijke en gewestelijke secretariaten. Dit bleef grotendeels zo tot in de jaren zestig. De toenemende complexiteit van het administratieve werk en de daaraan verbonden professionalisering brachten hierin echter verandering. De plaatselijke besturen, ook IPA's (Interprofessionele Plaatselijke Afdeling) genoemd, gingen op zoek naar een nieuwe oriëntering van hun werking.

De toenmalige problematiek van sociaal-economisch verval in de Rupelstreek leidde er toe dat het gewest, met name het Hoofdbestuur en de IPA's, sterk actiegericht gingen werken. De talrijke faillissementen, de stort- en milieuproblematiek en de reconversie van de streek stonden bovenaan de agenda. In 1976 werd hiertoe een historische stap gezet. Op voorstel van gewestelijk voorzitter Roger Mampaey verving Willy Van Asbroeck de jaarlijkse uitstap door een studieweekend voor het Hoofdbestuur. Voor het eerst werd de formule van vorming tijdens een gezinsweekend uitgetest. Het gebeuren maakte een grote indruk op de deelnemers. Naast het grote samenhorigheidsgevoel dat tijdens dit weekend groeide, voelden de deelnemers aan dat ze met dit initiatief

*Sinds 1976 wordt het nieuwe
werkjaar ingezet met een
studieweekend voor de
Hoofdbestuursleden.*

*De sociaal-economische problemen
van de streek kregen hier altijd veel
aandacht.*

Wat het betekende om voorzitter te zijn

Roger Mampaey was 22 jaar lid van het Dagelijks Bestuur van het Gewestelijk Verbond. Het begon allemaal toen hij als bestuurslid van de Christelijke Centrale van Hout en Bouw werd aangeduid om naar de "Raad van Afgevaardigden" van Boom, de huidige Interprofessionele Plaatselijke Afdeling, te gaan. Hij werd er verkozen als ondervoorzitter en afgevaardigde voor het Gewestelijk Hoofdbestuur. In 1965 werd Roger Mampaey opgenomen in het Dagelijks Bestuur van het Gewestelijk Verbond.

Roger Mampaey vertelt ons:

"Het Dagelijks Bestuur telde toen drie leden: voorzitter René Van Bulck, verbondssecretaris Frans Vanderborcht, en ikzelf als ondervoorzitter. Na het overlijden van René Van Bulck werd ik gevraagd de taak van voorzitter tijdelijk waar te nemen. Bij de volgende verkiezingen, die om de drie jaar plaats hadden, werd ik door het voltallige Hoofdbestuur verkozen tot voorzitter van het Gewestelijk Verbond. In 1987 gaf ik na 22 jaar de fakkel door."

"Een van onze eerste opdrachten was de aanpassing van de statuten, zodat het Dagelijks Bestuur kon worden uitgebreid met een tweede onder-

voorzitter. Dit gebeurde vooral uit praktisch oogpunt: wanneer er iemand afwezig was, kon de vergadering toch nog doorgaan. In het begin bracht het voorzitterschap niet al te veel problemen met zich mee, het waren immers de gouden jaren zestig. Als bestuur zochten we telkens weer naar nieuwe horizons, om het Gewestelijk Verbond verder uit te bouwen. Zo stelden we bijvoorbeeld, naar Mechels voorbeeld, de statuten op van de sociale apotheek "De Volksmacht" in Boom. Ook de vorming van onze militanten draaide toen op volle toeren."

"Bij het vertrek van Frans Vanderborcht naar de politiek - hij was verkozen tot senator - kregen we een eerste zware klap te verwerken. De nationale ACV-leiding wilde dat we aansloten bij ACV-Antwerpen. Natuurlijk hebben we ons daartegen verzet. Wij trokken naar Brussel en verkregen dat de opvolger toch het statuut van "verbondssecretaris" kreeg. Wanneer Willy Van Asbroeck later naar Mechelen ging, kregen we opnieuw de vraag, zeg maar het bevel, om bij Antwerpen aan te sluiten. Voor de tweede maal trokken we met al onze grieven naar Brussel. We werden er ontvangen door nationaal voorzitter Jef Houthuys, die ons

bevestigde dat de Rupelstreek zijn zelfstandigheid zou behouden.

We stelden er Marcel Van Mol voor als nieuwe verbondssecretaris.

Het was toen al 1979."

"Ondertussen was de aftakeling van de streek ver gevorderd. Vele ondernemingen waren reeds gesloten of kregen te kampen met moeilijkheden. We maakten ook de overstroming van Ruisbroek mee, waar wij als ACV-Rupelstreek méér dan ons steentje hebben bijgedragen om de mensen te helpen. De vorming van onze militanten en de zorg voor de leden bleven op de eerste plaats staan. Een goede dienstverlening was steeds onze grote leuze.

Tijdens deze lange bestuursperiode werkte Roger Mampaey samen met drie verbondssecretarissen.

"Er is altijd een goede onderlinge verhouding geweest, die gebaseerd was op vriendschap en vertrouwen. Naast de veertiendaagse vergaderingen van het Dagelijks Bestuur waren er nog vele bijeenkomsten en vergaderingen, waar wij elkaar ontmoetten en konden overleggen. Zo zagen wij elkaar bijna dagelijks!"

*Interview Roger Mampaey.
Boom, 5 mei 1994.*

een nieuwe basis gelegd hadden voor de toekomstige werking in de Rupelstreek. Het studieweekend gaf een belangrijke impuls aan de herwaardering en vernieuwing van de plaatselijk vakbondswerking.

Het studieweekend werd dan ook jaarlijks aan het begin van het werkjaar herhaald. Terwijl de familieleden uitstapjes maakten, kwamen de bestuursleden bij elkaar om actuele sociaal-economische en syndicale thema's of de toestand in de Rupelstreek te bestuderen. Hierbij werden ook de lijnen uitgetekend voor de inhoudelijke en actiegerichte werking van de IPA's en de categoriale groepen (vrouwen, jongeren, werkzoekenden). Deze werkwijze gaf de bestuursleden een grote motivatie om zich het komende werkjaar weer actief in te zetten.

In 1982 werd de inhoudelijke werking van de plaatselijke besturen formeel bevestigd. De louter bestuurlijke werking was in praktijk al geëvolueerd naar een

interprofessionele werking met aandacht voor de plaatselijke problemen, contact met de leden, ondersteuning van de jongeren en integratie van de werkzoekenden in de IPA's. Op regelmatige tijdstippen werden er ook info-avonden ingericht voor de leden. Zo kwamen o.a. het milieu, het sociale Europa, de integratie van migranten en de flexibele arbeidstijd aan de orde.

De IPA's hadden elk hun eigen vaste maandelijks vergaderdatum. Vanuit elk dagelijks bestuur, bestaande uit een voorzitter, ondervoorzitter, secretaris en penningmeester, werden de vergaderingen voorbereid. Het verbond verleende een inhoudelijke ondersteuning. Marcel Van Mol ging jarenlang naar de verschillende afdelingen om de bestuursleden te begeleiden. Later kreeg elke afdeling zijn eigen secretaris of propagandist, die - gewapend met de recente ledengegevens - actuele economische of syndicale thema's kwam toelichten. Er kwam ook meer structuur in de vergaderingen, er werden vaste agendapunten gevolgd zoals de bezinning, het verslag van de vorige vergadering, de bespreking van de ledencijfers, actualiteiten, plaatselijk en gewestelijk nieuws en varia. Ondanks deze werkwijze ontwikkelde elk bestuur toch zijn eigen specifieke werking die sterk afhankelijk was van de plaatselijke situatie. Zo stond bijvoorbeeld in de IPA van Terhagen en Rumst de stort- en milieuproblematiek jarenlang op de agenda nadat het gewestelijk verbond deze problematiek in het teken van de reconversie in zijn programma had opgenomen.

Op 1 oktober 1980 sloot de gemeente Schelle aan bij het ACV-verbond Rupelstreek. Dit gebeurde op vraag van het bestuur zelf, dat de dienstverlening dichterbij de mensen wilde brengen. De gemeente en haar bevolking waren immers op vele punten nauw verbonden met de Rupelstreek.

De besturen konden ook steeds een beroep doen op de proost. ACV-Rupelstreek kenden na de oorlog vier proosten: Hulselmans (1945-1959), Verbruggen (1959-1975), Van Der Aa (1975-1983) en Marc Dierickx (1983-1994). Tijdens de laatste decennia evolueerde het christelijke aspect binnen de vakbond sterk. In onze huidige geseculariseerde wereld is het religieuze teruggedrongen naar de privé-sfeer. De proosten, die in de pioniersjaren de motor en spilfiguur

De functie van proost kende binnen het ACV in de loop van de jaren een bele evolutie.

Bij het 90-jarig bestaan van het Gewestelijk ACV-verbond droegen drie van de vier na-oorlogse proosten, Jef Van Der Aa, Marc Dierickx en Jozef Hulselmans, de eucharistieviering op.

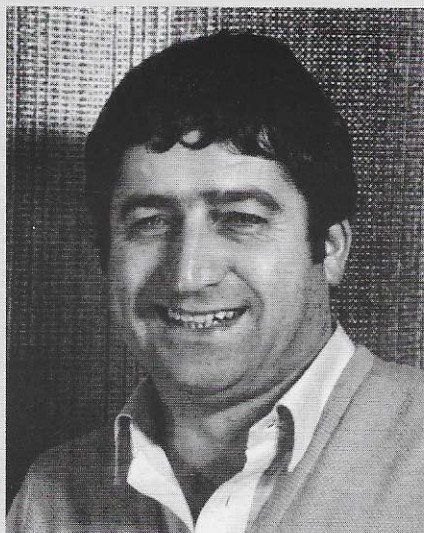

MARCEL VAN MOL

Marcel Van Mol werd geboren te Lebbeke op 13 januari 1943. Hij behaalde zijn diploma A3-schrijnwerkerij en volgde nog drie jaar humaniora. Tijdens zijn jeugdjaren zette hij zich in als gewestelijk leider van de KAJ in de streek Dendermonde. Na zijn schooltijd werkte hij enkele maanden als vrijwilliger bij KAJ-Nationaal. Daar spoorde men hem aan om naar de gewestelijke sociale school in Dendermonde te gaan. Op 1 maart 1965 startte Van Mol zijn loopbaan in het ACV op de bodendienst te Brussel. Hij maakte snel carrière, want na een korte kennismaking met de Dienst Ondernemingsafgevaardigden in Dendermonde, werd hij in de zomer van 1965 aangesteld als gewestelijk secretaris van Lebbeke, St.-Gillis, Denderbelle en Wieze. Tien jaar later, op 1 september 1975, kwam Marcel Van Mol naar de Rupelstreek als centraal propagandist van de Centrale Steen. Hij volgde op 1 april 1979 Willy Van Asbroeck op als gewestelijk secretaris van het verbond Rupelstreek. Ten gevolge van de fusie van het ACV-verbond met Mechelen, werd Van Mol op 1 maart 1994 nationaal secretaris van Sporta (Vereniging voor Sportbeoefenaars).

Toen Marcel naar de Rupelstreek kwam, werd hij gewaarschuwd voor de strijd "Rood of geen brood", iets wat men in Dendermonde niet kende. Alhoewel hij met een open ingesteldheid naar de Rupelstreek kwam en goed met de socialisten wilde samenwerken, ondervond hij het probleem aan de lijve. Toch bleef hij contacten onderhouden met de vertegenwoordigers van de andere strekkingen.

Marcel Van Mol heeft de Rupelstreek leren liefhebben en waarderen door de goede samenwerking met de militanten, die voor hem de vakbond uitmaken. Hij heeft altijd een beroep op hen mogen doen en heeft voor

hen veel respect. Er waren al wel eens meningsverschillen, maar de mensen van de Rupelstreek vond hij heel eerlijk en rechtuit. Het zijn voor hem echte syndicalisten, die opkomen voor hun collega-arbeiders. Naast zijn traditionele syndicale opdrachten heeft Marcel Van Mol altijd veel aandacht gehad voor de specifieke problemen van de Rupelstreek. Via zijn vertegenwoordiging in verschillende commissies en besturen was hij actief betrokken bij de reconversie en streed hij voor de heropleving en de eigenheid van de streek.

Van Mol is daarnaast ook al meer dan 20 jaar voorzitter van INCAR. Deze dansgroep ontstond in 1958 naar aanleiding van een Jong-KAJ-festival te Antwerpen. Met een vijftigtal jongens uit Dendermonde, waaronder hijzelf, brachten ze er een optreden met vlaggen. Het enthousiasme van Cardijn was zo groot, dat het geen eenmalig gebeuren bleef en de groep zich naar hem noemde:

Internationale Cardijngroep. Vanaf dan is INCAR een vaste waarde geworden in Vlaanderen en het buitenland. Marcel engageert zich hierin met een diep geloof in de jongeren van vandaag.

van de vakverenigingen waren, zijn nu veeleer begeleider en raadsman van de bestuursleden.

De proost oefende nooit een bestuursfunctie uit, maar hij zetelde wel in het Dagelijks- en het Hoofdbestuur van het Gewestelijk Verbond. Mark Dierickx vertelde ons dat hij in de besturen ook actief meewerkte rond inhoudelijke thema's. Door stipt de personeelsvergaderingen te volgen, trachtte hij zo goed mogelijk op de hoogte te blijven van de technische en wettelijke bepalingen. Hierdoor kon hij ook vragen opwerpen als "Welke visie hebben wij?", "Welke accenten leggen we als christelijke vakbond?", "Waarom doen we dit?" enz. Als vormingswerker was hij tevens nauw betrokken bij de studiedagen van het personeel en de studieweekends van het Hoofdbestuur. In Boom trad hij ook op als proost van de plaatselijke afdeling. Hier kreeg hij de kans om godsdienstige thema's naar voor te brengen. Als priester verzorgde hij tijdens

In het begin van de jaren tachtig betoogde het ACV verschillende malen tegen de hoge werkloosheid en de regeringsmaatregelen.

Op 5 februari 1981 bezetten ACV-militanten de brug van Boom om meer aandacht te vragen voor de tewerkstelling in de Rupelstreek.

personeels-, patroons- en jaarfeesten de eucharistievieringen. Hij wist de mensen te boeien met een hedendaagse aanpak en rake uitspraken.

In het ACV-gebouw in Boom had Mark Dierickx ook zijn eigen kantoor waar hij de leden kon ontvangen. Omdat dezen hem maar zelden kwamen opzoeken, kreeg hij dikwijls de gelegenheid om met het personeel te praten over hun werk en bekommernissen. Hij genoot bij hen heel wat vertrouwen, zodat ook privé-problemen konden worden besproken.

■ Acties

Een van de opdrachten van het Gewestelijk Verbond is het organiseren van interprofessionele acties en het ondersteunen van sectoriële of ondernemingsacties. Concreet gaat dit van het informeren en activeren van leden en militanten tot het bestellen van autobussen, het zetten van koffie en het klaarmaken van vlaggen en pamfletten.

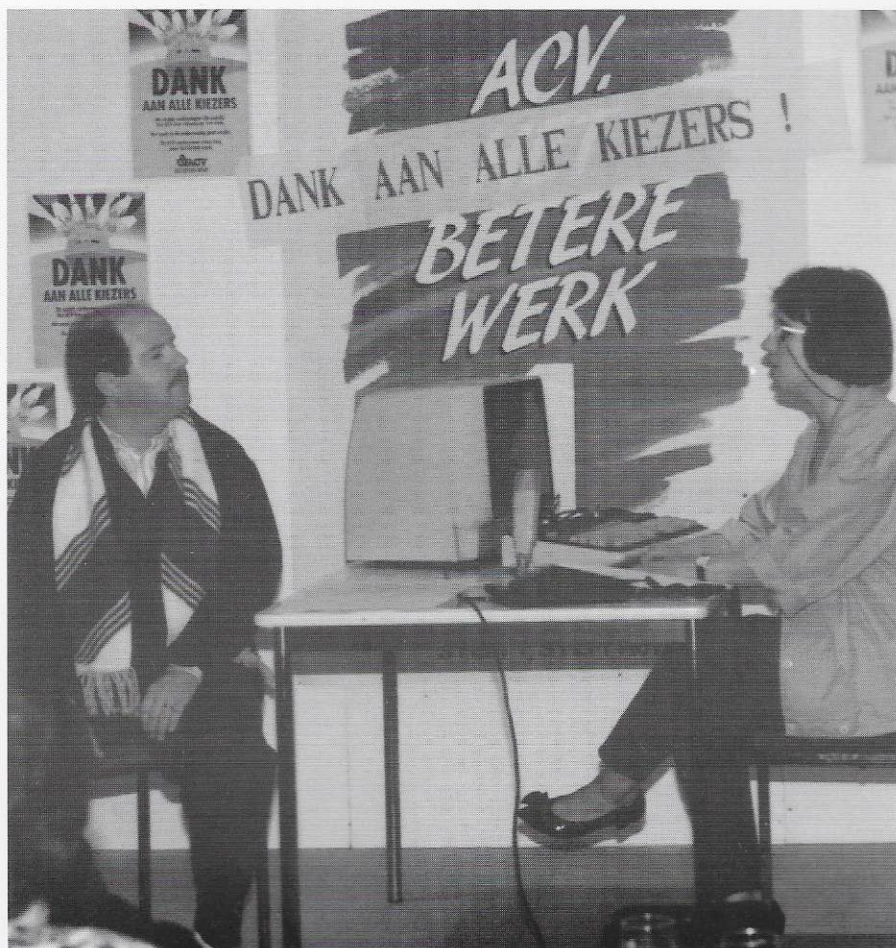
Naast de reeds besproken acties van de werkzoekendenwerking, de vrouwen en jongeren werden er de laatste decennia regelmatig acties gevoerd tegen de begrotings- en besparingsplannen van de regering. In het begin van de jaren tachtig waren er verschillende betogingen en stakingen. "Solidair voor tewerkstelling", "Vechten voor werk", "Solidariteit tegen de crisis" waren slogans die niet uit de lucht waren. De **werklozen**, leden en militanten werden regelmatig geïnformeerd via pamfletten en **vergaderingen** en werden opgeroepen mee actie te voeren. De mensen uit de **Rupelstreek** trokken massaal naar Brussel en

Mechelen, maar ook in eigen streek werd er betoogd. In 1981 werd de brug over het Kanaal Brussel-Willebroek nog maar eens bezet.

Ondertussen is de staatsschuld nog gestegen en blijven de vakbonden op hun hoede: de vorige besparingsmaatregelen zijn nog niet in voege of er worden al nieuwe aangekondigd. In het najaar van 1993 mislukten de onderhandelingen voor een nieuw sociaal pact en stelde de regering haar eigen "Globaal Plan" voor. Dit lokte hevige reacties uit bij de arbeiders. Er werden nationale stakingen uitgeroepen en de arbeiders kwamen op straat. In de Rupelstreek werden verschillende militantenvergaderingen bijeengeroepen om de situatie te bespreken, standpunten in te nemen en acties voor te bereiden. De verschillende actiedagen met stakingen en betogingen bereikten hun hoogtepunt op 26 november 1993. Naast de stakingspikketten aan de bedrijfspoorren zetten militanten en ACV-personeel het Boomse industrieterrein Krekelenberg af, zodat ook de KMO's noodgedwongen stillagen. In de late voormiddag verzamelden een paar honderd militanten, waaronder ook socialistische en enkele liberale vakbondsmilitanten zich aan het ACV-gebouw. Na een korte toespraak van Marcel Van Mol trokken ze met pamfletten door de straten van het Boomse centrum. De betoging sloot de Rupeltunnel af en later werd ook het kruispunt A12-Pierstraat bezet.

■ De Centrales

Het laatste decennium is de economische bedrijvigheid in de Rupelstreek in sterke mate gewijzigd, maar ook toegenomen. In tegenstelling tot de vroeger allesoverheersende baksteenindustrie, kan je er nu een grote verscheidenheid

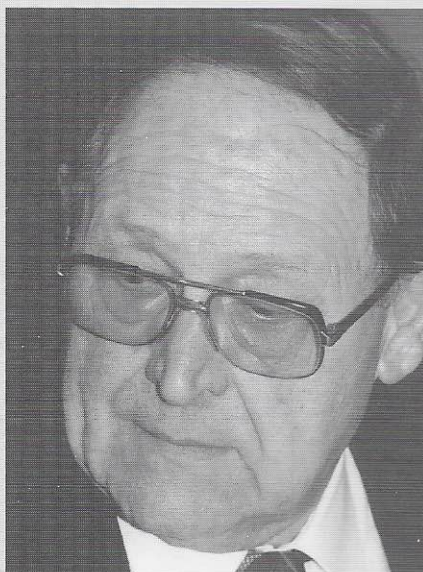
In juni 1991 beaalde het ACV bij de sociale verkiezingen de grote overwinning in de Rupelstreek. Op de dankavond voor de kandidaten voerden Johan De Herdt en Hilde Wolf een humoristische sketche op rond de activiteiten van het ACV.

aan sectoren en bedrijven vinden. In vele gevallen gaat het hier echter om KMO's, waar de vakbond zich tot op vandaag moeilijk kan manifesteren. Het aantal grote bedrijven (+ 50 werknemers) is eerder beperkt. Bij de laatste sociale verkiezingen van juni 1991 diende het ACV kandidatenlijsten in bij twintig metaalbedrijven, zes fabrieken in de baksteenindustrie en drie instellingen, die ressorteren onder de LBC. Het ACV behaalde toen bij de arbeiders een grote overwinning: voor de Ondernemingsraad en het Comité samen behaalde het ACV 48,44% (+ 10,47%) tegenover het ABVV dat 41,41% (-12,30%) behaalde. Bij de jongeren ging het ACV van niets naar twaalf mandaten, het ABVV van twee naar vier. ACV-Metaal bekleedt momenteel 30 zetels (+5) in de verschillende Ondernemingsraden en 55 zetels (+16) in de Comités. De nieuw-verkozenen en de jongeren krijgen nu een vier jaar durende vorming die door het gewestelijk verbond wordt georganiseerd.

De Christelijke Centrale der Metaalbewerkers is de enige centrale die de laatste decennia een eigen zetel heeft in de Rupelstreek. Aanleiding hiertoe was de zware overstroming in 1976 in Ruisbroek. Louis Vercammen was één van de initiatiefnemers van de grote hulpactie. Nadat hij gedurende drie maanden

LOUIS VERCAMMEN

Louis Vercammen werd op 2 oktober 1923 geboren te Klein-Willebroek. Nadat hij bij "de Broeders" in Boom school liep, ging hij op veertien-jarige leeftijd werken bij Roofthoofd in de Blauwstraat te Boom. Hij leerde er de stiel van draaier. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was hij samen met zijn vader lid van de Sint-Elooigilde, een dekmantel voor het syndicaat, waar "geheime" vergaderingen van de christelijke metaalbewerkers werden gehouden. Hij was toen ook lid van de Jongsyndicalisten, een studiekering onder leiding van de pastoor. Na de bevrijding werd hij verslaggever in het Willebroekse bestuur van de Metaal. In 1945 kreeg hij bij Roofthoofd zijn ontslag omdat hij er opkwam voor de belangen van zijn werkmakers. Om zich nuttig te maken, ging hij als vrijwilliger helpen in verschillende ACV-secretariaten. Het jaar daarop werd hij door de vakbond naar de Sociale Hogeschool te Heverlee gestuurd. In 1948 begon hij als vrijgestelde te werken voor de Christelijke

Metaalbewerkers in Noord-Limburg. In de zinkfabrieken voerde hij actie rond klein verlet. Voor de eerste maal in België werd de vraag gesteld om bij priesterwijding, kloosterintreding en plechtige communie verlof toe te staan. Daarnaast legde hij 's avonds huisbezoeken af en richtte hij beroepsbesturen op. Vervolgens was hij enkele jaren actief in Vilvoorde, om in 1953 - 1954 bij de Christelijke Centrale der Metaalbewerkers in Antwerpen te gaan werken. Van daar-

uit was hij verantwoordelijk voor de Rupelstreek en de gemeenten ten zuiden van Antwerpen. Hij voerde er onder andere strijd voor de bestaanszekerheid, die door de samenwerking met de arbeiders op de scheepswerven en het plaatselijk beroepsbestuur gewonnen werd. Voortaan konden deze arbeiders genieten van "Vrije dagen wegens atmosferische storing" of kortweg weerverlet. Bij de zware overstroming in Ruisbroek in 1976 was hij één van de initiatiefnemers van de hulp- en opruimingsacties, die maanden duurden. Nadien behield hij zijn bureau in Boom. Hierdoor was de Metaal de enige centrale, die - na het vertrek van de Steen naar Brussel - in het gewestelijk verbond een zetel had. Tussen de centrale en het gewestelijk verbond bestond er altijd een goede samenwerking. Zo lag Vercammen onder andere mee aan de basis van de reconversie van de Rupelstreek. De metaalsector deelde immers mee in de klappen. Op 1 september 1984 ging Louis Vercammen met brugpensioen.

De leden van de Ondernemingsraad hebben jaarlijks recht op economische en financiële informatie van hun werkgever. Deze gegevens worden door de vakbondsafgevaardigden grondig bestudeerd.

vrijgesteld werd om samen met de militanten de acties tot een goed einde te brengen, behield hij zijn bureau in de Rupelstreek. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er een actieve militantenwerking groeide en een hechte samenwerking met het Gewestelijk Verbond. De contacten met de delegees verliepen op een vlotte en ongedwongen manier. Louis Vercammen kwam wekelijks met zijn delegees samen aan de biljart in Kleidal en Het Volkswelzijn. De huidige secretaris van de Metaal, Dirk De Vos, komt nog steeds wekelijks met zijn delegees samen in Boom en Hemiksem, zodat kleine en grote problemen kunnen worden besproken.

ACV-Metaal heeft in de Rupelstreek een autonome bestuursstructuur. Er zijn vier plaatselijke beroepsbesturen (Boom, Niel, Schelle en Hemiksem) actief, die de ledenbeweging en de actualiteit opvolgen. Jaarlijks organiseren zij ook begin december de gekende Sint-Elooisfeesten. Elk bestuur heeft drie vertegenwoordigers in het Beroepsverbond, waar ook de delegees en vertegenwoordigers van de vrouwen, de jongeren en de bedrijfstakken aanwezig zijn. Hier worden maandelijks standpunten ingenomen onder andere rond de tweejaarlijkse CAO-onderhandelingen en krijgen interprofessionele vraagstukken veel aandacht. De laatste jaren is veel energie gegaan naar de bedrijven in herstructurering, waar verschillende ontslagen vielen. Via dit Hoofdbestuur en een eigen Dagelijks Bestuur heeft ACV-Metaal-Rupelstreek een rechtstreekse inbreng in de nationale bestuursorganen.

De overige beroepscentrales behartigen de belangen van hun leden in de Rupelstreek vanuit andere verbondszetels. Met uitzondering van Roger Van De Voorde, secretaris van CCDI (Steen, Beton), die in Brussel zetelt en de secretarissen Diederik Van Noten en Eric Van Goethem, respectievelijk LBC (Bedienden) en CCOD (Openbare Diensten), die vanuit Mechelen werken, hebben de secretarissen hun zetel in Antwerpen.

Om de contacten tussen de verschillende secretarissen die verantwoordelijk waren voor de Rupelstreek, te onderhouden, werden er regelmatig DONAF-vergaderingen (Dienst Ondernemingsafgevaardigden) gehouden. Hier werden naast de mededelingen vanuit de centrales en het gewestelijk verbond, thema's zoals de sociale verkiezingen en de KMO-werking besproken. Deze KMO-werking was in 1987 op initiatief van het gewestelijk verbond gestart als een van de eerste

binnen het ACV. Bedoeling was om de werknemers in de KMO's duidelijk te maken dat het ACV ook aandacht had voor hun specifieke problemen. Onder leiding van Johnny Van Doren, secretaris van de LBC, werd een stuurgroep opgericht die een inventaris per gemeente en per sector opmaakte van de KMO's in de Rupelstreek. De verschillende betrokken centraal-propagandisten werkten hier actief aan mee. Daarnaast lichtte elke IPA één KMO in haar gemeente door. De bevolking werd bij het project betrokken via een enquête en een KMO-foon. Betrokken werknemers konden daar, desnoods anoniem, terecht met specifieke problemen. Dit initiatief leidde tot nieuwe bestuursleden uit de KMO's, waardoor er een ruimere werking ontstond in de IPA's.

Vanuit het Gewestelijk Verbond heeft men er altijd naar gestreefd dat de secretarissen een zitdag zouden organiseren in Boom, waarop de leden met hun specifieke vragen terecht zouden kunnen. De meeste centrales hebben dit in het verleden dan ook gedaan, al bleek dit niet voor elke sector even efficiënt. In 1993 waren enkel Frans De Bie (COV), Roger Van De Voorde (CID) en Diederik Van Noten (LBC) nog maandelijks aanwezig in Boom. Andere centrales vingen de problemen van hun leden meer en meer op via telefonische contacten en afspraken of een plaatselijke kernwerking.

Naast de Metaalcentrale kent enkel de Christelijke Centrale Hout & Bouw nog een gemeentelijke beroepswerking in de Rupelstreek. Nadat in het begin van de jaren zeventig de traditionele beroepsbesturen langzamerhand verdwenen, werd er vanuit deze centrale een nieuwe plaatselijke werking gestart. Luc Van Dessel organiseert nu jaarlijks vier algemene ledenvergaderingen die telkens in een andere gemeente plaatsvinden (Groot-Rumst, Boom, Niel, Schelle). Hierop worden alle leden van de betrokken gemeenten en de militanten van het verbond uitgenodigd. Op deze manier bereikt de centrale ook haar leden uit de kleine ondernemingen en kan ze nieuwe militanten rekruteren.

De meeste centrales hebben nog wel een gewestelijk bestuur of een kern in de Rupelstreek. Dit is het geval voor de Christelijke Centrale van de Openbare Diensten, de Christelijke Centrale van Diverse Industrieën, de Christelijke Onderwijscentrale en de Landelijke Bediendencentrale. Bij de centrales Voeding & Diensten, Vervoer & Diamant en Mijnnijverheid, Energie, Chemie & Leder zetelen de militanten in het Antwerpse bestuur. Deze besturen onderhouden contacten met het Gewestelijk Verbond via hun afgevaardigden in de IPA's.

Zonder de recente geschiedenis van alle centrales, betrokken bij de Rupelstreek, te willen schetsen, willen wij u toch enkele wetenswaardigheden niet onthouden.

In de steenindustrie ijvert de gefusioneerde Christelijke Centrale van Diverse Industrieën (CCDI) nog steeds voor het behoud van de tewerkstelling. Momenteel zijn er geen echte ontslagen, maar de tewerkstelling blijft dalen via natuurlijke afvloeiing. Door de modernisering en automatisering blijft de produktie daarentegen nog steeds stijgen. In 1994 zijn nog slechts vijf steenbakkerijen (Swenden, Heylen, Steenfabriek Niel, Lauwers en Damman) en twee cementfabrieken (Van Cauwenbergh en Coeck) produktief. De militantenkern komt maandelijks samen om de syndicale actualiteit op te volgen.

De Christelijke Centrale Hout & Bouw is één van de weinige centrales die in de Rupelstreek niet af te rekenen heeft gehad met de afbouw van tewerkstelling. Het aantal bedrijven is zowat constant gebleven. Door de kleinschaligheid van de ondernemingen leidde een faillissement niet onvermijdelijk tot een ramp. De sector heeft twee grote bedrijven in de streek, namelijk de algemene aannemer Van Riel - Van den Bergh NV (ongeveer 130 werknemers) en het

wegenbouwbedrijf BAB NV (ongeveer 100 werknemers), beide gevestigd in Schelle. In deze sector worden geen sociale verkiezingen gehouden. De CAO bepaalt hier dat de syndicale delegatie de bevoegdheden van OR en CVG draagt. De delegees worden door de centrale aangesteld.

De Christelijke Centrale Mijnnijverheid, Energie, Chemie en Leder, die vroeger de schoen- en pantoffelnijverheid in de streek volgde, heeft momenteel slechts twee grote bedrijven in de Rupelstreek. De syndicale werking bij de Electrabelcentrale en Air-Liquide in Schelle wordt gevolgd door Rob De Prins. Het chemisch bedrijf Prayon-Rupel in Ruisbroek deed in de Rupelstreek echter meer stof opwaaien. Omdat het OTL-stort in Rumst bijna gevuld was, diende het bedrijf eind 1990 een aanvraag tot bouwvergunning in om te kunnen storten in Terhagen. De buurtbewoners reageerden massaal met bezwaarschriften en richtten een werkgroep op om het storten te verhinderen. Vanuit het gewestelijk verbond werd de IPA van Terhagen gevraagd actief deel te nemen. Een vijftal bestuursleden sloten zich dan ook aan bij de pluralistische werkgroep die vanaf 18 mei 1991 elke zaterdagvoormiddag ludieke of spectaculaire acties organiseerde.

Voor het ACV zat er echter een addertje onder het gras. De milieuproblematiek en de tewerkstelling kwamen met elkaar in botsing binnen de vakbond. Op zaterdag 5 oktober 1991 verscheen in de kranten dat het vakbondsfront ACV-ABVV van Prayon een stortvergunning eiste. Het plaatselijk bestuur van Terhagen voelde zich misnoegd en in de steek gelaten door zijn vakbond en vroeg een spoedvergadering van het gewestelijk Dagelijks Bestuur. Hier bleek dat de betrokken beroepscentrales afspraken gemaakt hadden op ondernemingsvlak omwille van de tewerkstelling. Er vertrok nog diezelfde morgen een bericht naar de pers met het standpunt van ACV-Rupelstreek tegen het gipsstort. Het ACV verwees hierbij naar de congresbesluiten van 1990 waarin een goed milieu even belangrijk geacht werd als een optimale economische groei en volledige tewerkstelling. Het Gewestelijk verbond bleef zich op verschillende terreinen inzetten om het storten te vermijden. Het voerde gesprekken met de betrokken beroepscentrales en de politieke instanties. Op 25 februari 1992 weigerde minister De Batselier de stortvergunning aan Prayon voor Terhagen. Uiteindelijk sloot Prayon de fosforzuurafdeling waardoor zo'n 130 werknemers hun job verloren.

Vanaf het midden van de jaren 1970 werd door het sterk toegenomen wegverkeer het werkterrein van de Christelijke Centrale van Vervoer, die in 1906 ontstond vanuit de specifieke havenactiviteiten in Antwerpen, uitgebreid. Raf Wauters volgt sindsdien de arbeidssituatie in de vervoerssector in de Rupelstreek. De centrale heeft momenteel naast verschillende KMO's slechts één groot bedrijf in de streek, namelijk het distributiebedrijf MAX 24 (voorheen Hessen Natie), waar ook sociale verkiezingen plaatsvinden. Een specifiek probleem in deze sector is de flexibiliteit en het vergoedingssysteem, de vervoerarbeiders zijn immers dikwijls lange tijd van huis.

De bedienden maken in de Rupelstreek bijna één vierde uit van de leden. De tewerkstelling ligt voor het grootste deel buiten de streek, maar er is wel een toename van arbeidsplaatsen in de kleine bedrijven in de streek, voornamelijk dan in de dienstverlening. Recent is er een enorme evolutie geweest van de bedienden in de non-profit-sector. In deze "zwakke sector" heersten nog heel wat wantoestanden. Een groot deel van de aandacht van LBC ging de laatste jaren dan ook naar deze "nieuwe" bedienden, denken we maar aan de "witte woede" in 1989. Bij de "traditionele" bedienden waren de laatste jaren geen grote problemen te signaleren.

De Christelijke Centrale van Openbare Diensten (CCOD) richtte in 1966 een afzonderlijk gewest Mechelen - Boom op. Luc Lyndeckers, die bijna twintig jaar gewestelijk secretaris was, bouwde een militantenwerking uit bij het overheids- en gemeentepersoneel (o.a. ministerie van Financiën, RVA, OCMW's). Alhoewel het niet gemakkelijk werken was in deze sector, wist hij het ledental te verdrievoudigen. Het plaatselijk bestuur, dat maandelijks samenkwam in Boom, werd door zijn opvolger Eric Van Goethem omgevormd tot een militantenkern (gemeenten en OCMW's) die vooral de CAO's opvolgt.

In het onderwijs zijn nu, na de recente fusies, twee christelijke centrales actief. Het Christelijk Onderwijzersverbond (COV) is bevoegd voor het basisonderwijs. De kring Boom (Rupelstreek, Aartselaar en Hemiksem) telt ongeveer 300 leden in een twintigtal vrije en gemeentelijke kleuter- en lagere scholen. In de grote scholen of schoolgemeenschappen worden er sociale verkiezingen georganiseerd. Naast hun zetel in de Ondernemingsraden en Comités zijn de vakbondsafgevaardigden recent ook betrokken bij de participatieraden die per school worden georganiseerd. Sommige bevoegdheden van deze raden zijn vergelijkbaar met die van de Ondernemingsraden. De kring heeft een zevenkoppig bestuur dat regelmatig bijeenkomsten organiseert voor de leden. De helft hiervan wordt besteed aan pedagogische vorming. Daarnaast bestaat er een actieve clubwerking voor de gepensioneerde leden en een kringblad. Vrij uniek in deze centrale is het feit dat enkel op nationaal vlak beroepskrachten werken, alle overige taken en verantwoordelijkheden worden door vrijwilligers gedragen. In Boom is Frans De Bie zo'n "kringdienstbetoner". Als militant kreeg hij een opleiding en gewapend met zijn vademecum houdt hij maandelijks een zitdag in het ACV-gebouw. De Christelijke Onderwijscentrale (COC) daarentegen heeft geen plaatselijke of gewestelijke besturen meer in de Rupelstreek.

1994: 100 jaar ACV-Rupelstreek ... of een fusie

Door het beperkte territorium dat het gewestelijk verbond bestreek, kreeg het de laatste decennia meermaals af te rekenen met samenvoegingsplannen. Reeds in 1963 werd er op de propagandistenvergadering van gedachten gewisseld over de structuur van het gewestelijk verbond en werden hierover besprekingen gevoerd met het gewest Antwerpen. In mei 1965 zag het Dagelijks Bestuur van het gewest Antwerpen af van de Boomse vraag om de gemeenten Hemiksem, Schelle en Aartselaar te laten aansluiten bij de Rupelstreek.

In de jaren zeventig waren er herhaaldelijk pogingen om het gewestelijk verbond, naar het voorbeeld van de christelijke mutualiteiten en de socialistische vakbond, bij het verbond Antwerpen te voegen. De bestuursleden hebben de zelfstandigheid van het verbond Rupelstreek echter steeds met een opmerkelijke hardnekkigheid verdedigd.

Begin 1991 begon er weer wat te rommelen. Als gevolg van de ACV-congresbesluiten van 1985, waar beslist werd een betere dienstverlening na te streven, werd het Hoger Instituut voor de Arbeid (HIVA) gevraagd om het ACV en meer bepaald de werkloosheidsadministratie en haar kostprijs door te lichten. Daarnaast bracht het Nationaal Dagelijks Bestuur een werkbezoek aan alle verbonden om er de werking van dichtbij te bestuderen. Op basis van de resultaten van de HIVA-audit werden door het nationale ACV-bestuur herstructureringsplannen uitgewerkt.

De resultaten van de audit werden op het studieweekend van 27-29 september 1991 voor het eerst aan de hoofdbestuursleden van de Rupelstreek voorgelegd. Vital Peeters, nationaal verantwoordelijke van het ACV, besprak hierbij de nationale herstructurering, met name de oprichting van dienstencentra en de daaraan verbonden voorwaarden inzake ledenaantallen en werkloosheidsdossiers. De bestuursleden trokken hieruit hun conclusie: het verbond Rupelstreek was volgens deze normen te klein. Ze voelden aan dat het gevaar van een fusie in de lucht hing en wezen in die optiek de plannen van ACV radicaal af.

Bij een eerste ontmoeting in Haacht tussen nationaal secretaris André Daemen, verantwoordelijke voor de Rupelstreek, en de voorzitters en verbondssecretarissen van Boom en Antwerpen op 27 februari 1992 werd het gevreesde realiteit. Hier werd een voorstel geformuleerd om een samenwerkingsverbond aan te gaan met het verbond Antwerpen. Voorzitter Karel Verherstraeten verwierp dit voorstel.

Op 5 maart voerde het ACV-personeel voor de eerste maal actie naar aanleiding van de geruchten rond de herstructurering. De verontruste personeelsleden wachtten de komst van André Daemen af. Hij kreeg een protestbrief overhandigd waarin een dienstverlening dicht bij de leden en het

behoud van de eigenheid van bewegingswerk werden geëist. Aan de muren waren niet mis te verstane slogans gekleefd.

Op 15 april 1992 werd in een omzendbrief van nationaal ACV-voorzitter Willy Peirens de toekomstige structuur van de verschillende gewestelijke verbonden meegedeeld. De fusieplannen stonden nu zwart op wit: "In uitvoering van de besluiten van het bestuursseminarie van 7-8-9 januari 1992 heeft het Bestuur van 14/4/1992 enkele beslissingen genomen over de toekomstige structuur van de gewestelijke verbonden.(...) Voor het einde van het jaar wordt een beslissing genomen over het opgaan in een nieuw verbond van de volgende verbonden : Boom (Antwerpen of met een ander verbond) (...) ". Ook voor andere verbonden werden fusies voorzien of overwogen : Gent-Eeklo, Mons-La Louvière, Roeselare-Izegem-Tielt, Huy-Liège, Ciney-Namur, Oudenaarde-Aalst, Ieper, Florennes, Dendermonde-St Niklaas. De brief eindigde als volgt: " Wij meenden u van deze bestuursbeslissingen op de hoogte te moeten brengen." Over deze ingrijpende beslissingen waren er vooraf geen officiële contacten of besprekingen geweest met de verbonden of de militanten.

Dit betekende het einde van een stille hoop in de Rupelstreek dat men via besparingen en eigen voorstellen de normen van de audit zou kunnen ombuigen. Het betekende ook het begin van een eindeloze reeks samenkomsten en onderhandelingen tussen de nationale verantwoordelijken André Daemen, Vital Peeters en Willy Peirens en het Dagelijks Bestuur van de Rupelstreek. Teksten en voorstellen van beide partijen werden steeds afgekeurd en gewijzigd.

Te midden van de fusieperikelen zochten de plaatselijke besturen van Aartselaar en Hemiksem contact met het Dagelijks Bestuur van de Rupelstreek. Omwille van slechte ervaringen met hun regiowerking wensten zij over te komen van het verbond Antwerpen naar Boom. Dit feit werd door het Dagelijks Bestuur van de Rupelstreek mee opgenomen in zijn dossier om zo door een uitbreiding van het verbond een fusie te vermijden. Vanuit ACV-Nationaal en ACV-Antwerpen werden echter stappen ondernomen om de overgang tegen te houden, zodat de twee besturen hun vraag introkken.

Op het Hoofdbestuur van 8 mei 1992 stelde André Daemen zijn nota Opties voor toekomstige samenwerking van het Verbond Rupelstreek met het verbond Antwerpen of een ander verbond voor. Hierop volgden hevige reacties van de bestuursleden. De militanten, die zich jarenlang vrijwillig hadden ingezet voor de uitbouw van het ACV in de Rupelstreek, waren niet te spreken over de fusie.

Op het Hoofdbestuur van 5 juni '92 werden de verbondssecretaris en het personeel uit de vergadering gezet en beslisten de bestuursleden om de problematiek openbaar te maken. Op 10 juni 1992 kwamen de militanten-bestuursleden voor de eerste maal samen als "geheim" actiecomité. Ze waren vastbesloten al het mogelijke te doen om de fusie te verhinderen, te meer daar ze als plaatselijke besturen geen inspraak hadden gekregen in zulke ingrijpende beslissing. Ze bereidden acties voor en informeerden regelmatig de pers. Hierbij werd telkens verwezen naar het negeren van de inspraak van de basis en het niet respecteren van de eigenheid van de streek en het 98-jarig syndicale verleden door de nationale leiding.

Op 12 juni 1992 verhinderden zo'n 45-tal militanten de bijeenkomst van de nationale leiding met het personeel van ACV-Rupelstreek in Elewijt. De actievoerders hadden zich geen moeite gespaard om hun ongenoegen te uiten via veelzeggende slogans : "Geen afbraak van onze vakbond" - "Behoud wat goed is" - "Rupelstreek moet blijven". Op de nationale manifestatie van het ABVV-ACV van de daaropvolgende maandag op de Heizel te Brussel, droegen de militanten zwarte vlaggen mee. Het ongenoegen groeide, vooral

omdat de nationale leiding geen reactie gaf op de gevoerde acties. Op 20 juni werd de protestactie dan ook herhaald op de studiedag van het Vlaamse ACV in Bornem. Daar waren zo'n 300 militanten en beleidsverantwoordelijken aanwezig uit heel Vlaanderen. Van deze gelegenheid werd tevens gebruik gemaakt om de militanten van de andere, door fusie bedreigde verbonden, te sensibiliseren tot gezamenlijke acties: "Fusie, Vandaag Wij, Morgen Gij".

Ondanks het ingaan van de zomervakantie, werden de acties verder gezet. Op de morgen van zondag 6 juli voerden de militanten een ludieke actie bij de verschillende nationale secretarissen thuis. Klokslag 8 uur werden dezen uit bed gezet en kregen zij een ontbijt aangeboden bestaande uit zes broodjes, gebakken uit klei van de Rupelstreek. In het bijhorende "Gebed bij het ontbijt" werd nogmaals de nadruk gelegd op de belangrijkheid van de inzet en mening van de basis.

Tijdens het studieweekend van het Hoofdbestuur van september 1992 werd beslist de weg van het minste kwaad te gaan. Het Dagelijks Bestuur stelde een eigen tekst voor, ervan uitgaande dat de eigenheid en zelfstandigheid van de bewegingsuitbouw van het verbond moesten gegarandeerd blijven. Indien een fusie onafwendbaar zou blijken, verkoos het Hoofdbestuur een samengaan met het verbond Mechelen boven een fusie met Antwerpen.

Na verschillende nota's en een gesprek met Willy Peirens, waarbij toegevingen werden gedaan voor een aantal knelpunten voor de Rupelstreek, werd het Hoofdbestuur op 21 december 1992 bijeengeroepen om de resultaten

De bestuursleden en militanten waren sterk gekant tegen de fusieplannen voor het Gewestelijk Verbond.

Op 12 juni 1992 beletten ze de bijeenkomst van de nationale verantwoordelijken en het ACV-personeel in Elewijt.

*Het actiecomité tegen de fusie was
erg creatief in het uiten van zijn
ongenoegen.
Op een mooie zondagmorgen werd
de nationale ACV-leiding erg vroeg
uit bed gezet.*

van de laatste onderhandelingen te vernemen. Willy Peirens verklaarde er na hoogoplopende discussies dat de fusie toch zou doorgaan. De meeste bestuursleden verlieten hierop de zaal en zetten een punt achter hun vrijwillige inzet voor het ACV. De IPA's van Terhagen, Niel en Schelle stopten hun werking en leverden hun vlaggen in. Zij hadden gevochten als leeuwen en wilden zich niet neerleggen bij de opgelegde fusie. De afdelingen Boom en Reet namen een afwachtende houding aan, terwijl alleen het bestuur van Rumst zijn vergaderingen verder zette.

Bij de jaarwisseling waren de vooruitzichten voor 1993 somber. Het Dagelijks Bestuur van de Rupelstreek nam zijn verantwoordelijkheid en bleef verder werken aan teksten en voorstellen om er toch het beste van te maken. Ze werden hierbij niet altijd begrepen door de andere bestuursleden. De hechte kameraadschappelijke band die door de jaren heen gegroeid was door de gezamenlijke strijd voor de arbeiders en de Rupelstreek, ging teniet aan onderlinge verdeeldheid en radicale standpunten.

Vanaf januari 1993 waren er regelmatig besprekingen met de verantwoordelijken van het verbond Mechelen. Het Dagelijks Bestuur, dat de fusie betreurde, wilde toch met een propere lei verder werken aan de toekomst. Door het ontbreken van een voorafgaande overeenkomst met ACV-Nationaal doken er echter verschillende discussiepunten op. Daarnaast werd het werk van het Dagelijks Bestuur bemoeilijkt door het vertrek van ontslagnemende personeelsleden. Stef Toelen, André Michiels, Mariette Van Doorslaer en Julia Van Gils verlieten het verbond. De vele personeelwissels veroorzaakten problemen bij de dienstverlening.

Uiteindelijk werd in februari 1994 een definitieve overeenkomst uitgewerkt. Toen werd ook bekend dat verbondssecretaris Marcel Van Mol de Rupelstreek zou verlaten. Dit protocol werd op 4 maart 1994 ter goedkeuring voorgelegd aan het Hoofdbestuur. Na de uiteenzetting van André Daemen en Herman Herremans, verbondssecretaris van Mechelen en de vragen van de aanwezige bestuursleden, werd het protocol stilzwijgend aanvaard en werd het nieuwe verbond Mechelen-Rupel een feit.

De laatste jaren waren er nogal wat personeelswissels binnen het ACV. Het afscheid van Marcel Van Mol bood de gelegenheid om de oude en nieuwe collega's eens bij elkaar te brengen.

BESLUIT

Recente acties en gebeurtenissen bewijzen dat de christelijke arbeiders in de Rupelstreek "nog steeds strijdvaardig" zijn. Wat honderd jaar geleden begon als een spontane staking, groeide uit tot een sterke arbeidersbeweging. Met een duwtje in de rug van priester Daens en pater Rutten wisten de christelijke arbeiders zich te verenigen. Gedurende de eerste jaren werd er vooral energie gestoken in de propaganda en het overtuigen van niet-gesyndiceerden. De vakverenigingen hadden immers eerst een grote groep leden nodig vooraleer ze hun eisen konden gaan voorleggen aan de patroons. De proosten en vrijgestelden speelden hierbij voor de Eerste Wereldoorlog een hoofdrol.

Tijdens de kortstondige euforie na de oorlog konden de vakbonden in april 1919 voor de eerste maal een collectieve arbeidsovereenkomst afsluiten met de steenbakkersbazen. De daarop volgende jaren moest er echter telkens opnieuw gestreden worden om de vakbondseisen te verwezenlijken. Ondanks de tegenwerkingen van de socialisten slaagde de christelijke vakbond er in om steeds meer betrokken te geraken bij de onderhandelingen. Ondertussen bouwde het gewestelijk ACV-verbond, opgericht in 1921, zijn diensten verder uit en verstevigde het zijn positie in de Rupelstreek.

Wanneer op het einde van de jaren dertig eindelijk de zware economische crisis overwonnen was en de eerste paritaire comités geïnstalleerd werden, dreigde alweer een vernietigende oorlog. Het ACV geraakte mee verstrikt in de discussies rond de Duitsgezinde Unie van Hand-en Geestesarbeiders. Ook in Boom waren er voor- en tegenstanders.

Na de Tweede Wereldoorlog veranderde het sociaal-economisch klimaat volledig. Van groot belang voor het ACV was de oprichting van de Ondernemingsraden en de Comités Veiligheid en Gezondheid, waardoor de christelijke vakbond zich in de meeste bedrijven wist te manifesteren. Tegelijkertijd werden in de verschillende sectoren acties gevoerd om de lonen en de arbeidsvoorwaarden te verbeteren.

De Rupelstreek kwam echter vanaf de jaren zestig in een zware crisis terecht. De traditionele industrieën gingen ten onder.

Het ACV reageerde hierop als eerste met een aantal voorstellen en spoorde anderen aan om de problemen gezamenlijk aan te pakken.

Door de grote werkloosheid ontstond er een actieve werkzoekendenwerking. Ook jongeren, vrouwen en plaatselijke besturen zetten zich in om de Rupelstreek te doen herleven.

Deze onderlinge solidariteit was de grote troef van het ACV.

De kleinschaligheid in de Rupelstreek heeft de werking van het ACV steeds een eigen karakter gegeven. De leden en militanten kenden elkaar en waren bereid zich 100% in te zetten. De laatste jaren is er echter veel veranderd. Ondanks hevige protest van de bestuursleden werd ACV-Rupelstreek gefusioneerd. Vele militanten waren hierdoor sterk ontmoedigd en zegden hun engagement op.

Met deze uitgave hebben wij getracht de verwezelijkingen van het ACV uit het verleden te belichten. Verder wensen wij iedereen voor de toekomst een vruchtbare syndicale werking toe.

*In de jaren vijftig hield het ACV
verschillende massabijeenkomsten.
Frans De Craen sprak in het bijzijn
van o.a. ACV-voorzitter Gust Cool de
militanten toe.*

BIJLAGEN

Ledencijfers van het Gewestelijk Verbond per gemeente 1920-1993

	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934
Boom	975	1069	1225	1329	1352	1340	1363	1465	1500	1515	1678	1768	1848	1893	1815
Niel	588	732	625	630	654	641	677	715	733	723	868	902	988	1117	1079
Terhagen	74	162	235	256	275	296	317	352	374	391	424	435	454	458	442
Rumst	89	140	144	152	177	163	177	179	209	222	254	245	262	250	?
Willebroek	133	279	247	264	327	340	402	524	607	-	-	-	-	-	-
Breendonk	-	-	64	62	60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	1859	2382	2540	2693	2745	2780	2936	3235	3423	2851	3224	3350	3352	3718	?

	1940	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Boom	1671	1093	1616	1583	1540	1634	1656	1711	1973	2018	1999	1943	1983	2024	1991
Niel	947	561	772	751	772	822	810	861	919	974	980	960	981	1001	1035
Reet	-	-	-	-	-	-	221	254	309	364	365	351	348	369	441
Rumst	359	348	441	441	445	487	512	549	665	714	724	718	727	736	730
Terhagen	515	444	557	504	471	465	453	463	612	652	639	617	639	622	629
Totaal	3492	2446	3386	3279	3232	3408	3650	3838	4478	4722	4707	4589	4678	4752	4826

	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Boom	2014	2015	1988	1988	1963	2003	2019	2045	2025	2046	2050	2014	1978	2016	2020
Niel	1061	1063	1059	1059	1003	1008	1018	1006	1000	997	980	953	942	929	920
Reet	464	461	497	497	538	535	531	572	593	594	611	608	617	644	696
Rumst	743	747	780	780	773	777	776	806	813	811	826	800	815	837	830
Terhagen	604	600	618	618	640	625	621	626	632	628	615	595	590	578	551
Totaal	4886	4913	4942	4962	4917	4948	4965	5055	5063	5076	5082	4970	4942	5004	5036

	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Boom	2020	2021	2068	2038	1982	1947
Niel	937	945	966	916	949	940
Reet	730	787	831	818	864	882
Rumst	824	827	846	839	837	821
Terhagen	546	529	519	508	504	501
Totaal	5057	5109	5230	5119	5136	5091

	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
Boom	1951	1990	2014	1981	1981	1973	1786	1734	1722	1745	1751	1797	1840	1871	1895
Niel	922	902	897	883	876	880	868	845	835	831	832	828	847	836	831
Reet	847	906	915	911	848	888	879	880	885	859	887	883	913	934	958
Rumst	805	819	808	794	791	793	660	642	632	618	620	622	622	635	643
Schelle	-	-	731	718	719	746	739	764	771	785	825	842	881	884	872
Terhagen	470	451	444	437	435	438	413	386	376	381	378	390	375	366	357
Anderen	-	-	-	-	-	-	162	201	235	243	285	328	384	371	314
Totaal	4965	5068	5809	5724	5650	5718	5507	5452	5456	5462	5578	5688	5862	5897	5870

Ledensamenstelling ACV - Boom 1919 - 1927

	1919	1922	1923	1924	1925	1926	1927
Metaal	275	127	35	164	181	178	189
Steen	1130	910	950	949	922	914	1002
Hout & Bouw	175	88	100	101	100	94	104
Papier & Boek	16	14	13	12	14	14	16
Voeding	60	48	51	50	48	48	47
Diamant	42	26	28	31	25	26	35
Staat	70	47	52	45	50	48	50
Leder & Kleding	23					7	11
Openbare Dienst	4					34	7
Dokwerkers							4
Vervoer	9						
Totaal	1804	1260	1329	1352	1340	1363	1465

Ledencijfers van het Gewestelijk Verbond per centrale (1939 - 1993)

	apr.'39	feb.'45	dec.'45	dec.'46	dec.'47	dec.'48	dec.'49	dec.'50	dec.'51	dec.'52	jul.'53	dec.'55	dec.'56	dec.'57	dec.'58
L.B.C.	-	73	127	155	156	168	181	204	203	258	259	280	304	324	336
Papier	17	7	11	11	10	15	16	17	18	18	19	20	19	27	34
Chemie	373	270	386	319	303	278	295	332	493	590	608	589	626	625	683
Diamant	35	24	37	33	37	37	37	33	28	25	25	22	23	22	22
Hout - Bouw	276	169	206	201	210	237	288	300	301	327	332	343	362	384	393
Metaal	505	378	442	490	505	619	687	684	705	745	720	737	788	839	822
Openbare Diensten	11	11	16	84	101	124	141	131	96	91	89	101	101	109	110
Spoor	54	30	44	55	72	86	104	110	107	100	101	94	90	88	87
Steen	2120	1570	1943	1733	1630	1622	1668	1808	2251	2341	2325	2232	2180	2136	2114
Textiel	-	55	34	23	26	31	28	30	56	81	78	74	73	83	90
Voeding	87	73	100	101	102	103	127	110	113	134	141	162	167	165	169
Vervoer	14	16	27	18	16	19	16	15	16	16	16	18	15	19	26
Techn. O.	-	-	13	56	62	62	58	59	59	8	8	6	4	5	-
Tabak					2	3	4	5	6	6	-	-	-	-	-
Totaal	3492	2676	3386	3279	3232	3408	3650	3838	4478	4742	4721	4678	4752	4826	4886

	dec.'59	dec.'60	dec.'68	dec.'69	dec.'70	dec.'71	ma.'72	dec.'73	nov.'74	dec.'75	sep.'76	sep.'77	dec.'78	dec.'79	dec.'80
L.B.C.	365	387	558	622	638	716	728	831	866	954	959	994	1069	1081	1136
Papier	35	39	75	69	72	78	79	82	87	86	91	87	82	87	85
Chemie	674	675	565	541	515	496	500	477	479	489	477	465	452	445	436
Diamant	23	24	36	32	28	25	25	23	22	19	18	16	16	12	11
Hout - Bouw	389	389	405	390	383	381	378	378	374	382	382	396	425	431	433
Metaal	826	849	1033	1066	1121	1203	1203	1309	1357	1371	1341	1318	1320	1365	1399
Openbare Diensten	113	112	128	141	144	139	140	141	143	152	151	150	148	154	154
Spoor	93	91	88	83	77	79	77	75	62	62	60	59	54	55	44
Steen	2089	2072	1784	1629	1560	1463	1450	1305	1285	1281	1204	1150	1041	947	897
Textiel	101	94	109	100	98	91	91	93	92	92	100	100	102	97	99
Voeding	178	181	241	236	243	266	267	281	274	271	289	297	298	301	303
Vervoer	27	29	60	60	62	66	69	62	67	70	82	81	72	70	71
Techn. O.	-	-	-												
Tabak	-	-	-												
Sporta				1	1	1	0	0	1	1	-	-	-	-	-
Totaal	4913	4942	5082	4970	4942	5004	5007	5057	5108	5230	5154	5113	5079	5045	5068

	dec.'81	dec.'82	dec.'83	dec.'84	dec.'85	dec.'86	dec.'87	dec.'88	dec.'89	dec.'90	dec.'91	dec.'92	dec.'93
L.B.C.	354	1330	1369	1390	1433	1418	1443	1435	1473	1501	1503	1582	1607
Grafische	99	86	89	92	94	107	108						
Chemie	503	492	487	472	467	414	405	427	420	433	442	419	392
Diamant	10	10	10	12	12	-	13						
Hout - Bouw	474	453	440	439	428	401	393	380	371	378	431	430	446
Metaal	1707	1727	1701	1701	1695	1658	1643	1623	1657	1695	1722	1728	1670
Openbare Diensten	184	202	202	224	224	197	202	259	323	320	376	345	372
Spoor	46	44	39	36	34								
Steen	873	812	782	742	716	566	539	579	559	533	523	506	474
Textiel	121	124	116	124	123	126	119	113	107	111	102	102	102
Voeding	359	362	377	388	402	434	461	477	496	553	571	600	624
Vervoer	79	82	88	98	101	100	94	99	98	96	102	116	120
Communicatie Cultuur	-	-	-	-	-	31	31	25	29	26	26	24	23
Sporta	-	-	-	-	1								
Jongclub								45	45	42	37	45	40
Onderwijs	-	-	-	-	-	-	5						
Totaal	5809	5724	5700	5718	5730	5452	5452	5462	5578	5688	5862	5897	5870

Hoofdbestuur van het Gewestelijk Verbond

	1924	1937-1940	1945	1990
Boom	Karel Sas	Alfons Vinck (steen)	Alfons Vinck (steen)	Van Dijck Guido
	Adolf Struyf	Gustaaf Vercauteren (steen)	Eugeen Bal (steen)	Lauwers Marcel
	Jos Van Camp	Frans De Maeyer (metaal)	Jan Verlinden (metaal)	Van Hoylandt Paula
	Leon Corremans	Theofiel Lamoen (hout&bouw)	Frans Hellemans (voeding)	Claes Hugo
	Ernest De Boeck	Karel Sas (voeding)	Theofiel Lamoen (hout&bouw)	Wijn Jozef
	Gust De Wachter	Juul Sas (diamant)	August Verschueren (chemie)	Franquet Irene
	Benoit Coopman	Frans Van de Wijgaert (spoor)		
Niel	E.H. Heylen	Albert Van Aken (steen)	Henri Van Dijck (chemie)	Brits Guido
	E. Bal	Florent De Belder (metaal)	Jan Rens (steen)	Van Den Eynde Martin
	Frans Meeus	Frans Mees (hout&bouw)	Marcel Struyf (metaal)	
	Jos Van Bulck	Jos Van Bulck (CC&GVN)	Frans Mees (hout&bouw)	
Reet	/	/	/	Verlinden Roger
				Vinck Chris
				Elsen Walter
Rumst	E.H. Goossens	Frans Willems (steen)	Jozef Corremans (steen)	De Bruyn Armand
	Jos Fleurackers	Emiel Bal (steen)	Frans Verhoeven (steen)	Aerts Frans
Schelle	/	/	/	Van Der Aa Gilbert
				Cuyckens Walter
				Van den Sande Rik
				Serrien Ludo
Terhagen	E.H. Michiels	Karel Corremans (steen)	Henri Rens (steen)	Aps Leo
	Petrus Switsers	Frans Verhoeven (steen)	Henri Thys (metaal)	Coveliers Henri
	Jos Goossens			Somers Charles
	Edward Van Heulst			
Willebroek	E.H. Goetstouwers	/	/	/
	Kuterne			
	Leopold Scheers			
	Ferdinant Reyntjens			
	Smets			
	Jan Peeters			
Gewestel.	E.H. J. Vercruyse (proost)	E.H. Arazola (proost)	E.H. Hulselmans (proost)	Dierickx Mark (proost)
Verbond	H. Mampaey (vz)	H. Mampaey (vz)	Hubert Mampaey (vz)	Verstraeten Karel (vz)
	J. Roscam (ovz)	J. Roscam (ovz)	J. Roscam (ovz)	Vercammen Victor (ovz)
	Karel Van Camp (secr)	Karel Van Camp (secr)	Frans Van Dyck (secr)	Blommaert Ronny (ovz)
		Eduard Goris (Niel)		Van Mol Marcel (secr)
		Egied Van Linden (Boom)		Mampaey Roger (erevz)
		Leopold De Wit (Hemiksem)		Van Acker Leo (boek)
		Frans De Bruyn (Rumst)		Van Gils Julia (prop)
		Gustaaf Piessens (diamant)		De Vos Dirk (metaal)
		Frans De Craen (steen)		Daemen André (nationaal)

Secretarissen, voorzitters en ondervoorzitters 1945 - 1994

	Secretaris	Voorzitter	Ondervoorzitter
1945	Frans Van Dyck	Hubert Mampaey	Jules Roscam
1947		Frans De Craen	René Van Bulck
1957	Frans Vanderborght	August Verschueren	René Van Bulck
1963		René Van Bulck	Alfons Vinck (tot '65) Roger Mampaey ('65) + Gustaaf Boey ('69)
1972	Willy Van Asbroeck	Roger Mampaey	Mathilde Beeckmans (tot '79) Eduard Possemiers ('75) Phil Van Doorslaer
1979	Marcel Van Mol	Phil Van Doorslaer	Eduard Possemiers
1987			Karel Verheerstraeten
1990		Karel Verheerstraeten	Ronny Blommaert Victor Vercammen

Zetelverdeling bij de sociale verkiezingen 1950 - 1991

Ondernemingsraden

	ACV		ABVV		Liberalen	
	Zetels	%	Zetels	%	Zetels	%
1950	20		25		0	
1954	22		23		2	
1958	36	43,7	36	49,4	5	6,9
1963	36	48	35	47,2	4	4,8
1967	35	46,2	36	47,5	5	6,3
1971	24	42,8	29	51,8	3	5,4
1975	46	51,6	39	43,8	4	4,4
1979	58	54,7	41	38,6	7	6,6
1983	51	56,6	31	34,4	8	8,8
1987	36	49,3	32	43,8	5	6,8
1991	43	55,13	28	35,9	7	8,9

Comité Veiligheid en gezondheid

	ACV		ABVV		Liberalen	
	Zetels	%	Zetels	%	Zetels	%
1958	58	44,3	54	50,85	1	4,9
1963	105	46,8	113	50,6	6	2,6
1967	82	42,3	102	52,6	10	5,1
1971	78	45,1	86	49,7	9	5,2
1975	86	56,5	60	39,4	6	3,9
1979	93	56,3	60	36,3	12	7,2
1983	55		52		10	
1987	47	54	33	37,9	7	8
1991	72	57,1	44	34,9	10	7,9

BIBLIOGRAFIE

1. Interviews

Gustaaf Boey. Boom, 4 december 1992.
Rik en Leo Van Linden. Kontich, 14 april 1993.
Jan Claes. Boom, 7 juli 1993.
Gaby Roscam. Boom, 30 juni 1993.
Charles Cools. Boom, 3 juni 1993.
Alex Vinck. Boom 14 juli 1993.
Mark Van De velde. Boom, 12 oktober 1993.
Gust De Dekker. Boom, 10 december 1993.
Marcel Van Mol. Boom, 7 december 1993, 24 februari 1994.
Jeanne De Craen - Hellemans. Dilbeek, 24 februari 1994.
Ward Possemiers. Boom, 5 januari 1994.
Lucien Roelands. Boom, 10 januari 1994.
Paula Van Hooylandt. Boom, 17 januari 1994.
Geert Ceulemans. Boom, 25 januari 1994.
Maria Ceulemans. Boom, 27 januari 1994.
Guido Van Dyck. Boom, 10 februari 1994.
Frans Van der Borgh. Boom, 15 februari 1994.
Willy Van Asbroeck. Boom, 1 maart 1994.
Karel Verberstraeten, Ronny Blommaert. Boom, 1 maart 1994.
Julia Van Gils. Niel, 1 maart 1994.
Fons De Gang, Marcel Lauwers.
Diederik Van Noten. Boom, 3 maart 1994.
Roger Van De Voorde. Boom, 3 maart 1994.
Louis Vercammen. Boom, 4 maart 1994.
Dirk De Vos. Boom, 8 maart 1994.
Raf Wauters. Antwerpen, 8 maart 1994.
Tony Beckers. Antwerpen, 8 maart 1994.
Danny Van Goetbem. Antwerpen, 9 maart 1994.
Mark Dierickx. Boom, 10 maart 1994.
Karel Goyvaerts. Antwerpen, 10 maart 1994.
Vic Vercammen. Boom, 14 maart 1994.
Rob Prins en François Convens. Antwerpen, 17 maart 1994.
Luc Lyndeckers. Boom, 22 maart 1994.
Luc Van Dessel. Antwerpen, 22 maart 1994.
Frans De Bie. Boom, 23 maart 1994.
Roger Mampaey. Boom, 5 mei 1994.

2. Archief

ACV-Nationaal. LEUVEN. KADOC
- Verslagboek bureel. 1920 - 1922.
- Verslagboek bestuur. 1920 - 1925.

ACV-Rupelstreek. BOOM. ACV

ACV-Rupelstreek. LEUVEN. KADOC

Christen Verbond der Steen-, Ceramiek- en Glasbewerkers van België. LEUVEN. KADOC

Alex Vinck. ANTWERPEN. CENTRUM LOUIS MAJOR (AMSAB)
- Unie der Hand- en Geestesarbeiders (9.294)

3. Periodieke publikaties

Dag-, week- en maandbladen

- *Bijlagen tot het Staatsblad. Beroepsverenigingen.* 1898-1914, 1920-1922.

- *De Diamantbewerker.* 1911.

- *De Gids op Maatschappelijk Gebied.* Maandblad. 1902-1910, 1920-1922.

- *De Gids op Sociaal Gebied.* 1911-1914.

- *De Steenbewerker.*
Veertiendagsblad van het Nationaal Verbond der Christene Steen-, Cement-, en Ceramiekbewerkers van België. 1911-1914, 1920-1940.

- *De Tijd.* Dagblad. 24/5/1922 - 31/5/1923.

- *De Volksmacht.* 1968-1970.

4. Studies

Beyaert, K. "Wat de werkmán doen moet voor het beropbeuren van zijnden toestand zelve." 1901.

Blommaert, K. *Het Nationaal Verbond der Christelijke Steen-, Cement-, Ceramiek- en Glasbewerkers van België. Ontstaan en ontwikkeling van het christelijk syndicalisme onder de steenbewerkers. 1894-1922.* Onuitgegeven licentiaatsverhandeling K.U.Leuven. Leuven, 1990.

Brepoels, J., ed. *Wat zoudt gij zonder 't werkvolk zijn? Anderhalve eeuw arbeidsstrijd in België. 1830 - 1966.* 2 dln. Leuven, 1977.

Broothaers, P. *Geschiedenis van de socialistische arbeidersbeweging te Rumst 1894-1974.* Rumst, 1974.

Daens, P. *Priester Daens. Volksvertegenwoordiger voor Aalst en Brussel.* Aalst, 1909.

De Herdt, R. en De Graeve, B. *Kinderarbeid omstreeks 1800-1914.* Tentoonstellingscatalogus M.I.A.T. Gent, 1979.

EMABB. *Ecomuseum en Archief van de Boomse Baksteen.* Boom, 1985.

Geen stempel warempel. Werkzoekendenwerking Rupelstreek. Boom, 1986.

Gerard, E. en Mampuy, J. *Voor Kerk en werk. Opstellen over de geschiedenis van de christelijke arbeidersbeweging. 1886 - 1986.* Leuven, 1986.

Gerard, E. (red.), *De Christelijke Arbeidersbeweging in België 1891-1991.* 2 dln. Leuven, 1991.

Gobbers, E. "Enige bladzijden uit de geschiedenis van Boom, 1881-1899" in : *Gazet Van Antwerpen.* 13/3/1899 - 24/9/1899.

G.O.M.- Antwerpen. *Rupel - voer voor archeologen?* Antwerpen, 1978.

Honderd jaar Christelijke vakbeweging. 1886 - 1986. ACV, i.s.m. KADOC-Leuven.

Janssens, J en E. *Mensen zoals wij of de Christelijke Centrale van Vervoer gisteren, vandaag, morgen...* Brussel, 1980

Keulemans, F. *De Rupelstreek: problemen en toekomst.* Onuitgegeven licentiaatsverhandeling. Vlaamse Economische Hogeschool. Brussel, 1985.

Kinsbergen, A. *De Rupelstreek getekend door het verleden, maar gericht op de toekomst.* Antwerpen, 1981.

Kuypers, J. *Bergop.* Antwerpen, 1962.

Landuyt, H. *Het Daensisme in Antwerpen.* Antwerpen - Westerlo, 1973.

Lehouck, F. *Van apathie tot strijdbaarheid. Schets van een geschiedenis van de Belgische vakbeweging 1830 - 1914.* Brugge, 1981.

Mampuy, J. "De christelijke vakbeweging" in E. Gerard (red.), *De Christelijke Arbeidersbeweging in België 1891-1991.* Leuven, 1991, D1.2, 147-271.

Mampuy, J. "De propaganda van pater Rutten voor de Christelijke vakbeweging 1900 - 1914" en "Aan de oorsprong van het Algemeen Christelijk Vakverbond: Het Algemeen Secretariaat der Christelijke Beroepsverenigingen 1904-1912" in E. Gerard en J. Mampuy, *Voor Kerk en Werk.* Leuven, 1986, 105-135 en 137-202.

Mampuy, J. en Pasture, P. *In de ban van het getal. Analyse van de ledencijfers van het Algemeen Christen Vakverbond. 1900 - 1990.* HIVA - Leuven, 1990.

Met vlag en Wimpel. Een historische kijk op de Christelijke Arbeidersbeweging in de Kempen. Tentoonstellingskatalogoog. Leuven, 1985.

Proost, M. *Sociale toestanden in de steenbakkerijen te Boom en Niel. 1884-1902.* Onuitgegeven licentiaatsverhandeling. R.U.G. Gent, 1970.

Rijpens, H. *De katholieke arbeidersbeweging in de Rupelstreek, 1890-1940. Een confrontatie met socialisme en Daenisme.* Onuitgegeven licentiaatsverhandeling R.U.G. 2 dln. Gent, 1985.

S.A.R.R. *Rupelstreek : hoogtij(d).* Boom, 1978.

Santy, F. en Osaer, A. *Met vlag en wimpel. De banistiek van de christelijke arbeidersbeweging in Vlaanderen.* 2 dln. Gent, 1984.

Serroyen, C. *Naar een sluiting van het jachtseizoen. Dossier Art. 143.* Dopperskomitee ACV-Rupelstreek. Boom, 1983.

Van Campenhout, F. *Prominenten uit de Daensistische beweging.* Dilbeek, 1989.

Van den Bruel, J. *De steenbakkerijen in de Rupelstreek.* Nationaal Verbond van de Christen Steen-, Cement-, Ceramiek- en Glasbewerkers van België. Boom, 1926.

Van der Auwera, G. *Algemeen-ekonomische situatie van de Rupelstreek na WO II.* Onuitgegeven proefschrift. Handelshogeschool Antwerpen, 1993.

Vanderborght, Fr. *Wat was ons gewestelijk verbond.* Hulderede Hoofdbestuur, 14/1/1966. Boom, 1966.

Van De Velde, M. *De bruggen van Boom. Kroniek van de oorlogsjaren 1939-1945.* Studiecencentrum voor Oorlogsgeschiedenis. Boom, 1993.

Van De Velde, M. en Vinck, A. *Geschiedenis van de socialistische arbeidersbeweging te Boom.* 3 dln. Boom, 1978-1981.

Van De Woestijne, K. *De Nieuwe Rotterdamse Courant,* 17/6/1907

Van Isacker, K. *Het Daensisme.* Antwerpen, 1965.
Van Laar. *Geschiedenis arbeidersbeweging Antwerpen en omliggende.* Antwerpen, 1926.

Van Linden, F. *Geschiedenis der Arbeidsbeweging te Antwerpen en omliggende.* Antwerpen, 1926.

ACV-Rupelstreek 1894 - 1984. Boom, 1984.

Vanhemsche, G. *De werkloosheid in België 1929 - 1940.* Berchem, 1989.

Vanhemsche, G. "De oorsprong van de werkloosheidsverzekering in België : vakbondskassen en gemeentelijke fondsen (1890-1914)" *Tijdschrift voor sociale geschiedenis.* XI (1985) 130 - 163.

Vanhemsche, G. "Synthetische bemerkingen over de sociale crisispolitiek in de jaren 1930-1935". *De Gids op Maatschappelijk Gebied.* 8-9 (1990) 677-694.

Verlinden. *Christelijke Centrale van werknemers uit de Steen-, Cement-, Ceramiek- en Glasbedrijven 1910 - 1985.* S.I., 1986.

Vinck, A. *Boom tussen de twee wereldoorlogen.* Boom, 1975.

Vinck, A. *Boom 1940 - 1960.* Boom, 1983.

Vinck, A. *Boom 1960 - 1980.* Studiecencentrum voor Regionale Geschiedenis. Boom, 1992.

Vinck, A. *Zo was Boom.* Antwerpen, 1972.

HERKOMST VAN ILLUSTRATIES :

2 Boom, F. Vanderborght
12-13 Boom, ACV
14 Boom, ACV
16 Leuven, KADOC
18 Leuven, KADOC
21 Leuven, KADOC
22 Leuven, KADOC
24 Kontich, R. Van Linden
27 Leuven, KADOC
28 Antwerpen, Louis Majorcentrum
31 Leuven, KADOC
34 Boom, ACV
35 Boom, ACV
39 Leuven, KADOC
(Archief ACV-Rupelstreek)
40 Leuven, KADOC
43 Boom, ACV
44 Boom, ACV
47 Leuven, KADOC
49 Leuven,
KADOC (De Steenbewerker)
52 Leuven,
KADOC (De Steenbewerker)
54 Leuven, KADOC
56 Boom, G. Roscam
57 Kontich, R. Van Linden
59 Boom, ACV
61 Boom, ACV
62 Kontich, R. Van Linden
63 Boom, G. Van Dyck
65 Boom, G. Roscam
66 Boom, ACV
67 Kontich, R. Van Linden
69 Leuven, KADOC
(De Steenbewerker, juli 1931)
73 Leuven, KADOC
75 Boom, Mevr. A. Beulens
77 Boom, G. Roscam
81 Boom, ACV
82 Leuven, KADOC
84 Leuven, KADOC
87 Boom, G. Van Dijck
88 Dilbeek,
Mevr. J. De Craen - Hellemans
89 Boom, F. Vanderborght
92 Boom, ACV
93 Boom, ACV
95 Niel, G. Boey
96 Boom, F. Vanderborght
97 Boom, F. Vanderborght
98 Boom, ACV
98 Leuven,
KADOC (Archief ACV-Rupelstreek)
100 Boom, F. Vanderborght
101 Boom, F. Vanderborght
104 Reet, W. Elsen
105 Boom, ACV
106 Boom, ACV
107 Boom, ACV
108 Boom, J. Claes
109 Brussel,
Christelijke Centrale Diverse
Industrieën

110 Boom, L. Vercammen
112 Leuven, KADOC
114 Dilbeek,
Mevr. J. De Craen - Hellemans
116 Boom, ACV
119 Oppuurs, J. Van Doren
121 Boom, ACV
123 Boom, ACV
125 Boom, ACV
125 Boom, ACV
126 Boom, ACV
126 Boom, VOKANS
128 Terhagen, W. Van Asbroeck
129 Boom, ACV
132 Hemiksem, Mevr. Dombret
133 Boom, Mevr. Van Hoylandt
137 Boom, ACV
138 Boom, ACV
140 Boom, ACV
141 Boom, ACV
142 Groot-Bijgaarden, Bolsius
(V.U.M.-Het Nieuwsblad)
143 Boom, ACV
144 Boom, ACV
145 Boom, ACV
151 Boom, R. Blommaert
152 Merchtem, J. Van Der Perre
153 Boom, H. Wolf
154-155 Boom, F. Vanderborght
158 Boom, F. Vanderborght

COLOFON

Vormgeving :

Johan Mahieu, Brugge

Druk :

Drukkerij Decler, Boom

Niets van deze uitgave mag worden overgenomen, vervelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever. Alle rechten voorbehouden.